

**METİN TÜRLERİNE DAYALI YARATICI DRAMA
ETKİNLİKLERİNİN AKRAN ZORBALIĞI ALGISINA ETKİSİ**

Elvide Kantar

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren on iki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Elvide

Soyadı : Kantar

Bölümü : Türkçe Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi : 28.08.2019

TEZİN

Türkçe Adı : Metin Türlerine Dayalı Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Akran Zorbalığı Algısına Etkisi

İngilizce Adı : The Effect of Creative Drama Activities Based on Text Types on the Perception of Peer Bullying

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Elvide Kantar

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Elvide Kantar tarafından hazırlanan “Metin Türlerine Dayalı Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Akran Zorbalığı Algısına Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Başak UYSAL

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Doç. Dr. Ülker ŞEN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Serdar ODACI

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Hacettepe Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 28.08.2019

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Selma YEL

Anneme ve Babama

TEŞEKKÜR

Her daim bilgi ve tecrübeleriyle yolumuzu aydınlatan sayın Prof. Dr. Gıyasettin Aytaş’a, Doç. Dr. Yusuf Doğan’a, Dr. Öğr. Üyesi Özlem Bayrak Cömert’e teşekkürü borç bilirim. Tezimi bitirmem konusunda desteğini ve yardımını esirgemeyen fikirleriyle ufkumu açan sayın tez danışmanım Doç. Dr. Başak Uysal’a teşekkürlerimi sunarım.

Her koşulda beni destekleyen günlere gelmemi sağlayan sevgili anne ve babama, çalışma sürecimde yanımda olan kardeşim Behice Kantar’a, çalışma uygulamamı yapmam için yardımcı olan Mustafa Kemal Ortaokulu Müdürü Hüseyin Yaşar’a ve 2018/2019 eğitim öğretim yılı Mustafa Kemal Ortaokulu 6. sınıf öğrencilerine teşekkür ederim.

METİN TÜRLERİNE DAYALI YARATICI DRAMA
ETKİNLİKLERİNİN AKRAN ZORBALIĞI ALGISINA ETKİSİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Elvide Kantar
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Eylül, 2019

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, akran zorbalığı algısının değişimini tespit etmeye yönelik yaratıcı drama temelli bir süreç önerisi sunmaktır. Araştırma, İstanbul ili Bağcılar ilçesi Mustafa Kemal Ortaokulunda 2018/2019 eğitim-öğretim yılında 6. sınıfa devam eden deney ve kontrol grubunda yer alan gönüllü 30 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Her bir grupta 15 öğrenci vardır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın verileri “Yarı Yapılandırılmış Görüşme” ve “Öğrenci Günlükleri” ile toplanmıştır. Sürecin başında her iki grupta yer alan öğrencilere “Kişisel Bilgi Formu” ile “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uygulanmış ve gruplarla ön test-son test sürecinde “Odak Grup Görüşmesi” gerçekleştirilmiştir. Bu verilerden hareketle oluşturulan 52 saatlik atölye, deney grubuyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda yaratıcı drama temelli hazırlanan atölyelerin deney grubu katılımcılarının akran zorbalığı algılarında fiziksel zorbalığın yanı sıra sözlü zorbalık ve ilişkisel/duygusal akran zorbalığını da kapsayacak şekilde değişiklik sağladığı tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarının alan araştırmacıları, ders kitabı hazırlayıcıları ve öğretmenler için faydalı olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Yaratıcı Drama, Akran Zorbalığı, Metin, Ortaokul 6. Sınıf Öğrencileri, Türkçe Öğretimi
Sayfa Adedi : 159
Danışman : Doç. Dr. Başak UYSAL

**THE EFFECT OF CREATIVE DRAMA ACTIVITIES BASED ON
TEXT TYPES ON THE PERCEPTION OF PEER BULLYING
(Master Thesis)**

Elvide Kantar

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

September, 2019

ABSTRACT

The aim of this research is to present a process offer based on creative drama to detect the change of peer bullying perception. The research was conducted with 30 voluntary students who takepart in experimental and control group, attending 6th grade in the 2018/2019 academic year at Mustafa Kemal Secondary School in Bağcılar district of İstanbul. There are 15 students in each group. In the study qulitative research methods were used. The datas of the study were collected with “Semi-structured Interview” and “Student Diaries”. At the beginning of the process “Personel Information Form” and “Semi-Structured Interview Form” were applied to students in both groups and “Focus Group Discussion” was realised with groups in the process of pre-test and post-test. After the workshop, final test application was conducted to experimental and control group. 52 hour workshop based on these datas was realized with experimental group. As a result of the research, physical bullying as well as verbal bullying and change that include relational/ emational peer bullying perceptions of experimental group participants of the workshops based on creative drama. The results of the study are expected to be beneficial for field researchers, textbook makers and teachers.

Key words : Creative Drama, Peer Bullying, Text, Secondary School 6th Grade Students, Turkish Language Teaching

Page Number : 159

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Başak UYSAL

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
İTHAF SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Tanımlar	2
1.1.1. Zorba.....	3
1.1.2. Kurban.....	3
1.1.3. Zorbalık	3
1.1.4. Okul Zorbalığı	3

1.2.Literatürde Zorbalık	3
1.3. Zorbalığın Türleri.....	4
1.4. Zorbalık-Yaş İlişkisi	5
1.5. Zorbalık-Cinsiyet İlişkisi.....	6
1.6. Akran Zorbalığının Nedenleri.....	7
1.7.Yaş Dönemi Özellikleri.....	9
1.8.Yaratıcı Drama	11
1.9. Metin	14
1.10. Problem Durumu	17
1.11. Araştırmanın Amacı.....	19
1.12. Araştırmanın Önemi.....	19
1.13. Araştırmanın Varsayımları	19
1.14. Araştırmanın Sınırlılıkları	20
BÖLÜM II	21
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	21
BÖLÜM III	27
YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2.Verilerin Toplanması.....	28
3.3. Çalışma Grubu	29
3.4. Verilerin Analizi	30
BÖLÜM IV.....	33
BULGULAR VE YORUM	33

4.1. Deney Grubunun Akran Zorbalığı Algısına Dair Bulgular ve Yorum.....	33
4.2. Kontrol Grubunun Akran Zorbalığı Algısına Dair Bulgular ve Yorum.....	38
4.3. Deney Grubunun Bireysel Farklılıklara Yönelik Algı Değişimine Dair Bulgular ve Yorum	39
BÖLÜM V	43
SONUÇ VE TARTIŞMA	43
5.1.Sonuç.....	43
5.2. Öneriler.....	45
5.2.1 Araştırmacılara Yönelik Öneriler.	46
5.2.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler.....	46
5.2.3. Ders Kitabı Hazırlayıcılarına Yönelik Öneriler.....	46
KAYNAKLAR	47
EKLER	55
EK.1 Kişisel Bilgi Formu	56
EK.2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	59
EK.3 Yaratıcı Drama Süreç Önerisine Yönelik Atölye Planları	61
EK.4 Deney Grubu Yarı Yapılandırılmış Görüşme Ön Test Son Test Deşifresi	97
EK.5 Kontrol Grubu Yarı Yapılandırılmış Görüşme Ön Test Son Test Deşifresi	125
EK.6 Deney Grubu Katılımcı Günlüklerinden Örnekler	152
EK.7 Atölye Uygulama Görselleri	156
EK.8 Kurum Sorumlusunun Bilgilendirildiğine Dair Belge.....	159

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>OECD Ülkelerinde Okulda Ayda Birkaç Kez Zorbalığa Maruz Kaldığını Bildiren Öğrencilerin Yüzdesi</i>	2
Tablo 2. <i>Akran Zorbalığına Uğrama Sebepleri</i>	7
Tablo 3. <i>Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Metin Türleri</i>	15
Tablo 4. <i>Çalışmanın Aşamaları</i>	27
Tablo 5. <i>Akran Zorbalığının Önlenmesine Yönelik Metin Türlerine Dayalı Yaratıcı Drama Sürecinin Planlaması</i>	28
Tablo 6. <i>Deney ve Kontrol Grubunun Cinsiyet Dağılımı</i>	30

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Kodlayıcı güvenilirliği için esas alınan formül.....	31
<i>Şekil 2.</i> Deney grubu katılımcılarının ön testte en sık kullandıkları kavramlar.....	34
<i>Şekil 3.</i> Deney grubu katılımcılarının son testte en sık kullandıkları kavramlar	34
<i>Şekil 4.</i> Deney grubu katılımcılarının “Kendinizi zorba olarak görüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	35
<i>Şekil 5.</i> Deney grubu katılımcılarının “Bir arkadaşınıza isteyerek ya da istemeyerek zarar verdiğiniz oldu mu?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı.....	36
<i>Şekil 6.</i> Deney ve kontrol gruplarının “Bir arkadaşınıza lakap taktınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı	37
<i>Şekil 7.</i> Kontrol grubu katılımcılarının ön testte en sık kullandıkları kavramlar.....	38
<i>Şekil 8.</i> Kontrol grubu katılımcılarının son testte en sık kullandıkları kavramlar	38
<i>Şekil 9.</i> Deney grubu katılımcıların “Etkinliklerde kızlarla mı erkeklerle mi bir arada çalışmak istersiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....	39
<i>Şekil 10.</i> Deney grubu katılımcılarının “Hangisi/hangilerinin grubunuzda olmasını istemezsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların ilk algı ve son algı dağılımı	41

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Bk.	Bakınız
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Medeniyetin ve birlikte yaşama zorunluluğunun bir sonucu olan eğitim ihtiyacını sistemli bir şekilde karşılamak için okullar kurulmuş ve bu okullarda istendik davranışları öğrencilere kazandırmak amaçlanmıştır. Okul, aynı zamanda bireyin sosyalleşmesi için uygun ortam oluşturur. Bu durumu örnekleyen noktalardan birisi, öğretim programlarıdır. Türk eğitim sistemi içinde 1936 tarihli İlkokul Programı'ndan bu yana bulunan “gerçek topluluk ilkesi”, 1948 tarihli Program'da “İlkokul, gerçek bir topluluktur.” ifadesi ile yer almaktadır (Benzer, 2004, s. 146). Gerçek bir topluluğu temsil etmek kastıyla oluşturulan bu ortamlarda istendik davranışların dışında istenmedik davranışlar da ortaya çıkması mümkündür. Ferenczi, “Kusurlu eğitim, yanlış karakterlerin kaynağı olmakla kalmaz, ayrıca hastalıkların da kaynağıdır. Günümüz pedagojisi ise çeşitli nevrozları üreten gerçek bir hastalık üretme ortamıdır (Ferenczi'den aktaran Uysal, 2017, s. 7)” şeklindeki görüşüyle bu tehlikeli davranışlara dikkat çekmektedir. Küfür etmek, yalan söylemek, hırsızlık, saldırganlık bu durumlara örnek olarak gösterilebilir.

Bu davranışların düzenli tekrarı, literatürde akran zorbalığı olarak tanımlanır. Akran zorbalığı, bireyin ruhsal sağlığını sıkıntıya sokacak, kötü niyetlerle gerçekleştirilen fiziksel ve sözsel davranışlardan oluşan eylemlerdir (Tura, 2008, s. 12). Akran zorbalığı sadece okulda gerçekleşen eylemlerden oluşmamaktadır. Aynı zamanda günlük yaşamın içerisinde bireyler, gerek sözlü gerek fiziksel olarak yaşıtlarına karşı zorbaca davranışlarda bulunabilmektedirler.

Akran zorbalığını diğer davranışlardan ayırt etmede iki kriter vardır: Zorbalık davranışı yapılan bir davranışa karşılık olarak yapılmaz, zorba olan çocuk, kurban çocuğa göre daha güçlüdür ya da güçlü olarak algılanır (Baker, 2007).

Akran zorbalığı, sosyolojik zeminde de varlığını sürdürmektedir. Yavuzer (1992), “Türkiye’de çocuklar her dakikasında dört ciddi suçun işlendiği bir dünyaya doğuyor. Bazı uzmanlara göre her çocuk ciddi suç işleme potansiyeline sahip hatta suçluluk olarak sayılabilecek ama önemsiz görülen eylemleri yapmayan hiç kimse yok (Yavuzer, 1992, s. 10).” Sözleriyle zorbalığın çocuk suçluluğuna evrilme tehlikesine dikkat çekmiştir.

Olweus (1997) tarafından gerçekleştirilen büyük ölçekli bir araştırmanın sonuçları, 1’den 9’a kadar olan sınıflardaki öğrencilerin %9’unun zorbalık kurbanı olduğunu ve % 6-7’sinin başkalarına karşı düzenli bir şekilde zorbalık yaptığını göstermektedir. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü’nün (OECD) PISA 2015 Sonuçları Raporu’nda zorbalık, öğrencilerin refahı için en tedirgin edici tehdit olarak tanımlanmıştır. Aşağıdaki tabloda, okulda zorbalık ile ilgili OECD ortalaması ve Türkiye’nin durumu verilmektedir.

Tablo 1

OECD Ülkelerinde Okulda Ayda Birkaç Kez Zorbalığa Maruz Kaldığını Bildiren Öğrencilerin Yüzdesi

	Herhangi bir zorbalık	Başka öğrencilerin dalga geçmesi	Başka öğrencilerin vurması ya da itip kakması
	%	%	%
Türkiye	18.6	9.2	4.5
OECD Ortalaması	18.7	10.9	4.3

OECD. OECD Raporu. (2017). *Zorbalık, PISA 2015 sonuçları (Cilt III): Öğrencilerin iyi olma hâli* (NIH Publication No: 1996-3777) <https://dx.doi.org/10.1787/9789264273856-en> sayfasından erişilmiştir.

Tablo incelendiğinde Türkiye’deki oranların OECD ortalamasına oldukça yakın olduğu, dolayısıyla zorbaca davranışların bu coğrafyadaki öğrenciler için de en tedirgin edici tehdit konumuna geldiği görülmektedir.

1.1.Tanımlar

Bu araştırmada geçen bazı kavramlar aşağıda tanımlanan anlamlarıyla kullanılmıştır.

1.1.1. Zorba: Maines ve Robinson (1992)’a göre zorba, “başkalarının gereksinim ve haklarını dikkate almadan; kendi statü, heyecan, maddi kazancı için veya grup ortamında kendi gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla başkalarına karşı zarar verici davranışlarda bulunan kişi ya da gruptur.”

1.1.2. Kurban: Maines ve Robinson (1992)’a göre kurban, “başkalarının davranışlarından sürekli bir biçimde zarar gören ve zarar verici bu davranışlara karşı koyabilecek ve durdurabilecek beceri, statü ve kaynaklara sahip olmayan kişi ya da gruptur.”

1.1.3. Zorbalık: Kepenekçi ve Çınkır (2003)’a göre zorbalık (kaba güç), “en kısa şekilde, incitme niyeti ile saldırı olarak ifade edilebilir.”

1.1.4. Okul Zorbalığı: Olweus (1993)’a göre okul zorbalığı, “bir çocuğa bir veya daha fazla öğrenci tarafından kasıtlı olarak sürekli saldırgan davranışların uygulanması ve çocuğun bunlara karşı sürekli olarak korumasız durumda olmasıdır.” Pişkin (2003)’e göre “okul zorbalığı, bir ya da birden çok öğrencinin kendilerinden daha güçsüz öğrencileri kasıtlı ve sürekli olarak rahatsız etmesiyle sonuçlanan ve kurbanın kendisini koruyamayacak durumda olduğu bir saldırganlık türüdür.”

1.2. Literatürde Zorbalık

“Zorba, gücüne güvenerek hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve davranış özgürlüğü tanımayan (kimse), müstebit, mütegalibe, despot, diktatör” ve zorbalık, “zorbaca davranışta bulunma, müstebitlik” olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük, 2011).

Olweus (1997) akran zorbalığını şu şekilde tanımlamaktadır: Bir öğrenci tekrar tekrar veya periyodik olarak bir veya daha fazla başka öğrenci tarafından olumsuz eylemlere maruz

kaldığında akran zorbalığı ortaya çıkmaktadır. Buradaki olumsuz eylemler fiziksel temas, sözlü taciz, hoş olmayan jestler yapma, lakap takma, söylentileri yayma ve bir gruptan kasıtlı olarak uzak tutma gibi davranışları kapsayabilir (Olweus, 1997, s. 496).

Rigby (2004)'e göre, “zorbalık davranışı saldırganca ve fiziksel, sözel ya da dolaylı üstünlüğün olduğu kişiler arasında geçer.”

İletişimde insanın kendini tanıması ve kendini ifade edebilmesi, hem sosyal ilişkiler, hem de insanın kendi kendisiyle olan iletişimi açısından çok önemlidir. Günlük yaşamda kendini rahatça ifade edebilen, çevresiyle iletişim kurmakta ve bu iletişimi sürdürmekte zorlanmayan bireyler olduğu gibi; kendini rahatça ifade edemeyen, iç iletişimde ve çevresiyle olan iletişimde zorluklarla karşılaşan bireyler de mevcuttur. Kişilerarası iletişim zorluğunun; bireyin kişiliğinin zorba bir yapıya sahip olması ya da kendisine uygulanan zorba davranışlarla mücadele etme becerisine sahip olmaması gibi pek çok nedeni olabilir. Yaşanan kişilerarası çatışmalarda öfkesine hâkim olamayan bireyler, hem kendilerine hem de çevresindeki kişilere zarar verebilir. Kişilerarası ilişkilerde birey duygularını uygun bir biçimde ifade etme yetisini kazanmalıdır. Bu sayede zorba, kurban ve zorbalığa tanık olan kişilerin fiziksel ve psikolojik bakımdan zarar görme riski ortadan kalkacaktır (Gültekin, 2003, s.7).

Besag (1989)'a göre zorbalık, güçlü olan bireylerin güçlerini ve çıkarlarını korumak için kendilerinden güçsüz olanlara karşı fiziksel, psikolojik, sosyal ve sözel olarak acı çektirmeleri olarak tanımlamıştır (Besag'tan aktaran Kepenekçi ve Çınkır, 2003).

Roland (1989)'a göre zorbalık bedensel veya psikolojik olarak iki boyuta ayrılmaktadır (Besag'tan aktaran Kepenekçi ve Çınkır, 2003).

Tanım ve açıklamalardan görüldüğü üzere zorbalık, sadece fiziksel olarak gerçekleştirilen bir eylem olmayıp sözlü davranış biçimlerinde de kendisini göstermektedir.

1.3. Zorbalığın Türleri

Literatürde akran zorbalığı sınıflandırılması ile ilgili çeşitli görüşler mevcuttur. “Olweus (1994) akran zorbalığını iki alt kategoride incelemektedir. Bunlar doğrudan ve dolaylı akran zorbalığıdır (Olweus'tan aktaran Keskin, 2010, s.4).”

Doğrudan uygulanan akran zorbalığı hedef olarak belirlenen kişiye yönelik yapılan saldırılardır. Doğrudan akran zorbalığına fiziksel yolla uygulanan şiddet, sözel olarak yöneltilen hakaret ve aşağılamalar, çirkin mimik ve jestleri sayabiliriz. Doğrudan saldırılarda saldırgan ve hedef olan kişi yüz yüze olduğu için kurban saldırganın kim olduğunu bilir. Dolaylı saldırganlık ise hedef olarak alınan kişiye karşı yapılan sosyal yalnızlaştırma ve kasıtlı

olarak bir gruptan dışlanma gibi davranışlardır. Bu tip zorbalıkta zorba kurbanın kimliğini bilmesinden rahatsız olabileceği için bu yola başvuruyor olabilir (Gültekin, 2003, s. 21).

Akran zorbalığı, tanımından da görüldüğü üzere tek boyutlu değildir. Griffin ve Alan (2004), zorba davranışları fiziksel zorba davranışlar, sözel zorba davranışlar ve duygusal zorba davranışlar olarak sınıflandırmışlardır (Griffin ve Alan, 2004; Çankaya, 2011: 83). Literatürdeki akran zorbalığı için kullanılan diğer sınıflamalar şöyledir (Pişkin, 2002; Gültekin, 2003, s.2):

- Fiziksel akran zorbalığı
- İlişkisel/duygusal akran zorbalığı
- Sözlü akran zorbalığı
- Cinsel akran zorbalığı
- Siber akran zorbalığı
- Etnik akran zorbalığı
- Homofobik zorbalığı”

Mynard ve Joseph, akran zorbalığını sözel, fiziksel, sosyal olarak kullanma (manipülasyon) ve kişisel eşyalara saldırı olmak üzere dört gruba ayırmıştır. Sosyal manipülasyon diğer sınıflandırmalarda kullanılan ilişkisel ve dolaylı akran zorbalığı kavramı ile örtüşmektedir (Mynard ve Joseph’ten aktaran Pekel, 2008, s. 17).

Elliot (1997) ise zorbalığı bedensel, sözel, duygusal ve cinsel zorbalık olarak sınıflandırmaktadır. Dolayısıyla akran zorbalığı eksenindeki çalışmalar, bu alt çeşitlemelerin herhangi birini ele alabilmektedir.

1.4. Zorbalık-Yaş İlişkisi

Keskin (2010)’e göre zorbalık, ilköğretim çağında daha çok gözlemlenmektedir. Okul çağlarının ilk yıllarında öğrencilerin üst sınıflardaki öğrencilere göre daha güçsüz ve zayıf olması akran zorbalığına maruz kalmalarına sebep olmaktadır. Kurban öğrenciler bu durum karşısında sessiz kalarak bir çözüm aramaktan çekinmektedirler. Bulundukları eğitim kurumunun son kademesinde okuyan öğrenciler zorbalığa en çok başvuran

öğrencilerdir. Zorbalığa başvurma yaş ilerledikçe kız öğrencilerde azalırken erkek öğrencilerde artış göstermektedir (Olweus'tan aktaran Keskin, 2010, s. 20).

Öğrenciler, en çok 10-14 yaşları arasında zorbalıktan şikâyet etmekte, ikinci olarak 5-9 yaş grubu gelmekte ve bunu 15-19 yaş grubu izlemektedir. Yavuzer (1993, s. 32), Türkiye'de en çok suç işlenen yaşı 14 olduğunu belirtmektedir. Öğrenciler okula ilk başladıkları yıllarda zorbalığa daha çok maruz kalmaktadırlar. Ergenlik döneminin başlangıcı olan 10-14 yaş aralığında kendini kabul ettirme, kanıtlama ve toplumda bir yer edinme çabası zorba öğrencilerin kurban öğrenciler üzerinde hâkimiyet kurmak amacıyla olumsuz fiziksel ve sözel davranışlar sergilemelerine sebep olmaktadır (Ergün, 2015, s. 62).

4 ve 5. sınıfların akran zorbalığı gösterme ve akran zorbalığına maruz kalma durumu 6, 7 ve 8. sınıflara göre daha fazladır. Yaş ilerledikçe öğrencilerin zorbalıktan şikâyet etmeleri de azalmaktadır (Ergün, 2015, s. 62).

7. sınıflarda zorbalığa yönelik tutumlar artmış, mağdura yönelik sempati azalmıştır. İlköğretim okullarında, ikinci kademedeki zorbalık oranının birinci kademeye göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Pişkin, 2002, s. 58). Ayrıca öğrencilerin zorbalığa uğradıklarını ilköğretim birinci kademedeki en çok öğretmenlerine ikinci kademedeki ise arkadaşlarına söylediklerini; rehber öğretmene söyleme oranının ise ilköğretim ikinci kademedeki birinci kademeye göre daha yüksektir (Pişkin, 2002, s. 58).

Bu veriler sadece kayıtlara geçen istatistiksel verilerdir. Yaşanılan sosyal ortam, ailenin eğitim seviyesi, çevrenin ekonomik imkânları bu verilerin değişmesine neden olabilir.

1.4.Zorbalık-Cinsiyet İlişkisi

Bulgurcu (2011)'a göre zorba ve kurban olma davranışı erkeklerde daha fazladır. Cinsiyet değişkeni erkek olmanın zorba olmayı yordadığına ve erkeklerin zorba ya da zorba/kurban olarak zorbalık davranışı sergilemesine sebep olmuştur (Bulgurcu, 2011, s.70).

Kızlar genellikle ikinci tür zorbalık olan kasıtlı olarak sosyal dışlanmaya maruz kalırken, erkekler birinci tür zorbalığa, fiziksel şiddete daha çok maruz kalırlar. Konuyu mağdurların yanı sıra zorbalar açısından incelediğimizde de erkeklerin sıklıkla birinci tür zorbalık

uyguladıklarını, kızların ise büyük oranda arkadaşlarını dışladıkları, oyuna almadıkları ya da dalga geçtikleri görülmüştür (Olweus'tan aktaran Pişkin, 2002, s. 25).

Türkiye'deki durum incelendiğinde, hem kızların hem de erkeklerin erkekler tarafından zorbalığa daha sık maruz kaldıkları, erkeklerin fiziksel, kızların ise sözlü sataşma ile zorbalık yaptıkları, kızların erkeklere zorbalık yapma oranlarının belirgin düzeyde düşük olduğu bulunmuştur (Gültekin, 2003, s. 14).

Erkeklerin hem zorbalığa maruz kalmaları hem de zorbalık yapmaları kızlara göre daha fazladır. Kızların uyguladığı zorbalık genellikle sözlü olmasına karşın erkekler daha çok fiziksel zorbalığa başvurumaktadırlar (Aydemir, 2014, s. 88). Araştırmalar, akran zorbalığına başvurmada cinsiyete göre tutumun farklı olduğunu göstermektedir.

1.6. Akran Zorbalığının Nedenleri

Yapılan uluslararası nitelikteki araştırmalar, zorbalığın iki eksenli çalışma alanı olduğunu, zorbaca davranış sergileyenlerin yanı sıra zorbalık kurbanı öğrenci profilinin de varlığını göstermektedir. Hoover ve Oliver, akranları tarafından zorbalığa uğramanın temel sebepleriyle ilgili yaptıkları bir araştırmada şu sonuçları elde etmişlerdir (Gürsoy, 2010, s. 23):

Tablo 2

Akran Zorbalığına Uğrama Sebepleri

Öncelik Sırası	Erkekler	Kızlar
1	İş birliği içerisinde çalışmamak	İş birliği içerisinde çalışmamak
2	Akranlarına göre daha zayıf olmak	Görünüş olarak güzel olmamak
3	Karakter olarak uyumsuz olmak	Duygularını çok fazla yansıtmak
4	Uygun arkadaş ortamının olmaması	Akran grubuna uyum sağlamamak
5	Arkadaşlarına görünüş olarak uyum sağlamamak	Akademik başarısının yüksek olması

Yukarıdaki tabloya ek olarak okulda akran zorbalığının görülmesine neden olan birçok etmen vardır. Okulda öğrenciler tarafından sergilenen davranışların sonucuna yönelik kesin

ve net bir uygulamanın olmaması, yapılan olumsuz davranışlara göz yumulması, öğrencilerin kişilik gelişimlerinin okul ve aile tarafından yeterince desteklenmemesi, tutarsız disiplin uygulamaları akran zorbalığının okul içerisinde gerçekleşmesine zemin hazırlamaktadır.

Okul içerisinde öğretmenleri tarafından desteklenen ve değer gören öğrenciler, akran zorbalığı davranışlarını daha az sergilemektedir. Öğretmen tarafından sınıf içerisinde oluşturulan olumlu ortam zorbalığın azalmasında etkili olacaktır (Gürsoy, 2010, s. 24). Akran zorbalığına yönelik eğer okul yönetimi ve öğretmenler tarafından gerekli önlemler alınmazsa okul içerisinde olumsuz davranışlar artış gösterecektir.

Akran zorbalığı ilköğretim çağındaki öğrencilerin sıklıkla karşılaştığı bir durumdur. Kepenekçi ve Çınkır'ın çalışmasına göre akran zorbalığı en çok sınıfta (%28.5), ardından sırasıyla okul dışında ya da okul yolunda (%24.1), okul koridorlarında (%16.6), bahçede (%14.4) ve diğer yerlerde (kantin ve spor salonu dahil) (%16.4) gerçekleşmektedir (45). Pişkin'e göre ise öğrenciler, zorbalığa en fazla teneffüslerde (%77) ve dersler bittikten sonra (%41) uğramaktadır (Kepenekçi ve Çınkır, 2006).

Akran zorbalığına ergenlik çağında maruz kalan bireyler kimlik kazanmada sıkıntı yaşayacaklardır. Bu bireyler, akranları tarafından kabul görmedikleri için yalnızlık yaşarlar, akranları ile iletişim kurmada zorlanırlar. Kurban olan bireyin kaygı düzeyi yüksek olacağı için akademik başarısında da düşüşler görülebilir. Akran zorbalığına uğrayan birey, kendini kanıtlamak ve akranlarına kendini kabul ettirmek için zorbalığa başvurabilir (Gürsoy, 2010). Bu sebeplerden dolayı akranları ile olan ilişkileri bozulur ve akranları tarafından kabul görmezler.

Akran zorbalığına maruz kalma birçok psikolojik rahatsızlığa da sebep olmaktadır. Akran zorbalığına maruz kalan bireyler yalnızlık hissetmektedirler ve diğer bireylere göre kaygı düzeyleri daha yüksektir. Ayrıca psikiyatri kliniklerine alt ıslatma, depresyon, uyku bozuklukları gibi sebeplerle başvurma oranları yaşlılarına göre daha fazladır. Aynı zamanda bu bireyler sosyal ortamlarda kabul görmede sıkıntı yaşarlar, yaşlıları ile temasa geçmekten kaçınırlar. Kurban olan bireyler bu durumlara maruz kaldığı için daha hırçın ve

saldırgan tepkiler sergilerler (Gürsoy, 2010, s. 24-25). Bütün bu sebeplerden dolayı akranları tarafından daha az sevilirler.

Gelişim dönemlerinde kişilik özellikleri farklılık gösterdiğinden dolayı zorba ve kurban olma davranışı farklı şekillerde gözlemlenebilmektedir (Bacanlı, 2011). Bu sebeple zorba ve kurban olma davranışının ortaya çıkmasında yaş dönemlerinin önemi göz önünde bulundurulmalıdır.

1.7. Yaş Dönemi Özellikleri

Erikson, insanın diğer insanlarla ilişki içinde geliştiğini ve başkalarıyla ilişkilerin önem kazandığı bir gelişim kuramı ortaya koymuştur. Genellikle gelişim kuramcıları ergenlik döneminde gelişimin tamamlandığını ve bireylerin yetişkin özelliklerine sahip olduklarını kabul ederler. Erikson kuramında hayatı sekiz kritik döneme ayırır. Her dönemde atlatılması gereken bir çatışma bulunmaktadır. Sağlıklı bir kişilik kazanabilmek için bu çatışmaların başarıyla atlatılması önemlidir. Aynı zamanda Erikson'un kuramında kültür ve başkaları önemli bir yer tutar. Çocuğun ilişki kurduğu başkaları çocuğun temel davranışlarını oluşturur (Bacanlı, 2011, s. 124-125).

Erikson tarafından belirlenen gelişim evreleri şunlardır:

1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik: Doğumdan bir yaşına kadar süren bu dönemde bebek içine doğduğu dünyanın güvenli bir yer olup olmadığını anlamaya çalışır. Bu dönem iyi geçirilirse temel güven duygusu edinilir, iyi geçirilmezse güvensizlik duygusu edinilir.
2. Özerkliğe Karşı Utanç ve Korku: Bir yaşından üç yaşına kadar süren bu dönemde çocuklar başkalarına bağımlı kalmak istemezler. Çocukta bağımsızlık duygusunun temeli atılır.
3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu: Üç yaşından yedi yaşına kadar olan bu dönemde çocuk cinsiyetini keşfeder, merak duygusu ön plandadır. Özgüveni ve özsaygısının gelişebilmesi için çocuğun girişkenlik davranışları dengeli biçimde desteklenmelidir.

4. Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu: Bu dönem altı yaşından on iki yaşına kadar sürer. Erikson'a göre çalışkanlık duygusunun edinildiği dönemdir. Başarma, çalışkanlık duygusunu geliştirir.
5. Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası: Bu dönem 12-18 yaş aralığını kapsar. Erikson'a göre insan hayatının en önemli evresidir. Ergen, bu dönemde kimlik arayışı içerisinde. Bu dönemi başarıyla atlatan kişiler kimlik duygusu edinirken başarıyla atlatamayan kişiler rol karmaşası yaşarlar. Akran zorbalığının yoğun olarak yaşandığı bir evredir. Ergenin üstünde akran gruplarının büyük bir etkisi vardır. Ergen kendini kanıtlamak amacıyla akran grubu içerisinde zorbalığa başvurabilir.
6. Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık: Genç yetişkinlik olarak da adlandırılan bu bölüm yaklaşık olarak 18-26 yaş aralığını kapsar. Ergenlik döneminde kimlik kazanan bireyler bu evrede başkalarıyla yakınlık ve dostluk kurarlar.
7. Üreticiliğe Karşı Verimsizlik: Bu dönem orta yetişkinlik yıllarını kapsar. Kişinin hayatında en verimli olması beklenen evredir. Neslini devam ettirmek amacıyla Çocuklarını yetiştirir ya da evi dışında da gelecek nesillerin yetişmesine katkı sağlayarak üretken olabilir. Birey üreten olamadığında işe yaramama duygusuna kapılıp durgunluk içine girebilir.
8. Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk: İleri yetişkinlikteki yaşları kapsar. Kişi önceki yedi gelişim dönemindeki çatışmaları tam olarak tamamlamışsa sevilen, mutlu biri, tamamlamamışsa hırçın ve aksi biri olarak yaşamını sürdürür (Senemoğlu, 2009, s. 137-140).

İnsanın kişiliğinin şekillenmesinde ve gelişiminde başta anne babası olmak üzere çevre, okul, şehir, diğer insanlar etkilidir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda ergenlik döneminde bireylerin akran zorbalığı göstermesinde birçok etken olabilir. “Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası” döneminde birey, kimlik arayışı içerisinde. Bu sebeple kendini çevresine kanıtlama ihtiyacı duyar. Kendini kanıtlamaya çalışan birey, bazen diğer bireylerden üstün olduğunu ispat etmek için zorbalığa başvurabilir. Zorbalar

ve kurbanlar genellikle aynı yaş ve aynı sınıf düzeyinde okuyan bireylerdir. Fakat kurban olma durumu sınıf seviyesi yükseldikçe düşmektedir. Bu durum öğrencilerin fiziksel gelişimleri sonucu kendini koruma becerilerinin artması, sosyal ilişkilerinin ve sosyal desteğin artması ile açıklanabilir (Bulgurcu, 2011, s. 73).

İlk çocukluk döneminde geçirilen yıllar boyunca çalışma eğilimi (dış dünyaya uyum sağlama) çocuğun birincil dinamiği hâline gelir. Temel eğitimin ilk yıllarında çocuklar okuma, yazma, aritmetik ve hesap yapma gibi temel becerileri öğrenirler. Bu dönemdeki vurgu, sosyal dünyanın taleplerine uyum sağlamaktır. Eğer oyun ögesi varsa, temel becerileri öğrenmek daha az zahmetlidir (Elkind’ den aktaran Uysal, 2017, s. 9). Dolayısıyla temel becerileri öğrenmede oyun içeren bir yöntem kullanmak, daima tercih sebebi olmuştur. Oyun içeren yöntemlerin başında ise yaratıcı drama gelmektedir.

Girişte belirtildiği üzere, okullar sosyal bir kurum olmalarından ötürü kimi zaman istenmedik davranışların da örtük biçimde geliştirildiği kurumlar olabilmektedir. Bu istenmedik davranışların gelişimini azaltmak ve mümkünse ortadan kaldırmak için kullanılabilecek yöntemlerden birisi, çok disiplinli bir yöntem olmasından ötürü yaratıcı dramadır.

1.8. Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama, “Hedeflenen kazanıma yönelik olarak lider tarafından tasarlanan plan dâhilinde bir olay, durum yahut olgunun grup yahut birey tarafından belirli aşamalarla içselleştirilmesini sağlayan yapılabirlik temelli eğitim yöntemi (Uysal, 2014, s. 22)” olarak tanımlanmaktadır. Sürecin kendiliğindenlik ve esneklik ilkelerine bağlılığı, yöntemin “drama” yerine “yaratıcı drama” olarak adlandırılmasının başlıca sebebidir: “Özellikle ve bilerek önüne yaratıcı sözcüğünü eklediğimiz yaratıcı drama, önceden yazılmış hazır bir metin olmaksızın, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceler, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları, doğaçlama canlandırmalardır (San, 2010, s. 19).”

Yaratıcı drama; bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama(rol alma) vb. tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır.

Bu canlandırma süreçleri deneyimli bir lider/eğitmen eşliğinde yürütülürken kendiliğindenliğe (spontaniteye) , şimdi ve burada ilkesine, -mış gibi yapmaya dayalıdır ve yaratıcı drama, oyunun genel özelliklerinden doğrudan yararlanır.”(Adıgüzel, 2017, s. 41).

Üstündağ (1994)’a göre yaratıcı drama “ kurallar içinde özgürlük” unsurunu kullanarak katılımcılara kendini keşfetme, tanıma, başkalarını tanıma, empati kurabilme olanağı veren bir disiplin, bir öğretim yöntemi ve bir sanat eğitimi alanıdır.”

Yaratıcı drama uygulamalarında katılımcılar kendini sözlü ve sözsüz olarak ifade ederken etkili iletişim sürecine dâhil olurlar. Yaratıcılıklarını özgür bir şekilde ifade ederken imgesel düşünme güçlerini de rahat bir şekilde kullanırlar (Adıgüzel, 2017).

Yaratıcı dramanın öğrenmeye katkı sağlayan bir yöntem olduğu, bir hipotez olmanın ötesinde literatürde kabul görmüş bir nesnel gerçekliktir (Aykaç, 2011; Kocabaş, 2016; Özcan, 2019; Sağlam, 1997; Synder-Greco, 1983; Şenol, 2019; Uysal, 2014, Ünsal, 2005; Wagner, 1976). Öğrenmeye sağladığı katkının yanı sıra yaratıcı drama, aynı zamanda öğrencinin kişilik özelliklerini geliştirip grup olma becerisini kazanmasına yardımcı olur. Yaratıcı drama sayesinde iş birliği içerisinde çalışan öğrenciler arasında iletişim kuvvetlenir. Yaratıcı dramanın etkili olabilmesi için katılımcıların gönüllü ve iş birliğine hazır olmaları gerekir.

Türkçe dersinin temel öğrenme alanları olan okuma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeyi amaç edinen etkinliklerde, drama dersiyle iş birliği kurmak olasıdır. Ancak özellikle konuşma eğitiminde bu iş birliği daha işlevsel olabilir. Drama, öğrencilerin okuduğunu ve dinlediğini konuşarak anlatmasına dayalı bir etkinliktir. Beden dili, vurgu ve tonlama gibi konuşma eğitiminin geliştirmeyi amaçladığı beceriler, drama dersiyle iş birliği içinde geliştirilebilir. Drama, özgün dil kullanımının, dilsel tonlama ve vurguların gerçekleştiği zemindir. Bu yönüyle, derslerin durağanlıktan kurtulmasına olanak sağlar ve öğrencileri konuşma açısından yaşama hazırlar (Kanatlı ve Çekici, 2013, s. 227).

Yaratıcı drama öğrencinin kişilik özelliklerini geliştirip grup olma becerisini kazanmasına yardımcı olur. Yaratıcı drama sayesinde iş birliği içerisinde çalışan öğrenciler arasında iletişim kuvvetlenir. Yaratıcı dramanın etkili olabilmesi için katılımcıların gönüllü ve iş

birliğine hazır olmaları gerekir. Katılımcılar arasında çıkan çatışmalar yaratıcı dramının etkili olmasını engelleyecektir.

Drama, aynı zamanda okul-aile iş birliğinin sağlanmasında da işe yarar bir yöntemdir. Çoruh, “Okullarda Dramatizasyon” isimli kitabında Angelo Patri’nin anılarından bahsederken bir öğretmen arkadaşının Angelo Patri’ye “Fikrimce babalarla annelerin büyük bir kısmını okula getirebilmek için en iyi çare, onları kendi çocuklarını alkışlamaya davet etmektir (Çoruh’tan aktaran Uysal, 2014).” dediğini belirtmektedir. Her ne kadar yaratıcı drama ve okul tiyatrosu aynı kavramlara karşılık gelmese de ürün temelli yaratıcı drama faaliyetlerinin okullarda sergilenmesi, okul-aile iş birliğini sağlamaya yardımcı olacaktır.

Yaratıcı dramının tiyatrodan ayrılan yanı, yaratıcı dramada uzun bir hazırlık sürecine ihtiyaç duyulmamasıdır. Yaratıcı dramada oyunun belli kuralları vardır ve bu kurallar çerçevesinde katılımcı özgürce hareket etme alanına sahiptir. Yaratıcı dramada esas olan insandaki oynama içgüdüsüdür.

Yaratıcı dramada dört aşamadan söz edilmektedir:

Isınma Çalışmaları: Bu aşama katılımcıların birbiriyle etkileşime geçip grup içerisinde uyumun sağlanmaya çalışıldığı aşamadır.

Oynama (Rol Becerisi): Bu aşamada ısınan öğrenciler belli kurallar içerisinde oluşturulmuş oyunları oynarlar.

Doğaçlama Çalışmaları: Bu aşamada katılımcılar belli bir konu etrafında yapılan etkinliklerle gruba katkı sağlar.

Oluşumlar: Bu aşama yapılan etkinlikle ilgili sonuca ulaşılan grup liderinin çok müdahale etmediği aşamadır. Lider konunun çok uç noktalara gitmesini engeller.

Bu aşamalardan sonra katılımcılar genel olarak grup ve kendileri ile ilgili eleştirileri sunarlar. Her katılımcı, yapılan etkinlik ile ilgili görüşlerini ifade eder (Aytaş ve Yalçın, 2005, s. 23-33).

Yaratıcı drama çalışmaları gelişmiş ülkelerde eğitimin bütün aşamalarında yaygın biçimde kullanılmaktadır. Yaratıcı drama, ders içinde metinsiz canlandırmalar ve belli bir metne

bağlı canlandırmalar olarak yaptırılabilir. Metne bağlı canlandırmalar uygulanacaksa kullanılan edebî metinlerin seçimine dikkat edilmeli, analizi iyi yapılmalıdır (Aytaş ve Yalçın, 2005, s. 36-50). Metinlerden hareketle tasarlanan yaratıcı drama etkinliklerinde, metinler etkinliğin amacına uygun seçilmelidir.

1.9. Metin

Aktaş (2009, s. 188)’a göre metin, “çok farklı düzeylerde dille iletişimde bulunmak amacıyla oluşturulan anlatma ve anlaşma aracıdır”. “Metin, iletişim sürecinin sonucu olduğu gibi, yeni iletişimlerin de başlangıcıdır (Kula’dan aktaran Kanatlı ve Çekici, 2013, s. 306).”

Metinleri öğretici ve sanat metinleri olarak sınıflandırabiliriz. Sanat metinlerine yaygın ve benimsenmiş anlayışla edebî metin denmektedir. İnsan ve insan yaşamının çeşitli şekilde anlatmak edebî metnin amacıdır. Bazı metinler düşündürmeyi, bazı metinler sezdirmeyi bazı metinler ise öğretmeyi amaçlar (Macit ve Soldan, 2008).

Çocuklar içlerini devamlı surette rahatsız eden üzüntülerini çeşitli derslerde açığa vurabilirler. Bu derslerin en önemlileri bize göre: Kompozisyon, resim ve beden eğitimidir. Çocuk bu derslerde içini rahatsız eden üzüntülere bir çıkış noktası bulabilir. Bu bakımdan bu derslerin öğretmenleri, ilkokulda sınıf öğretmenleri çok dikkatli olmalıdır. Çocuklar farkına varmadan bu derslerde üzüntülerinin ipuçlarını verebilirler. Yalnız öğretmen zaman zaman çocukların endişelerini keşfetmek maksadıyla bu derslere istikamet vermelidir. Bu noktadan çocuk öğretmenin yüzde yüz samimiyetine emin olmalıdır. Mesela bir Türkçe öğretmeni veya bir ilkokul sınıf öğretmeni öğrencilerine şöyle bir konu verebilir: Herkes kendisinin iyi veya fena kabul ettiği taraflarını tasvir etsin. Yahut dünyada en çok kimi seviyorsunuz? Böyle bir konuda çocuğun samimilikten uzaklaşmaması için bu ödevleri sınıfta okumayacağını ve kendilerine iade edeceğini öğretmen garanti ederse çocuk bu tabî ve samimi hava içinde çocuk kafasını rahatsız eden üzüntülerin ipuçlarını verebilir (Berklin, 1972, s. 286).

Metinlerin sınıflandırılması için birden çok kaynağa başvurmak mümkündür. Dimter (1981), günlük dildeki metin türlerinin saptanmasına ilişkin iletişim durumu, metin işlevi ve metin içeriği olmak üzere üç temel ölçüt önerir:

- Tarife, buyrum, haber, vaad gibi metin türlerine bakıldığında, bunların metnin iletişimsel işleviyle belirlendiği görülür. Tarife, buyrum kavramlarıyla gönderici, alımlayıcının belirli bir eylemi yapmasını, yorumla onun belirli bir tutum kazanmasını,

haberle belirli bir olaya ilişkin bilgilenmesini istemektedir. Vaad ile ise alımlayıcıya bir görevi üstlendiğini göstermektedir.

- Hava raporu, gezi notları, spor haberleri, evlilik belgesi, evlilik ilanı, yemek tarifi, doktor reçetesi gibi metin türü adları metin içeriğine göre belirlenmiştir.
- Mektup, telefon görüşmesi, radyo-televizyon yayını, telgraf, gazete makalesi, kitap gibi metin türleri de iletişim durumuna göre saptanmıştır (Dimter, 1981; Kanatlı, 1998, s. 45-46).

Dimter (1981)'in sınıflaması, edebî nitelik taşıyan türler ile birlikte günlük hayatta denk gelinen metin türlerini de kapsamaktadır.

Metinlerin ele alınması ve değerlendirilmesinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Türkçe dersinde temel dil becerilerinin kazandırılmasında metinlerden yararlanılır (MEB, 2019, s. 15).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metin türleri; bilgilendirici metin, hikâye edici metin ve şiir olarak belirlenmiş, bu başlıklar ise aşağıda gösterildiği üzere çeşitlendirilmiştir.

Tablo 3

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Metin Türleri

Bilgilendirici Metinler	Anı , biyografiler, otobiyografiler, blog, dilekçe, efemera ve broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş vb. karma içerikli metinler), e-posta, günlük, haber metni, reklam, kartpostal, kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.), gezi yazısı, makale, fıkra, söyleşi, deneme, mektup, özlü sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.), özlü sözler (vecize, atasözü, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz vb.), sosyal medya mesajları
Hikâye Edici Metinler	Çizgi roman, fabl, hikâye, karikatür, masal / efsane / destan, mizahi fıkra, roman, tiyatro
Şiir	Mani / ninni, şarkı / türkü, şiir, tekerleme / sayısmaca / bilmece

MEB. (2019). *Türkçe dersi (ilkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7,8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara.

Metin türlerinde edebî metin kavramının da dışına çıkıldığı ve günlük hayatın akışı içinde denk gelinen metinlerin de ders kitaplarında yer almasının tavsiye edildiği tablodan anlaşılmaktadır.

Pardeck ve Pardeck (1993)'e göre iyi bir edebiyat eserinin doğasında zaten bireylere yardım etmek ve gerçek yaşam problemleriyle baş etmek için gerekli modeller vardır (Akt. Topuzkanamış ve Uysal, 2010: 879). Glazer'e göre ise edebiyat, çocukların duygusal gelişimine dört farklı biçimde yardımcı olabilecektir: a) Çocukların duygularının birbirleri için tanıdık ve böylece normal olduğunu anlamalarını sağlamak, b) genel bir bağlam içinde farklı bakış açılarından duyguları adres göstermek, c) roman kahramanının eylemleri vasıtasıyla duygularla başa çıkmanın birden çok yolunu öğretmek, d) bir insanın yaşadığı duygulanım çeşitliliklerinin çatışmaya neden olabileceğini fark ettirmek (Raptou, 2017: 194-185). Deniz (2014), ilk gençlik çağı eserleri vasıtasıyla bu çağın problemlerine bibliyoterapik yöntem çerçevesinde ulaşılabileceğini belirtmektedir. Bununla birlikte öğrenciler tarafından oluşturulan metinler de gerçek yaşam problemlerinden biri olan akran zorbalığı hakkında ipucu verebilir. Metinleri ders içerisinde araç olarak en sık kullanan disiplinlerden başlıcası şüphesiz Türkçe dersidir:

Çocuklar içlerini devamlı surette rahatsız eden üzüntülerini çeşitli derslerde açığa vurabilirler. Bu derslerin en önemlileri bize göre: Kompozisyon, resim ve beden eğitimidir. Çocuk bu derslerde içini rahatsız eden üzüntülere bir çıkış noktası bulabilir. Bu bakımdan bu derslerin öğretmenleri, ilkokulda sınıf öğretmenleri çok dikkatli olmalıdır. Çocuklar farkına varmadan bu derslerde üzüntülerinin ipuçlarını verebilirler. Yalnız öğretmen zaman zaman çocukların endişelerini keşfetmek maksadıyla bu derslere istikamet vermelidir. Bu noktada çocuk öğretmenin yüzde yüz samimiyetine emin olmalıdır. Mesela bir Türkçe öğretmeni veya bir ilkokul sınıf öğretmeni öğrencilerine şöyle bir konu verebilir: Herkes kendisinin iyi veya fena kabul ettiği taraflarını tasvir etsin. Yahut dünyada en çok kimi seviyorsunuz? Böyle bir konuda çocuğun samimilikten uzaklaşmaması için bu ödevleri sınıfta okumayacağını ve kendilerine iade edeceğini öğretmen garanti ederse çocuk, bu tabii ve samimi hava içinde çocuk kafasını rahatsız eden üzüntülerin ipuçlarını verebilir (Berklin, 1972, s. 286).

Berklin (1972) tarafından da belirtildiği üzere öğrencilerin duygu durumları hakkında bilgi elde etmenin bir yolu da metinleri onların oluşturmasını sağlamaktır.

1.10. Problem Durumu

Akran zorbalığı istenmeyen davranış olsa da günümüzde okullarda karşımıza çıkmaktadır. Akran zorbalığına maruz kalan bireylerin ruhsal ve sosyal yönden etkilenmesi bu konu üzerinde durulması gerektiğini göstermektedir. Bireylerin kişisel gelişiminin gerçekleştiği ve düşüncelerinin şekillendiği ergenlik çağında zorbalığa dair düşüncelerin anlaşılması önemlidir. Birey, bu dönemde kendisine “Ben kimim?” sorusunu sormaktadır. Birey, kendisine sorduğu bu sorunun neticesinde “özdeşleşme” ve “taklit” yoluyla kimlik kazanmaya çalışmaktadır. Bu dönemi başarıyla atlatan bireyler kimlik duygusu kazanırken, başarıyla atlatamayan bireyler kimlik karmaşası yaşamaktadırlar (Gürses ve Kılavuz, 2011, s. 23). Bireyin olumlu bir kimlik kazanabilmesi için sosyal çevresinde de takdir görmesi gerekmektedir. Diğer bireyler tarafından akran zorbalığına maruz kalan çocuklar bu dönemi başarıyla atlatamayacaklardır.

Akran zorbalığının engellenmesinde çeşitli yöntemler kullanılabilir. Bu çalışmada yaratıcı drama yönteminin akran zorbalığını azaltmada etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Yaratıcı drama etkinlikleri çocuğun özgüven gelişimine katkı sağlamanın yanında kendini ifade etme becerisini de geliştirir. Bu sayede çocuk dört temel dil becerisine yönelik yetkinlik kazanır. Drama dilin kazanılması, geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi için bir araç olarak kullanılabilir (Dalkılıç ve Gönen, 1998, s. 37-38). Aynı zamanda drama bireylerin kendilerini rahatça ifade etmeye uygun ortam bulduğu bir faaliyettir. Bu sebeple akran zorbalığının engellenmesinde uygun bir yöntem olarak kullanılabileceği düşünülmüştür.

Zorbalık; öfke ve saldırganlıkla aynı anlamda kullanılmaktadır. Zira bilim insanlarının da okul zorbalığının tanımı konusunda ortak bir noktada buluşamadığı görülmektedir. Bilim insanlarına göre; okul ve sınıf ortamlarında bir tek öğrencinin bile zorba davranışlar sergilemesi okulun öğrenme iklimini olumsuz bir biçimde etkileyerek okulda büyük sorunlar çıkaracağı su götürmez bir gerçektir. Okul ve sınıf ortamlarında zorba davranışları görülmesi tüm öğrenciler arasında korku ve çekingenlik gibi olumsuz

duyguların oluşmasına sebep olabilir. Zorbalığın sık görüldüğü okullarda, okul personeli bu davranışlara ilgisiz kalmamalı ve gerekli önlemleri almalıdır.

Yapılan bu araştırma, zorba öğrencilerin kişilik yapılarından kaynaklanan zorbalıklarını kendilerine ve diğer öğrencilere zarar vermeyecek bir biçimde istendik davranışlar olarak ortaya koyabilmelerine, okul zorbalığını azaltmaya yönelik yapılan bir çalışmadır. Okullarda meydana gelen zorbalık olayları konusunda zorba bireylerde olumlu yönde davranış değişikliği meydana getirerek bu bireylere bilinç kazandırmak amaçlanmıştır. Bu nedenlerden dolayı yapılan bu çalışma, ortaöğretimde zorbalıkla mücadeleye katkı sağlaması ve yol göstermesi açısından önemlidir.

Literatürde akran zorbalığını ve sonuçlarını konu alan önemli çalışmalar bulunmaktadır (Elliot, 1997; Olweus, 1997; Dölek, 2002; Pişkin, 2002; Kapıcı, 2004; Çayırdağ, 2006; Atalay, 2010; Gürsoy, 2010; Şimşek, 2014; Ergün, 2015; Açıkgöz, 2017; Uysal, 2017; Raptou, 2017). Bu çalışmaların ağırlıklı olarak yığıldığı zaman aralığı, zorbalığın her ne kadar istenmeyen bir davranış olsa da akran grupları içerisinde de edinildiğini ve sürdürüldüğünü göstermektedir.

Zorbalığın etki alanı düşünüldüğünde örgün eğitim sistemi içerisinde yer alan tüm derslerin ve bu derslere esas müfredatların da bir hareket planı olmasının gerekliliği tartışılmazdır. En son 2019 yılında güncellenen Türkçe Öğretim Programı'nın yapısına bakıldığında değer ve yetkinlik odaklı bir işleyişe sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir (MEB, 2019: 4). Bu yetkinliklerden biri olan “sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler” maddesi akran zorbalığı için ayrıca önem taşımaktadır: “Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak

medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.” Öğrencilerin bu yetkinliği ne zaman kazanacağını cevabı ise Öğretim Programının Amaçları başlığı altında “Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak (MEB, 2019, s. 3)” biçiminde belirtilmiştir. Dolayısıyla akran zorbalığının hareket alanına giren eylemlerin azaltılarak çatışma yaratmaktansa çatışma çözen bireylere evrilme süreci, ortaokulda tamamlanmış olmalıdır.

1.11. Araştırmanın Amacı

Metinlerin iyileştirici özelliği, yaratıcı dramının disiplinler arası boyutu ve akran zorbalığının literatürde gördüğü ilgi göz önüne alınarak bu araştırmanın problem cümlesi “Metin türlerine dayalı yaratıcı drama etkinlikleri, akran zorbalığı algısının değişmesinde etkili midir?” şeklindedir. Bu ana probleme bağlı olarak aşağıdaki denenceler sınanmıştır.

1. Deney grubu katılımcılarıyla gerçekleştirilen ön test ve son test uygulamaları sonucunda akran zorbalığı algısında değişiklik tespit edilmiş midir?
2. Kontrol grubu katılımcılarıyla gerçekleştirilen ön test ve son test uygulamaları sonucunda akran zorbalığı algısında değişiklik tespit edilmiş midir?
3. Deney grubunda bireysel farklılıklara yönelik algı değişimi gerçekleşmiş midir?

1.12. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma Türkçe dersi aracılığıyla akran zorbalığını önlemeye yönelik yaratıcı drama yönteminden yararlanılarak gerçekleştirilen ilk süreç tasarısı denemesidir.

1.13. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın temel varsayımı aşağıda ifade edilmiştir:

Araştırmaya katılan öğrenciler uygulanan veri toplama araçlarını (Kişisel Bilgi Formu, Öğrenci Günlükleri, Yarı Yapılandırılmış Odak Grup Görüşmesi) içtenlikle ve doğru olarak yanıtlamışlardır. 52 saatlik süreç tasarısı araştırma için yeterlidir.

1.14. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir:

1. Araştırma 2018-2019 öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesi Mustafa Kemal Ortaokulu 6. sınıfa devam eden 15 deney 15 kontrol grubu katılımcısı, araştırmacı tarafından tasarlanan 52 saatlik atölye programı ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmanın açıklayıcı değişkenlerine ilişkin bulgular araştırmada kullanılan; “Kişisel Bilgi Formu”, “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ve “Öğrenci Günlükleri”nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kapcı (2004), “İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısıyla İlişkisi” isimli makalesinde ilköğretim 4. ve 5. sınıfa devam eden bireylerin %40’ının en azından bir kere bedensel, sözel, duygusal ya da cinsel akran zorbalığı davranışlarına hedef olduklarını belirlemiştir. Bu araştırma zorbalığa maruz kalmanın depresyon, benlik saygısı, durumluk ve sürekli kaygı gibi ruh sağlığının çeşitli boyutlarında herhangi bir farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemeye yönelik bir araştırma olması bakımından önem taşımaktadır. Araştırmada yapılan her türlü zorbalığın bireyin ruh sağlığının olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Duygusal zorbalığa maruz kalmanın ruh sağlığı açısından en önemli risk faktörü olduğu ortaya koyulmuştur (Kapcı, 2004).

“Akran Zorbalığı Gösterme ve Akran Zorbalığına Maruz Kalmanın Cinsiyet, Yaş, Sosyoekonomik Düzey, Anne-Baba Tutumları, Arkadaş İlişkileri ve Benlik Saygısı ile İlişkisi” isimli yüksek lisans tezinde Atalay (2010), elde ettiği veriler sonucunda öğrencilerin akran zorbalığı göstermelerinin, yaş, cinsiyet, anne baba tutumları ve arkadaş ilişkileri tarafından farklı düzeylerde yordandığını ortaya koymuştur. Cinsiyet ve yaş açısından akran zorbalığını uygulama ve akran zorbalığına maruz kalmanın farklılık gösterdiğini belirlemiştir (Atalay, 2010).

Açıkgöz, 2017 yılında “Ortaokul Öğrencilerinde Akran Zorbalığı ile Okula Karşı Tutum (Kartepe İlçesi Örneği)” isimli yüksek lisans tezinde oranlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş

640 öğrenciden elde ettiği veriler sonucunda okula karşı tutumun yüksek olduğu durumlarda akran zorbalığının düşük olduğunu tespit etmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla okula karşı tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu erkek öğrencilerin ise akran zorbalık ve akran mağdurluk düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir (Açıkgöz, 2017).

Öğrencilerde zorbaca davranışların araştırılmasına yönelik Dölek (2002) tarafından “Öğrencilerde Zorbaca Davranışların Araştırılması ve Bir Önleyici Program Modeli” isimli tez tamamlanmıştır. Araştırmacı, zorbalık davranışına yönelik “Zorba/Mağdur Anketi” ile veri toplamıştır. Verilerden hareketle ilk ve orta öğretim okullarında zorbalık davranışına çok sık başvurulduğunu belirlemiştir. “Zorbalığı Önleme Tutumu Geliştirilmesi” için 5. sınıf öğrencileriyle 10 hafta süren danışma programı uygulamıştır. Bu program zorbalığın önlenmesinde ve zorbalıkla baş etme tutumlarının azalmasında etkili olmamıştır. Sosyal çevrenin sistemli olarak yapılandırılması ile zorbalık davranışının azaltılması sağlanabilir (Dölek, 2002).

Okul, aile ve demografik değişkenlere göre akran zorbalığının incelendiği bir diğer çalışma Ergün (2015)’e aittir. Ergün, çalışmasında akran zorbalığı gösterme ve akran zorbalığına maruz kalma durumlarını ilköğretime devam eden 9-14 yaş aralığındaki çocukların babalarından aldıkları kabul ve red davranışına göre demografik ve sosyo-ekonomik değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma İstanbul’da 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden 550 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler başka araştırmalarda geliştirilen Ebeveyn Kabul Red Kontrol Ölçeği (Baba Formu), Akran Zorbalığını Belirleme Ölçeği ve araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda baba kabul algısı olumlu olan bireylerde akran zorbalığı göstermenin negatif olduğu, baba kabul algısı olumsuz olan bireylerde ise akran zorbalığı göstermenin pozitif olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet olarak akran zorbalığı göstermede kız ve erkek öğrenciler arasında fark yokken, erkeklerin kızlara göre akran zorbalığına başvurma oranlarının daha fazla olduğu belirtilmiştir. Okulu sevmeyen öğrencilerde akran zorbalığı gösterme ve akran zorbalığına maruz kalma diğer öğrencilere oranla daha fazladır (Ergün, 2015).

Ortaokul öğrencilerinin zorbalıkla baş etmesine yönelik çalışma, Türktan (2013) tarafından “Zorbalıkla Baş Etmeye Yönelik Akran Destek Programının Ortaokul 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Zorbalıkla Baş Etme Becerilerine Etkileri” adıyla tamamlanmıştır. Deneysel nitelikteki araştırmanın örneklem grubu; 6. ve 7. sınıftan deney grubunda 42 öğrenci, akran yardımcısı grubunda 16 öğrenci ile oluşmuştur. Akran destek oturumları toplam 4 haftalık programı içermiştir. Araştırmanın sonucunda deney ve kontrol grubu arasında istatistiklerde anlamlı bir fark görülmemiştir. Programa katılan öğrencilerin görüşme yöntemiyle ulaşılan verilerinde zorbalıkla baş etme becerilerinin geliştiği belirtilmiştir (Türktan, 2013).

Çayırdağ (2006)’ın “İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okul Kültürünü Algılayışları ile Zorbalık Eğilimi ve Zorbalıkla Baş Etme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı tezinde akran zorbalığına maruz kalmanın anaokulunda oldukça yaygın olduğu ve yaklaşık olarak %10-20 arasında değişen oranlarda görüldüğü ortaya konmuştur. Akran zorbalığına uğrama oranı, akran zorbalığı gösterme oranlarından daha yüksektir. Ayrıca hem akran zorbalığı gösteren hem de akran zorbalığına hedef olan bireylerin oranı bunları tek tek yaşayan bireylerin oranına göre genel olarak daha azdır (Çayırdağ, 2006).

2014 yılında Aydemir tarafından “8. Sınıf Öğrencilerinin Zorba/Kurban Davranışları, Benlik Algıları ve Rehberlik İhtiyaçlarının İncelenmesi” isimli tez tamamlanmıştır. Araştırmada 8. sınıfların zorba/kurban davranışları, benlik algıları ve rehberlik ihtiyaçları arasındaki ilişki incelenip cinsiyete göre farklılaşma durumlarına bakılmıştır. Araştırmada akran zorbalığına başvurma altında yatan nedenlere uygulanan ölçekler sayesinde ulaşılmıştır. Zorbalık ve kurban düzeyini belirlemek için “Akran Zorbalığı Belirleme Ölçeği Ergen Formu”, benlik algılarını belirlemek için “Sosyal Karşılaştırma Ölçeği”, rehberlik ihtiyaçlarını belirlemek için “Rehberlik İhtiyaçları Belirleme Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda benlik algısı yüksek bireylerin akran zorbalığına başvurma düzeylerinin diğer bireylere göre daha az bulunduğu, erkeklerin kızlara göre daha fazla rehberlik ihtiyacı (toplam rehberlik ihtiyacı, kişisel ve sosyal rehberlik ihtiyacı) olduğuna ulaşılmıştır (Aydemir, 2014).

2009 yılında Kılıç tarafından “İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencilerinin Zorbalık Düzeyinin Yordanması (Konya İli Cihanbeyli İlçesi İlçe Merkez Örneği) isimli yüksek lisans tezinde zorbalık olaylarının öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin ne sıklıkla meydana geldiğini, aile gelir düzeyi, akademik başarı gibi çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Zorbalığın %76,86 ile okul içinde,%23,14 ile okul dışında gerçekleştiğini tespit etmiştir. Zorbalığın önlenmesine yönelik okul içi ve okul dışı alanlarda öğretmen ve yetişkinlerin gözetimlerinin arttırılması gerekmektedir. Öğrencilerin zorbalıkla mücadele edebilmesi için iletişim becerilerini kazandırmak, kendini ifade etmesini sağlamak gerekmektedir (Kılıç, 2009).

Uysal (2017), “Sayışmacalardaki Şiddet Dili Unsurlarının Psikanalitik Kuram Ekseninde Değerlendirilmesi” isimli çalışması kapsamında çocuklar tarafından oluşturulan sayışmacalardaki çocuk acımasızlığı içeren öğeleri tespit etmeyi amaçlamış ve çalışma sonucunda fiziksel farklılık, güç dengesi, sosyoekonomik farklılık, hijyen/öz bakım, aile ilişkileri ve siyasi erk alt temalarına ulaşmıştır.

Kafes (2018), “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Edebî Metinlerin Şiddet Öğeleri Yönünden İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde ortaokul Türkçe ders kitaplarında şiddet unsurunun olup olmadığını belirlemeye çalışmıştır. Metinlerde yer alan şiddet öğeleri çocuğun karakterini ve zihin yapısını etkileyebileceği için metinlerde yer alan şiddet unsurlarının tespit edilmesi gerekmektedir. Çalışma sonucunda 2017-2018 eğitim öğretim yılında MEB’in ders kitabı olarak onayladığı Türkçe ders kitabındaki edebî metinlerde tespit edilen 288 şiddet unsurundan 170’inin fiziksel şiddet ögesi olduğu, fiziksel şiddetten sonra en çok rastlanan 84 adet sözel şiddet unsurunun olduğu belirlenmiştir. Duygusal şiddet ögesi 18, simgesel şiddet ögesi 9, cinsel şiddet ögesi 4 kez kullanılmıştır.

2008 yılında Somuncu tarafından “İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Edebî Metinlerin Temel Evrensel Değerleri İçermesi Bakımından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde 2005 yılında yürürlüğe giren Türkçe Öğretim Programına göre hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki edebî metinler incelenmiştir. Seçilen edebî metinler evrensel

değerleri içermesi bakımından yeterli olmasına rağmen araştırmacı edebî metinlerdeki üslubun yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Somuncu, 2008).

Şimşek (2014), “Die Schulung der Eigen-und Fremdwahrnehmung mit Hilfe Literarischer Texte im Fremdsprachlichen Deutschunterricht” isimli yüksek lisans tezinde toplumların birbirini tanımaması nedeniyle oluşabilecek önyargının, olumsuzlukların ve ötekini anlama sorununun yabancı dil derslerinde kullanılan edebî metinler aracılığıyla farklı görüş ve anlayışlara tahammül etme davranışının gelişebileceği yabancı kültürü algısının değişebileceği sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma desenli bir çalışma olup eylem araştırmasına dayanmaktadır. Eylem araştırması, uygulamada ortaya çıkan sorunların anlaşılmasına ve çözülmesine yönelik olarak uygulayıcıların tek başlarına ya da bir araştırmacı ile birlikte uygulama süreci çalışmalarını içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 78).

Tablo 4'te çalışmanın aşamaları ve aşamalarda kullanılan veri toplama araçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4

Çalışmanın Aşamaları

	Ön Test	Süreç	Son Test
Deney Grubu	• Kişisel Bilgi Formu • Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	• Yaratıcı Drama Temelli 52 Saatlik Atölye Uygulaması • Öğrenci Günlükleri	• Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Kontrol Grubu	• Kişisel Bilgi Formu • Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	• Herhangi bir uygulama gerçekleştirilmemiştir.	• Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

3.2. Verilerin Toplanması

Eylem araştırması, problem çözmeye yönelik ve süreklilik gösteren bir süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 297). Eylem araştırmasına dayanan bu çalışmanın verilerinin toplanması aşamasında izlenen yol, aşağıda sıralanmıştır.

1. Katılımcı gruba uygulamak üzere Kişisel Bilgi Formu hazırlanmış ve bu formda sosyo-ekonomik düzey ile zorbalık ilişkisini yordamaya imkan verecek maddeler öncelikli olarak yer almıştır.
2. Atölyede yer almasına karar verilen metin türleri ve metin içerikleri belirlenmiş, metinlerde konu ve karakterizasyonun zorbalık ve akran zorbalığı ekseninde ilerlemesine dikkât edilmiştir. Bu eksenindeki metinlerden oluşturulan seçki, 3 alan uzmanının onayına sunulmuş ve uzmanlardan alınan öneriler doğrultusunda seçkiye son hâli verilmiştir (Bk. Tablo 5).

Tablo 5

Akran Zorbalığının Önlenmesine Yönelik Metin Türlerine Dayalı Yaratıcı Drama Sürecinin Planlanması

Hafta	Metin Türleri	Kazanım
1.Hafta	Hikâye Edici Metin (Hikâye)	Grup arkadaşlarıyla iletişim kurar. Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır. Zorbalık kavramını öğrenir.
2.Hafta	Hikâye Edici Metin (Hikâye)	Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar. Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır. Akran zorbalığının yansımalarını fark eder.
3.Hafta	Hikâye Edici Metin (Masal)	Uyum ve güven çalışmalarına katılır. Grup içinde birbirine güvenmenin önemini fark eder.
4.Hafta	Bilgilendirici Metin (Mektup)	Zorbalığın çeşitlerini fark eder. Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.
5.Hafta	Hikâye Edici Metin (Hikâye)	Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır. Lakap takma/isim takmanın yansımalarını görür.
6.Hafta	Bilgilendirici Metin (Röportaj)	Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar. Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.
7.Hafta	Hikâye Edici Metin (Masal)	Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.
8.Hafta	Hikâye Edici Metin (Hikâye)	Zorbaca davranışların yansımalarını (kurban olma durumunu) fark eder. Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.
9.Hafta	Hikâye Edici Metin (Hikâye)	Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.
10.Hafta	Hikâye Edici Metin (Destan) Gılgamış	Fiziksel ve sözlü zorbalığı tanımlar. Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.
11.Hafta	Hikâye Edici Metin (Hikâye)	Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

12.Hafta	Bilgilendirici Metin (Reklam)	Siber zorbalığı tanımlar. Siber zorbalığın özelliklerini bilir.
----------	-------------------------------	--

3. Belirlenen metinlerden hareketle 52 saatlik yaratıcı drama atölye planı araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve akran zorbalığına ilişkin literatür ekseninde düzenlenerek atölye planlarına son hâli verilmiştir (Bk. EK 1).
4. Deney ve kontrol grubu katılımcıları ile birbirlerinden bağımsız olarak odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş, bu aşamada araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda son hâli verilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'ndan yararlanılmıştır. Sürecin başında gerçekleştirilen bu uygulama, ön test verilerini oluşturmuştur.
5. Çalışmanın başlangıcında gönüllü tüm katılımcılara Kişisel Bilgi Formu verilmiş ve bu formu doldurmaları istenmiştir. Araştırma boyunca katılımcılar K (Kontrol Grubu Katılımcısı) ve D (Deney Grubu Katılımcısı) şeklinde adlandırılmıştır. Süreç başında katılımcılar sürece yönelik bilgilendirilmiştir.
6. Araştırmanın gerçekleştirildiği okulda spor salonu drama faaliyetleri için uygun hâle getirilmiştir. 15 kişilik katılımcı grubu ile 52 saat süren yaratıcı drama atölye uygulamalarının raporlanması aracılığıyla veriler, aynı zamanda uygulayıcı ve sürecin doğal bir katılımcısı görevinde olan araştırmacı tarafından toplanmıştır.
7. Deney ve kontrol grubu katılımcıları ile birbirlerinden bağımsız olarak odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş, bu aşamada araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda son hâli verilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'ndan yararlanılmıştır. Sürecin sonunda gerçekleştirilen bu uygulama, son test verilerini oluşturmuştur

3.3. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Bağcılar Mustafa Kemal Ortaokulunda öğrenimine devam eden 30 öğrenciden oluşmaktadır. Deney ve kontrol gruplarının her birinde 15 öğrenci vardır. Öğrencilerin tamamı 6. sınıf öğrencisidir ve gönüllülük esası çerçevesinde çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Genel kural olarak korelasyon çalışmalarında en az 30 kişinin, deneysel araştırmalarda her grupta en az 15 kişinin bulunması istenir (Balcı, 2007, s. 91). Atölye çalışmasının kapsam ve süresi göz önüne alınarak çalışma grubu 15 katılımcıyla sınırlandırılmıştır.

Tablo 6’da deney ve kontrol gruplarının cinsiyet ve yaş ortalaması dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 6

Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyet Dağılımı

	Kız	Erkek	Toplam	Yaş Ortalaması
Deney Grubu	7	8	15	12,06

Deney ve kontrol gruplarının her birinde 7 kız, 8 erkek olmak üzere 15 katılımcı bulunmaktadır. Deney grubu katılımcılarının yaş ortalaması 12,06 iken kontrol grubu katılımcılarının yaş ortalaması 12,2’dir. Her iki grup da birbirine yakın yaş ortalamasına sahiptir. Buradan hareketle cinsiyet ve yaş denkleğinin iki grup arasında sağlandığını söylemek mümkündür. Yaş grubundaki yakınlık, Olweus (1997) tarafından güç dengesizliği yahut asimetric güç ilişkisi denilen durumun en azından yaş grupları için geçerli olmadığını göstermektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Alt problemleri sınamak amacıyla deney ve kontrol grubuna uygulama öncesi ve sonrasında “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uygulanmıştır. Yaratıcı drama atölyelerinin uygulanma sürecinde öğrenciler tarafından tutulan “Öğrenci Günlükleri”nden de veriler elde edilmiştir.

Odak grup görüşmesi ve günlükler aracılığıyla toplanan nitel veriler, ise doküman analizi yoluyla analiz edilmiştir. Nitel boyuttan elde edilen sonuçlar 2 bağımsız kodlayıcı tarafından oluşturulmuştur. Kodlayıcılar, günlüklerden ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verileri akran zorbalığı ekseninde bireysel olarak kodlamış ve iç güvenilirliği sağlamak amacıyla bu çalışma iki kodlayıcı tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik, Miles ve Huberman (1994: 64) formülüne göre %90 olarak bulunmuştur.

$$\text{Kodlayıcılar arası güvenirlilik} = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}} \times 100$$

Şekil 1. Kodlayıcı güvenirliliği için esas alınan formül. Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publication.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

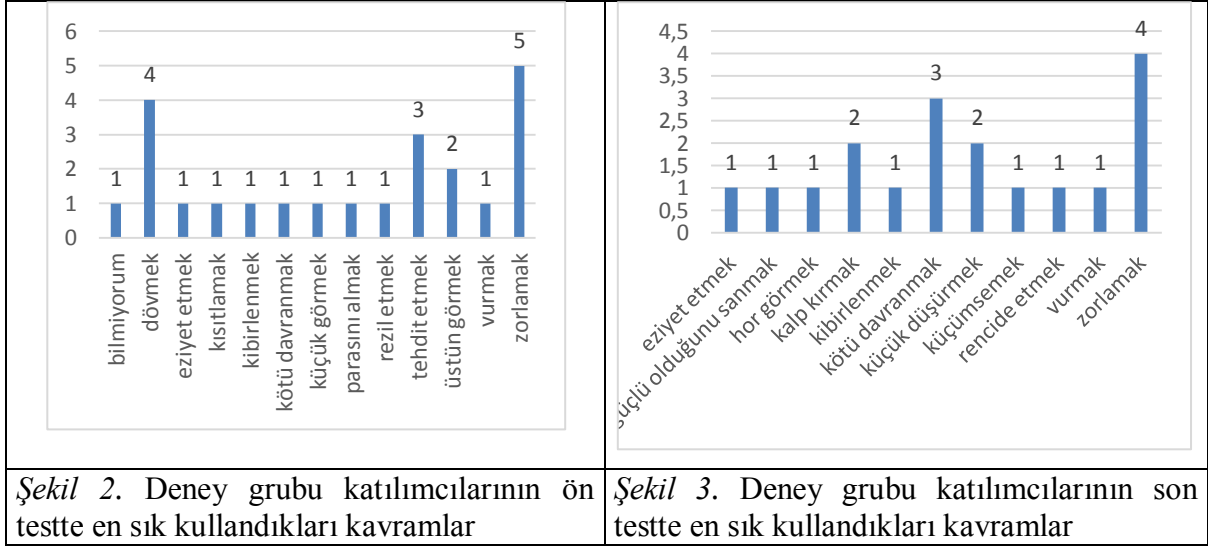
Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin sürecin başında ve sonunda uygulanan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme” ve süreç içerisinde kullanılan “Öğrenci Günlükleri”nden hareketle elde edilen bulgular sunulmuş, katılımcılardan veri toplama teknikleri bölümünde açıklanan araçlar vasıtasıyla toplanan verilerin nitel analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

4.1. Deney Grubunun Akran Zorbalığı Algısına Dair Bulgular ve Yorum

İlk alt problemi sınamak amacıyla deney grubuna süreç uygulama öncesi ve sonrasında odak grup görüşmeleri araştırmacı tarafından tasarlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu aracılığıyla yapılmıştır. Uygulama sürecinde tutulan “Öğrenci Günlükleri”nden de veriler elde edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemini “Deney grubu katılımcılarıyla gerçekleştirilen ön test ve son test uygulamaları sonucunda akran zorbalığı algısında değişiklik tespit edilmiş midir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu veriye ulaşmak amacıyla katılımcılara sürecin başında ve sonunda “Zorba sence ne demektir?” sorusu yöneltilmiştir.

Deney grubu katılımcılarının “zorbalık” kavramına yönelik algıları Şekil 2 ve Şekil 3’te görülmektedir.

Şekil 2 ve 3 incelendiğinde zorbalığı tanımlarken deney grubu katılımcıları tarafından ön testte en sık kullanılan kavramların zorlamak, dövme, tehdit etmek ve üstün görmek olduğu belirlenmiştir:

Birisini hiçbir şey yapmadığı halde vurmak, dövmektir (D5, Ön Test).

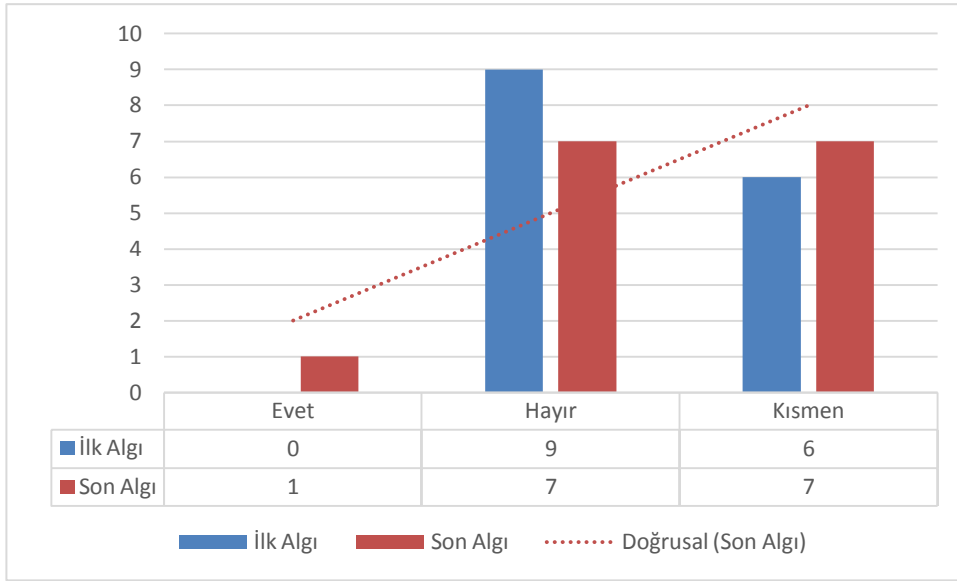
Zorba şey yapmak... Zorla bir şey yaptırmak. Oyunda yanmasa da onu dövme (D8, Ön Test).

Alıntılanan cümleler incelendiğinde katılımcıların zorbalık algısı sadece şiddet uygulamak değil, gereksiz ve sebepsiz şiddet uygulamak biçimindedir. Dolayısıyla katılımcılar, her şiddet eylemini zorbalık olarak görmemekte ve şiddeti gerekçelendirerek açıklamaktadırlar:

Bir şey yapmasa bile birini dövme, kötü davranmak (D 10, Ön Test).

Şekil 3 incelendiğinde zorbalığı tanımlarken son testte en sık kullanılan kavramların zorlamak, kötü davranmak, küçük düşürmek ve kalp kırmak olduğu görülmektedir. Katılımcıların zihnindeki zorbalık algısının somut alandan soyut alana doğru evrildiği, tercih edilen kavramlardan anlaşılmaktadır.

Deney grubu katılımcılarına atölye öncesi ve sonrasında “Kendinizi zorba olarak görüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve sonuçlar Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. Deney grubu katılımcılarının “Kendinizi zorba olarak görüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

“Kendinizi zorba olarak görüyor musunuz?” sorusuna ilk algılarında 9 katılımcı “Hayır”, 6 katılımcı “Kısmen” cevabını vermiştir. Atölye öncesi süreçte katılımcılardan hiçbiri kendini zorba olarak nitelendirmemiştir. Bu durumu katılımcıların zorbalık algılarıyla birlikte yorumlamak daha doğru olacaktır. Zorbalık algıları fiziksel şiddet üzerine kurulu olduğu için hiçbir katılımcı, kendisini tam olarak zorba biçiminde tanımlamamıştır. Atölye süreci sonunda aynı soruya 1 katılımcı “Evet”, 7 katılımcı “Hayır”, 7 katılımcı da “Kısmen” cevabını vermiştir. Katılımcıların ilk ve son algıları arasında az da olsa fark gözükmemektedir.

Verilen cevaplar katılımcıların zorbalık kavramının farkında olduklarını göstermektedir.

Arkadaşımı ittiğimde kendimi zorba olarak hissediyorum (İA, D2).

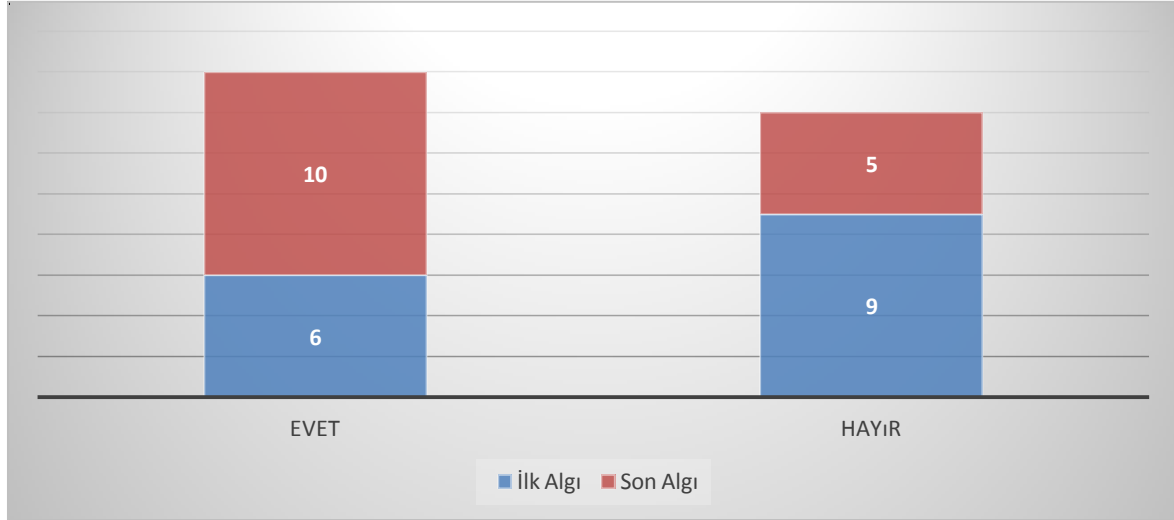
İstemedi arkadaşlarımı kırınca kendimi zorba olarak hissediyorum (İA, D9).

Bazı zamanlarda... Arkadaşımın da dediği gibi biri bir şey yaptığında ben de ona karşı aynı şekilde davranınca kendimi zorba olarak görebiliyorum (İA, D13).

Bazen hatalı davrandığım durumlarda zorba olarak görüyorum (SA, D1).

Araştırmacı tarafından tutulan raportör notları da katılımcılardan elde edilen nitel ve nicel verileri destekler niteliktedir:

Grup ilk çalışma günü olduğu için etkinliklerin farklı ve eğlenceli olduğunu belirtti. Tesadüfi yöntemle oluşturulan gruplarda kızlar ve erkekler birlikte çalışma yapmaktan memnun olmadıklarını ifade ettiler. Hazine Avı etkinliğinde zorbalık hakkında ön bilgilerinin olup olmadığı ölçülmek istendi. Katılımcıların kavram olarak zorbalığı bildikleri belirlendi (1. Hafta)

Şekil 5. Deney grubu katılımcılarının “Bir arkadaşınıza isteyerek ya da istemeyerek zarar verdiğiniz oldu mu?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Şekil 5’te katılımcılar “Bir arkadaşınıza isteyerek ya da istemeyerek zarar verdiğiniz oldu mu?” sorusuna ön testte 6 evet 9 hayır, son testte 10 evet 5 hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcıların ön test ve son test arasında algılarında farklılık gerçekleşmiştir. Yaratıcı drama temelli atölye süreci, katılımcıların bazı eylemlerinin ve sözlerinin arkadaşlarını kırmalarına neden olduğunu anlamalarına katkı sağlamıştır.

Araştırmacı tarafından tutulan raportör günlükleri de nitel verileri desteklemektedir:

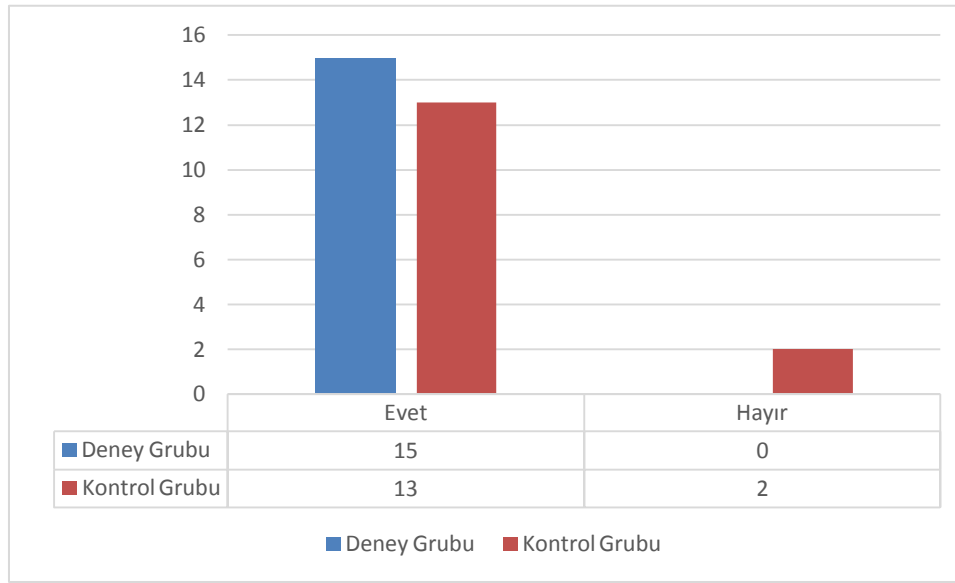
İkinci çalışma gününde katılımcılar erkek ve kız olarak ayrı gruplarda çalışmak istediler. Grup etkinliklerinde bazı öğrenciler iş bölümünden ziyade grupta lider olup bütün sorumluluğu almak istedi. Erkekler etkinliklerde daha sert bir tavır sergiledi. Atölyenin ikinci günü olduğu için etkinliklerde katılımcılar arasında tam bir uyum gözlemlenmedi (Hafta 2).

Katılımcılar, ısınma oyunun daha eğlenceli olduğunu ve ısınma oyunu süresinin uzun olmasının onları mutlu edeceğini söyledi. Gruplar yazma sürecinde ortak karar almada

zorlandı. Grup olarak çalışma etkinliklerinin süreç içerisinde gelişeceği göz önüne alınarak öğrenciler birlikte çalışmaya teşvik edildi (Hafta 3).

Raportör notlarından görüldüğü üzere yaratıcı dramının ilk aşaması olarak adlandırılan ısınma/oynama aşamasının bütün içerisinde diğerlerinden fazla yer kaplaması, farklılık algısının azalmasına yardımcı olmaktadır.

Deney ve kontrol grubu katılımcılarına bir zorbalık ölçütü olarak arkadaşlarına bir lakap takıp takmadıkları sorulmuş, elde edilen sonuçlar Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6. Deney ve kontrol gruplarının “Bir arkadaşınıza lakap taktınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Şekil 6’da deney ve kontrol grubunun “Bir arkadaşınıza lakap taktınız mı?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Deney grubu katılımcılarının tümü “Evet” cevabını vermiştir. Kontrol grubundan 13 katılımcı “Evet”, 2 katılımcı “Hayır” cevabını vermiştir.

Deney grubu katılımcılarının süreç içerisinde lakap takma ile ilgili algılarının değiştiği söylenebilir. Katılımcılar ön testte lakap takma ile ilgili olumsuz bir algıya sahip değildir. Son testte katılımcılar lakap takmanın akranlarını olumsuz etkilediğini algılayıp lakap takmaları ile ilgili gerekçe sunmuşlardır:

Evet. Ama arkadaşlarımı üzmemek için söylemedim (D1, Son Test).

Evet. Arkadaşlarımın taktığı lakapları ben de onları söylüyordum. Arkadaşlarımı kırmak istemedim (D2, Son Test).

Taktım ama arkadaşımın rahatsız olmadığı bir lakaptı (D3, Son Test).

Taktım. Ama arkadaşlarımı rahatsız edecek lakaplar değildi (D5, Son Test).

Taktım ama arkadaşım seviyordu (D7, Son Test).

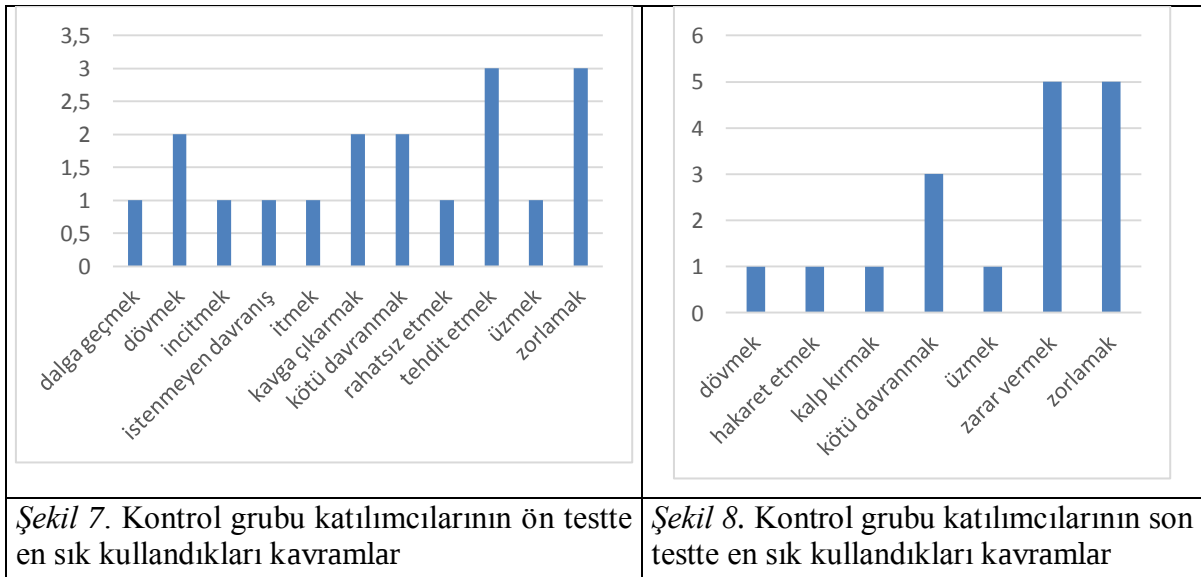
Taktım ama kötü bir şey değildi (D8, Son Test).

Elde edilen sonuçlar, katılımcıların lakap takmayı süreç başında bir zorbalık ölçütü olarak görmezken süreç sonunda bu lakapları taktıklarını inkâr etmemekle birlikte mantığa büründüklerini göstermektedir.

4.2. Kontrol Grubunun Akran Zorbalığı Algısına Dair Bulgular ve Yorum

Alt problemi sınamak amacıyla kontrol grubuna süreç öncesi ve sonrasında “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uygulanmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemini “Kontrol grubu katılımcılarıyla gerçekleştirilen ön test ve son test uygulamaları sonucunda akran zorbalığı algısında değişiklik tespit edilmiş midir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu veriye ulaşmak amacıyla katılımcılara sürecin başında ve sonunda “Zorba sence ne demektir?” sorusu yöneltilmiştir. Kontrol grubu katılımcılarının “zorbalık” kavramına yönelik algıları Şekil 7 ve Şekil 8’de görülmektedir.

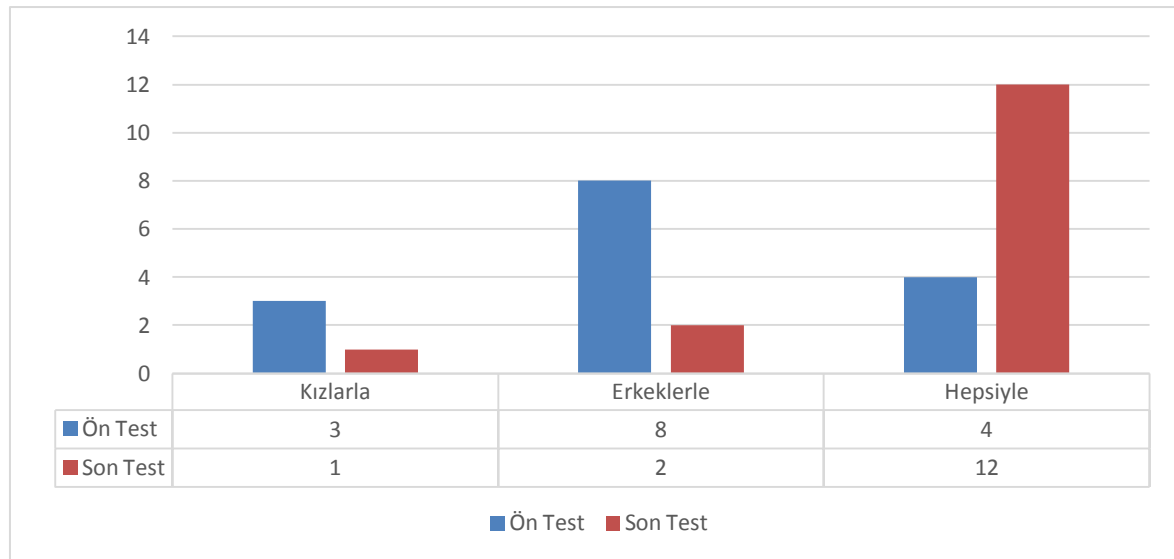
Şekil 7 ve Şekil 8 karşılaştırmalı olarak incelendiğinde ilk olarak dikkat çeken unsur, nicel olarak zorbalığı tarif ederken kullanılan kavram alanındaki kelimelerde bir artış olmadığıdır. Bu durum nitel olarak değerlendirildiğinde ise zarar vermek, zorlamak, kötü davranmak gibi somut eylem bildirimlerinin son testte de sıklıkla yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla kontrol grubunda zorbalık algısının ağırlıklı olarak fiziksel boyutla birlikte nitelendirildiğini söylemek mümkündür.

4.3. Deney Grubunun Bireysel Farklılıklara Yönelik Algı Değişimine Dair Bulgular ve Yorum

Alt problemi sınamak amacıyla deney grubuna süreç uygulama öncesi ve sonrasında odak grup görüşmeleri araştırmacı tarafından tasarlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu aracılığıyla yapılmıştır. Uygulama sürecinde tutulan “Öğrenci Günlükleri”nden de veriler elde edilmiştir.

Araştırmanın 3. alt problemini “Deney grubunda bireysel farklılıklara yönelik algı değişimi gerçekleşmiş midir?” sorusu oluşturmaktadır.

Şekil 9’da katılımcıların etkinlikleri yaparken tercih ettiği cinsiyet grubu gösterilmiştir.

Şekil 9. Deney grubu katılımcıların “Etkinliklerde kızlarla mı erkeklerle mi bir arada çalışmak istersiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Şekil 9'e göre ön testte 3 katılımcı kızlarla, 8 katılımcı erkeklerle, 4 katılımcı da her iki grupta çalışmak isterim cevabını vermiştir. Son testte 1 katılımcı kızlarla, 2 katılımcı erkeklerle, 12 katılımcı her iki grupta da çalışmak isterim cevabını vermiştir.

Ön test ve son test arasında belirgin bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Buradan hareketle yaratıcı drama temelli atölyelerin akran kabulünde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılar genellikle aynı cinsiyetteki katılımcılarla etkinlik yapmayı tercih ederken atölye uygulaması sonrasında her iki grupta çalışma yapmayı istemişlerdir.

Atölye uygulaması sırasında öğrencilerin tuttukları günlüklerden örnekler, cinsiyete dayalı gruplaşmalar dikkate alınarak aşağıda verilmiştir:

Erkekler ve kızlar ayrı grupta olmalı (D5, 09.01.2019).

Bizim grupta daha çok erkek olsaydı (D13, 09.01.2019).

Keşke herkes uyum içinde çalışabileceği arkadaşını seçseydi (D11, 16.01.2019).

Keşke arkadaşlarımla aynı grupta olsak (D3, 05.02.2019).

Bugün arkadaşlarımla grup çalışmasını düzgün yapmamız hoşuma gitti (D3, 05.03.2019).

Bugün takım olmayı öğrendim (D6, 05.03.2019).

Birlikte tiyatro yapmayı öğrendik (D9, 05.03.2019).

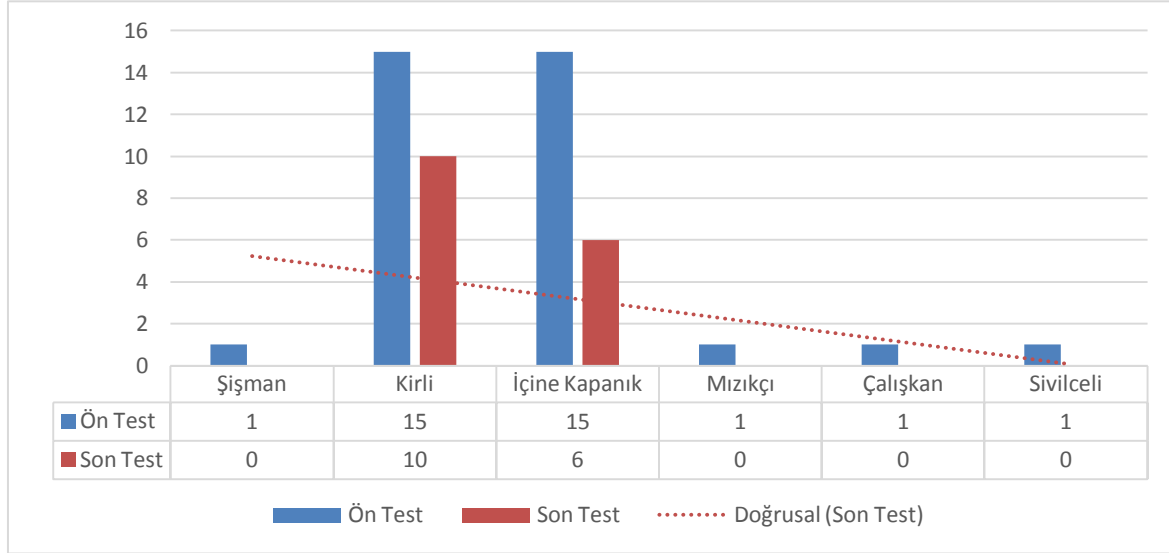
Bugün en çok ayna oyunu hoşuma gitti çünkü hayatımda ilk defa arkadaşlarım içinde istediğim şekilde oynadım ve kimse bana gülmedi (D11, 12.03.2019).

Bugün anlayamadığım bazı arkadaşlarımla anlaştık (D11, 19.03.2019).

Tiyatro bana birlik olarak her şeyi yapabileceğimizi kattı (D7, 19.03.2019).

Günlüklerden yola çıkarak öğrencilerin zaman içerisinde tutumlarında değişiklik olduğu söylenebilir. Buradan hareketle atölye uygulamasının akran kabulünün sağlanmasında etkili olduğunu söylemek de mümkündür.

Zorbalıktaki önemli ölçütlerden birisi de farklı olanı reddetmektir. Bu ölçütten hareketle katılımcılara öncüllü bir soru sorulmuş; “Şişman, kirli, içine kapanık, mızıkçı, çalışkan, sivilceli olanlardan hangilerinin grubunuzda olmasını istemezsiniz?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Şekil 10’da gösterilmiştir.

Şekil 10. Deney grubu katılımcılarının “Hangisi/hangilerinin grubunuzda olmasını istemezsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların ilk algı ve son algı dağılımı

Şekil 10’da katılımcılara yöneltilen “Hangisi/hangilerinin grubunuzda olmasını istemezsiniz?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Atölye öncesi sürece işaret eden ilk algı sürecinde ön testte 1 kişi şişman, 15 kişi kirli, 15 kişi içine kapanık, 1 kişi mızıkçı, 1 kişi çalışkan, 1 kişi sivilceli cevabını vermiştir. Atölye sonrası sürece işaret eden son algı sürecinde ise son testte 10 kişi kirli, 6 kişi içine kapanık cevabını vermiştir.

Ön test ve son test arasında belirgin bir fark bulunsa da belirli özelliklerin atölye sonrasında da kabul edilmediği görülmektedir. Bu özelliklerin en başta geleni kirlilik olmuştur.

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma boyunca nitel ve nicel verilerden elde edilen yorumlara yönelik sonuçlar özetlenmiş ve sonuçlardan hareketle önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Akran zorbalığı algısındaki değişimi belirlemek amacıyla metin türlerinden yararlanarak yaratıcı drama temelli bir süreç tasarısı içeren bu araştırma, 15 deney, 15 kontrol grubu katılımcısıyla gerçekleştirilmiştir. Okul içerisinde oluşturulan 52 saatlik yaratıcı drama atölyeleri sonucunda elde edilen verilerden çıkarılan sonuçlar şu şekildedir:

Odak grup görüşmeleri ve günlükler aracılığıyla elde edilen verilerden deney grubu katılımcılarının zihnindeki zorbalık algısının somut alandan soyut alana doğru evrildiği, tercih ettikleri kavramlardan anlaşılmaktadır. Bu durum, başlangıçta fiziksel boyutta algılanan zorbalığın süreç sonunda ilişkisel/duygusal ve sözlü boyuta da taşındığını göstermektedir. Bu verilerden hareketle deney grubu katılımcılarının süreç sonrasında zorbalık kavramına yönelik algılarında değişiklik olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılar kendilerini zorba olarak görmediklerini ifade etseler de eğer kendilerine zorbalık yapılırsa zorbalığa başvurabileceklerini söylemişlerdir. Son algılarında ise zorbalığın fiziksel boyutu dışında duygusal ve sözlü olarak yapılan eylemlerin de zorbalık olabileceğini fark ettikleri gözlemlenmiştir.

Çankaya (2011), yaptığı çalışmanın sonucunda öğrencilerinin duygusal ve fiziksel zorbalığa nazaran daha çok sözel zorbalığa maruz kaldığı sonucuna ulaşmıştır. İkinci

sırada ise fiziksel zorbalık gelmektedir. Deney grubu katılımcılarının zorbalığa yönelik ilk algılarının fiziksel boyuta yönelik olduğu, son algılarının ise duyuşsal boyut içerdiği görülmektedir. Bu durum, literatürdeki zorbalık tanımlarıyla da örtüşmektedir. Roland ve Munthe de (1989: 151) zorbalığı benzer bir şekilde, “uzun süreli ve sistematik olarak, olaylar sırasında kendini savunamayan bir kişiye karşı, bir başka kişi veya kişilerce fiziksel veya psikolojik şiddet uygulanması” olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, kontrol grubu katılımcılarının akran zorbalığına yönelik algıları, fiziksel zorbalık algısı boyutunda kalmıştır.

Çalışma, akran zorbalığı algısının değişmesini amaçlayan alt problemlere sahip olması dolayısıyla çalışmanın zorba davranış sergileme ve zorbalığa uğrama oranlarının azaltılmasına yönelik bir sonuç elde etme kastı bulunmamaktadır. Nitekim, literatürdeki çalışmalar zorbalığın ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların Olweus (1997) tarafından gerçekleştirilen okul projeleri gibi geniş kapsamlı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Dölek (2002) tarafından zorbalığı önlemeye yönelik yapılan 10 haftalık danışma programı ve Türktan (2013) tarafından zorbalıkla baş etmeye yönelik akran destek oturumları sonucunda da anlamlı fark oluşmadığı araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Akran zorbalığını önlemeye yönelik yapılan çalışmalarda okul ortamının düzenlenmesi, ailenin desteği, çevrenin daha uygun koşullara getirilmesi sürecin daha etkili ve kalıcı olmasına olanak sağlayacaktır (Dölek, 2002; Türktan, 2013). Dolayısıyla kısa süreli çalışmaların geçmişe dönük bir tutum olan zorbalık için yeterli olmayacağı düşünülmektedir.

Kapıcı (2004)’nın çalışmasında belirttiği gibi zorbalık sürecinin psikolojik iyi oluşa yansımaları da öğrenci günlükleri aracılığıyla doğrulanmıştır. Deney grubu katılımcıları ilk algılarında zorbalığı sadece fiziksel olarak yapılan eylemlerle tanımlarken son algılarında sözel ve duygusal yapılan olumsuz eylemleri de zorbalık olarak tanımlamışlardır.

Öğrenciler en çok 10-14 yaşları arasında zorbalıktan şikâyet etmekte, ikinci olarak 5-9 yaş grubu gelmekte ve bunu 15-19 yaş grubu izlemektedir (Yavuzer, 1993: 32). Kendilerini kısmen veya tamamen zorba olarak niteleyen katılımcılara nedeni sorulduğunda deney grubu katılımcıları, kendilerine yapılan zorbalığa karşılık verme amacıyla zorbalık

yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte hem kendini zorba olarak gören hem de zorbalık yaptığını belirten katılımcı sayısının Çayırdağ (2006)'ı destekler biçimde genel gruba kıyasla az olduğu görülmüştür.

“Deney grubunda bireysel farklılıklara yönelik algı değişimi gerçekleşmiş midir?” biçiminde ifade edilen üçüncü alt probleme yönelik elde edilen veriler doğrultusunda deney grubu katılımcılarının bireysel farklılıklara yönelik algı değişiminin gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Deney grubu katılımcıları ön testte genellikle aynı cinsiyetteki kişilerle etkinlik yapmayı tercih ederken son testte her iki gruba da çalışma yapmayı istemişlerdir. Atölye öncesi sürece işaret eden ilk algı sürecinde ön testte 1 kişi şişman, 15 kişi kirli, 15 kişi içine kapanık, 1 kişi mızıkçı, 1 kişi çalışkan, 1 kişi sivilceli olanla aynı grupta olmak istemediğine dair cevap vermiştir. Atölye sonrası sürece işaret eden son algı sürecinde ise son testte 10 kişi kirli, 6 kişi içine kapanık cevabını vermiştir.

Ön test ve son test arasında her ne kadar cinsiyet kabulüne yönelik belirgin bir fark bulunsa da belirli özelliklerin atölye sonrasında da kabul edilmediği görülmektedir. Bu özelliklerin en başta geleni kirlilik olmuştur. Ferenczi (2004)'ye göre çocuk için temizliği öğrenmek, gelişimin en güç evrelerinden biridir (Ferenczi, 2004: 52). Freud'a göre ise çocuğun karakteri önemli ölçüde bu süreç sırasında oluşmaktadır (Uysal, 2017: 9). Dolayısıyla yaratıcı drama temelli eğitim süreci, geçmişten getirilen bu algının değişimi için yeterli olmamıştır. Bu sonuçlar, Atalay (2010)'ın öğrencilerin akran zorbalığı göstermelerinin yaş, cinsiyet, anne baba tutumları ve arkadaş ilişkileri tarafından farklı düzeylerde yordandığı biçimindeki savını destekler niteliktedir.

Araştırma, akran zorbalığını önlemeye yönelik tasarlanan bir çalışmadır. Çalışma sonuçlarının alan araştırmacıları, ders kitabı hazırlayıcıları ve öğretmenler için faydalı olacağı öngörülmektedir.

5.2.Öneriler

Gerçekleştirilen akran zorbalığını önlemeye yönelik yaratıcı drama sürecinden hareketle sunulan öneriler, başlıklar halinde verilmiştir.

5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırma akran zorbalığını önlemeye yönelik tasarlanan bir çalışmadır. Aynı zamanda çalışma sürecinde kurban olma davranışına yönelik elde edilen verilerden hareketle bu davranışa yönelik tasarlanacak yaratıcı drama çalışmasının önemli çalışmalardan birisi olacağı öngörülmektedir. Yaratıcı drama çalışması sürecinde gruplaşmanın yoğun olduğu ve akran kabul davranışının gelişmesi gerektiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla ergenlikte akran kabulü üzerinde çalışılması gereken önemli bir konudur. Bu kabulün sağlanması için öğretim programları arasında birbirini destekler nitelikte ara disiplin kazanımlarının yer alması işlevsel sonuçlar doğuracaktır.

5.2.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler

Okullarda zorbaca davranışların azaltılması için daha fazla sosyal etkinliğe yer verilmeli, öğrenciler sosyal etkinliklere yönlendirilmelidirler.

Okulda zorbalığın önlenmesine yönelik okul-aile-çevre iş birliği sağlanmalı, zorbalığa yönelik gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır.

5.2.3. Ders Kitabı Hazırlayıcılarına Yönelik Öneriler

Çalışma esnasında tercih edilen metinlerin zorbalık ve kurban olma temaları üzerine olmasına dikkat edilmiş, bu bağlamda atölyeler oluşturulmuştur. Bununla birlikte akran zorbalığını temel alan yayınlar, yüksek oranda yurt dışı kaynaklıdır. Her ne kadar zorba davranış gösterme oranları Türkiye’deki öğrenciler için de OECD ülkeleri ortalamasına yakın olsa da davranışlar, sosyokültürel arka plana göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu bağlamda, 12-15 yaş grubu öğrenciler için bibliyoterapik okuma serileri oluşturulması bu problemi ortadan kaldıracaktır.

KAYNAKLAR

Açıkgöz, T. (2017). *Ortaokul öğrencilerinde akran zorbalığı ile okula karşı tutum (Kartepi ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Adıgüzel, Ö. (2017). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi.

Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 39,187-200.

Atalay, A. (2010). *Akran zorbalığı gösterme ve akran zorbalığına maruz kalmanın cinsiyet, yaş, sosyoekonomik düzey, anne-baba tutumları, arkadaş ilişkileri ve benlik saygısı ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Aydemir, A. (2014). *8. sınıf öğrencilerinin zorba/kurban davranışları, benlik algıları ve rehberlik ihtiyaçlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Aykaç, M. (2011). *Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bacanlı, H. (2011). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.

Baker, Ö. (2007). *Akran zorbalığının yeni yüzü: Siber zorbalık*. Ankara: Eğitim Araştırmaları.

Balcı, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem Akademi.

Benzer, A. (2004). *Türkiye’de ana dili eğitimi müfredat programları*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Berklin, C. T. (1972). *Problemlili çocuklar ve problem sebepleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Bulgurcu, S. (2011). *İstanbul ilinde bir ilköğretim okulunda 6-8. sınıflarda akran zorbalığı sıklığının araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çankaya, İ. (2011). İlköğretimde akran zorbalığı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24 (1), 2011, 81-92.

Çayırdağ, N. (2006). *İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okul kültürünü algılayışları ile zorbalık eğilimi ve zorbalıkla baş etme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Deniz, K. (2014). *Multicultural language education from resarch into practice: Reading therapy: An evaluation of literary books about puberty on the axis of bibliotherapy*, 3. International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics, Cambridge Scholars Publishing.

Dimter, M. (1981). *Text-klassen-konzepte heutiger alltagssprache*. Tübingen: De Gruyter.

Dölek, N. (2002). *Öğrencilerde zorbaca davranışların araştırılması ve bir önleyici program modeli*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Elliot, M. (1997). *101 ways of dealing with bullying*. London: Hodder Childrens's Book.

Emre, İ. (2006). *Edebiyat ve psikoloji*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ergün, N. (2015). *Erken ergenlerde okul, aile ve demografik değişkenlere göre akran zorbalığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gönen, Mübeccel & Nursel Uyar Dalkılıç (1998). *Çocuk eğitiminde drama*. İstanbul: Epsilon.

Griffin, R. S. & Alan, M. G. (2004). Childhood bullying: current empirical findings and future directions for research. *Aggression and Violent Behavior*, 9 (4), 379-400.

Gültekin, Z. (2003). *Akran zorbalığı belirleme ölçeği geliştirme çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gürses İ., & Kılavuz M. A. (2011). Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri teorisi açısından kuşaklararası din eğitimi ve iletişimin önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 153-166.

Gürsoy, E.C. (2010). *Ergenlerde sosyodemografik özelliklere ve algılanan sosyal destek ile akran zorbalığına maruz kalmanın incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kafes, İ. E. (2018). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan edebî metinlerin şiddet öğeleri yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Kanatlı, F., Çekici, Y. E. (2013). Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temalı okuma metinlerinde öz ve öteki imgesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (2), 305-314.

Kanatlı, F., Çekici, Y. E. (2013). Türkçe öğretiminde disiplinler arası olanaklar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 223-224.

Kapıcı, E. G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kepenekçi, Y. K. & Çınkır, S. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34, 236-253.

Kepenekçi, Y. K. & Çinkır, S. (2006) Bullying among Turkish high school students. *Child Abuse Negl*, 30, 193-204.

Keskin, T. (2010). *İlköğretim okullarındaki öğrencilerin akran zorbalığının benlik saygısıyla ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kılıç, N. (2009). *İlköğretim 6,7,8. sınıf öğrencilerinin zorbalık düzeylerinin yordanması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Macit,M. & Soldan,U. (2008). *Edebiyat bilgi ve teorileri*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Maines, B. ve Robinson, G. (1992, September). *The no blame approach to bullying in schools*. A paper presented to The British Association for the Advancement of Science, The British Association for the Advancement of Science, Bristol.

MEB. (2019). *Türkçe dersi (ilkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7,8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publication.

OECD. OECD Raporu. (2017). *Zorbalık, PISA 2015 sonuçları (Cilt III): Öğrencilerin iyi olma hali* (NIH Publication No: 1996-3777) <https://dx.doi.org/10.1787/9789264273856-en> sayfasından erişilmiştir.

Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do* Oxford and Cambridge. MA: Blackwll Publishers.

Olweus, D. (1997). Bully/victim problems in school: Facts and intervention. *European Journal of Psychology of Education*, 12, 495-510.

Özcan, Ş. (2019). *Okuma ve yazma eğitiminde yaratıcı drama*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk, N. (1993). Psikanaliz ve edebiyat. *İnsan Bilimleri Araştırmaları*, 4, 6-28.

- Pişkin, M. (2002). Okul Zorbalığı: Tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulama Eğitim Bilimleri*, 2, 531-562.
- Pişkin, M. (2003, Temmuz). *Okullarımızda yaygın bir sorun: Akran zorbalığı*. 7. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, Malatya.
- Raptou, E. (2017). Literature and bullying: Teenage and children novels on school bullying prevention. *International Journal of Criminology and Sociology*, 6, 183-191.
- Rigby, K. (2004). Addressing bullying in schools theoretical perspectives and their implications. *School Psychology International*, 25(3), 287-300.
- San, İ. (1999). Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar. Ömer Adıgüzel (Ed.). *Türkiye'de eğitimde yaratıcı drama çalışmalarının gelişimi*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Sağlam, T. (1997). *Eğitimde drama ve Türk çocuklarının ritüel nitelikli oyunlarının eğitimde dramada kullanımı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2009). Eğitim bilimine giriş. Veysel Sönmez (Ed.), *Eğitimin psikolojik temelleri* (s. 119-150). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Somuncu, S. (2008). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki edebî metinlerin temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Synder-Greco, T. (1983). The effects of creative dramatic techniques on selected language functions of language disordered children. *Children's Theatre Review*. 32, 12-13.
- Şenol, Z. (2011). *Deyimlerin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şimşek, C. (2014). *Die schulung der eigen-und fremdwahrnehmung mit hilfe literarischer texte im fremdsprachlichen deutschunterricht*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Tıprıdamaz S. H. (2008). *İzmir ili Bornova ilçesinde ilköğretim 6. ve 8. sınıf öğrencilerinde akran zorbalığı, etkileyen ve eşlik eden faktörler*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tura, G. (2008). *Akran zorbalığına maruz kalmayı yordayan özellikler*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.

Türkkan, Ş. (2013). *Zorbalıkla baş etmeye yönelik akran destek programının ortaokul 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin zorbalıkla baş etme becerilerine etkileri*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Uysal, B. (2014). *Dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Uysal, B. (2017, Ekim). *Sayışmacalardaki şiddet dili unsurlarının psikanalitik kuram ekseninde değerlendirilmesi*. IV. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyum’unda sunulmuş bildiri, Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği, İstanbul.

Uysal, B., Fincan, A (2017, Ekim). *Temel becerilerin öğretiminde İngiliz edebiyatından yararlanma: Beawulf örnekleme*. IV. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyum’unda sunulmuş bildiri, Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği, İstanbul.

Ünsal, B. (2005). *İlköğretim ikinci kademe (6, 7, 8. Sınıflar) Türkçe dersinde drama yönteminin çocukların dil ve anlatım becerilerine katkısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Üstündağ, T. (1994). Günümüzde eğitimde dramının yeri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 37, 7-10.

Wagner, B. J. (1976). Drama as a learning medium: National education association. *Washington D.C. ERIC ED*, 130, 362.

Yalçın, A. & Aytaş, G. (2005). *Tiyatro ve canlandırma sahneleme bilgileri*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yavuzer, H. (1992). *Çocuk ve suç*. İstanbul: Remzi.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

EKLER

EK.1 Kişisel Bilgi Formu

YARATICI DRAMA FAALİYETLERİNİN AKRAN ZORBALIĞINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Değerli Öğrenci,

Bu anket, Yaratıcı Drama yönteminin akran zorbalığı üzerinde etkisini araştırmak ve sizin aracılığınızla değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Vereceğiniz cevaplar bilimsel verilere ulaşmak için kullanılacak ve anket sonuçlarınız kimseye verilmeyecektir. Geçerli ve güvenilir bilgiler elde edebilmemiz için soruların tümünü okuyup cevaplamanızı bekliyorum. Gösterdiğiniz ilgi ve katılımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Elvide Kantar

**Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü**

Yüksek Lisans Öğrencisi

Türkçe Öğretmeni

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Kız () Erkek ()

2.Doğum tarihiniz:

3.Kardeş sayınız:

4. Babanızın öğrenim durumu;

- ☐ Okuryazar değil
- ☐ Okuryazar
- ☐ İlkokul Mezunu
- ☐ Ortaokul Mezunu
- ☐ Lise Mezunu
- ☐ Yüksekokul veya niversite Mezunu
- ☐ Yüksek Lisans/Doktora Mezunu

5. Annenizin ğrenim durumu;

- ☐ Okuryazar değil
- ☐ Okuryazar
- ☐ İlkokul Mezunu
- ☐ Ortaokul Mezunu
- ☐ Lise Mezunu
- ☐ Yüksekokul veya niversite Mezunu
- ☐ Yüksek Lisans/Doktora Mezunu

6. Babanızın mesleği;

- ☐ alışmıyor
- ☐ İşçi (tekstil,toprak, sanayi vb.)
- ☐ Esnaf
- ☐ Memur
- ☐ Serbest meslek
- ☐ Emekli
- ☐ Başka belirtiniz:

7. Annenizin mesleği;

- ☐ alışmıyor
- ☐ İşçi (tekstil,toprak, sanayi vb.)
- ☐ Esnaf
- ☐ Memur

- () Serbest meslek
() Emekli
() Başka belirtiniz:

8. Kiminle yaşıyorsunuz?

- () Anne-Baba
() Anne
() Baba
() Başka belirtiniz:

9. Sürekli ilaç kullanmanızı gerektirecek bir rahatsızlığınız var mı?

Evet () Hayır ()

EVET ise;

Sürekli ilaç kullanmanızı gerektiren rahatsızlığınız nedir?

.....

10. Günde ortalama ne kadar süre bilgisayar ve internet kullanıyorsunuz?

- () 1 saatten az
() 1-3 saat
() 3 saatten fazla

11. Bilgisayar ve interneti hangi amaçla kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- () Araştırma
() Ödev
() Oyun
() İletişim (sosyal medya vb.)

12.Bilgisayarda ne tür oyunlar oynamayı tercih edersiniz? Yazınız.

.....

13. Daha önce Yaratıcı Drama ile ilgili bir seminer, ders veya eğitime katıldınız mı?

Evet () Hayır ()

Teşekkürler.

EK.2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli Öğrenci,

Bu görüşme, “Yaratıcı Drama” yönteminin akran zorbalığı üzerinde etkisini araştırmak ve sizin aracılığınızla değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Vereceğiniz cevaplar bilimsel verilere ulaşmak için kullanılacak ve sonuçlarınız kimseye verilmeyecektir. Geçerli ve güvenilir bilgiler elde edebilmemiz için soruların tümünü kendinize uygun bir şekilde cevaplamanızı bekliyorum.

1. Zorba sence ne demektir?

.....

2. Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

.....

3. Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

.....

4. Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

.....

5. Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

.....

6. Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

.....

7. Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

.....

8. Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

.....

9. Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

.....

10. Sınıf ortamında mutlu musun?

.....

EK.3 Yaratıcı Drama Temelli Süreç Önerisine Yönelik Atölye Planları

1. Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 5 Ders Saati (40+40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 02.01.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Doğaçlama, Rol İçinde Yazma

Araç-Gereç: 3 farklı resim içeren kâğıt(Grup sayısı kadar)

3 farklı renkte zarf

3 adet resim (Resimler ekte verilmiştir.)

3 adet A4 boyutunda kâğıt

14 adet sandalye

Bilgisayar

Müzik (Barış Manço-Arkadaşım Eşek, Ludovico Einaudi-Una Mattina)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iletişim kurar.

Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

Zorbalık kavramını öğrenir.

Atölye Öncesi

Lider, katılımcılara atölye kurallarını tanıtır. Birbirlerine, mekâna ve eşyalara zarar vermemeleri gerektiği hatırlatılır.

1. Hazırlık/Isınma

1. Oyun: Ayna Ol!

Katılımcılar, birlikte bir çember oluştururlar. Lider, katılımcılara atölyede istedikleri gibi serbest biçimde dolaşmalarını, müzik durduğu an liderin seçtiği katılımcının yapacağı hareketi aynen tekrarlamalarını söyler. Müzik başlayana kadar bütün öğrenciler donmuş şekilde beklerler. Müzik başlayınca öğrenciler serbest şekilde gezinmeye devam ederler, lider bir katılımcıyı ayna olması için seçer. Ayna olan katılımcı seçtiği hareketleri yapar, diğer katılımcılar da aynı hareketleri yapmaya çalışırlar. Bütün katılımcılar ayna olunca grup tekrar çemberde toplanılır.

Ara Değerlendirme: Katılımcılara ayna olunca yaptıkları hareketleri neden seçtikleri sorulur.

2. Oyun: Sandalye Kapmaca

Katılımcılara Sandalye Kapmaca oyununu hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Daha sonra oyunun kuralları birlikte tekrar edilir ve oyun tek katılımcı kalana kadar devam edilir. Oyun bitiminde kazanmayı etkileyen unsurların neler olduğu katılımcılarla birlikte konuşulur.

2.Uygulama

1. Etkinlik: Hazine Avı

Katılımcılar tekrar çember olurlar. Lider, zemine farklı üç resim bırakacağını, herkesin seçtiği resimden hareketle grup olması gerektiğini söyler. Katılımcılar, zemine bırakın 3 farklı resimden oluşan 15 kâğıttan hareketle grup olurlar. Gruplar oluşuktan sonra lider,

katılımcılara atölye içinde saklanmış zarflar olduğunu, bu zarfları liderin vereceği yönergeleri dinleyerek bulabileceklerini söyler. Her yönerge, sadece bir kez okunur.

Ağaç Grubunun Yönergesi: Sizin zarfınız, sınıftaki tabloların yakınında olabilir.

Deniz Grubunun Yönergesi: Sizin zarfınız, sınıftaki bir nesnenin arkasında olabilir

Dağ Grubunun Yönergesi: Sizin zarfınız, sınıfın giriş kısmında olabilir.

Bunların yanı sıra her gruba, zarflarını bulamadıkları takdirde lidere 1 ipucu sorusu sorabilecekleri belirtilir. Bu yönergelerle birlikte her 3 gruba da zarflarını bulmaları için 2 dakika süre verilir. İlk bulan grup, oyunu kazanır.

Not: Bu etkinlik, Başak Uysal'ın “Dinleme ve Konuşma Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Temelli Bir Model Önerisi” doktora tezinden alınmıştır.

2. Etkinlik: Yaşanan ne?

Zarflarını bulan gruplardan zarflarını açmaları, içinde yer alan resimleri hep birlikte incelemeleri söylenir. Resimleri inceleyen grupların “Bu olaydan önce ne yaşanmış olabilir?” sorusuna yanıt aramaları ve hep birlikte bunu yazıya geçirmeleri istenir. Bütün gruplar yazdıklarını arkadaşlarıyla paylaşır. Sonra her grubun “Bu olaydan sonra ne yaşanmış olabilir?” sorusunu tartışmaları ve bu durumu yazıya geçirmeleri istenir. Her grup yazdıklarını arkadaşlarıyla paylaşır.

3. Etkinlik: Başlık Bulalım!

Katılımcılar, çember olurlar. Lider, her bir grubun metnini öncesi ve sonrası şeklinde sırasıyla okumasını ister. Gruptaki bütün katılımcıların sırasıyla metinlere başlık bulması istenir.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Zaman Yolculuğu

Lider katılımcıların bir çember olmasını ve kendilerini en rahat hissettikleri biçimde oturmalarını söyler. Lider katılımcıların gözlerini kapatmalarını ister. Bir gün önceye gideceklerini ve kendileriyle karşılaşacaklarını söyler. “Kendinize bugünkü dersi nasıl

anlatırdınız?” yönergesi verilir. Öğrencilere hazırlık için 5 dakika verilir. Tüm öğrencilerin doğaçlamalarını canlandırmaları sağlanır ve atölye sona erer.

Atölye Sonrası

Lider katılımcılara yapılandırılmış günlüklerini dağıtır. Günlüklerine bugün gerçekleştirdikleri atölye ile ilgili düşüncelerini yazmalarını ister.

Not: Atölye görselleri aşağıda verilmiştir.

Raportör Notları: Grup ilk çalışma günü olduğu için etkinliklerin farklı ve eğlenceli olduğunu belirtti. Tesadüfi yöntemle oluşturulan gruplarda kızlar ve erkekler birlikte çalışma yapmaktan memnun olmadıklarını ifade ettiler. Hazine Avı etkinliğinde zorbalık hakkında ön bilgilerinin olup olmadığı ölçülmek istendi. Katılımcıların kavram olarak zorbalığı bildikleri belirlendi.

2. Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 09.01.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Donuk İmge

Araç-Gereç: 1 adet şapka

1 adet torba

3 farklı renkte kâğıt (Grubun sayısı kadar)

3 adet A4 boyutunda kâğıt

Müzik (Gipsy Kings- Bamboleo, The Coasters-Yakety Yak)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

Akran zorbalığının yansımalarını fark eder.

1. Hazırlık/Isınma

1. Oyun: Yap Bakalım!

Lider, grubun çember olmasını ister. Müzik başladığında liderin yönergesine göre katılımcılar hareket ederler. Lider, “Güneşli havada sahilde kumların üstünde, robot gibi, cam kırıklarının üstünde, ayaklarında topuklu ayakkabıyla, çamurda, sırtında ağır bir çantayla, buz üzerinde vb.” yönergeler verir.

2.Oyun: Şapka Bende Değil!

Lider grubun çember olmasını sağlar. Bir katılımcıya şapkayı verir. Müzik başladığında katılımcı şapkayı atar. Katılımcı şapkayı atarken “Şapka bende değil.” diye bağırır. Şapkayı yakalayan katılımcı da aynı şekilde bağırarak şapkayı atar. Müzik durduğunda şapka

kimdeyse o katılımcı elenir. Son bir kişi kalana kadar oyun devam eder. Şapka yere düşerse oyun biter.

2.Doğaçlama

1.Etkinlik: Ne Hissederdim?

Lider gruptaki birey sayısı kadar üç farklı renkte kâğıdı bir torbanın içine koyar. Katılımcılar bu torbadan bir kâğıt seçer. Aynı renkte kâğıt seçen katılımcılar aynı grupta olurlar. Böylece gruplar oluşturulur. Her gruba farklı durumların olduğu kâğıtlar verilir. Gruplar bu kâğıtları okurlar. Her grup elindeki kâğıda yönelik bir hikâye oluşturur. Liderin komutuyla gruplar yer değiştirerek diğer grubun hikâyesini devam ettirir. Her grup kendi hikâyesinin bulunduğu alana geri döndüğünde hikâyesini tamamlamalıdır. Her gruptan bir kişi hikâyeyi okur.

2.Etkinlik: Mutlu Son

Her grup kendi grubuna ait olan hikâyenin sonunu donuk imge yöntemiyle canlandırır. Katılımcılar, donuk imgedeki karakterlerin neyi temsil ettiğini tahmin etmeye çalışır.

3.Değerlendirme

3.Etkinlik: Köşe Kapmaca

Lider, katılımcılardan çember olmasını ister. Her katılımcının önceki etkinlikte oluşturulan hikâyelerle ilgili bir neden sonuç cümlesi düşünmelerini ister. Gönüllü katılımcıdan başlayarak sırasıyla neden sonuç cümleleri söylenir. Bir katılımcı neden sonuç cümlesini söylediğinde diğer katılımcılar aynı görüşseyse odanın tam orta noktasında toplanır. Katılımcılar, odanın orta noktasından ne kadar uzaklaşırlarsa fikirleri o kadar olumsuzdur. Katılımcılar, seçtikleri bölgeye göre söylenen fikirlere neden katılıp katılmadıklarını ifade ederler.

Raportör Notları: İkinci çalışma gününde katılımcılar erkek ve kız olarak ayrı gruplarda çalışmak istediler. Grup etkinliklerinde bazı öğrenciler iş bölümünden ziyade grupta lider olup bütün sorumluluğu almak istedi. Erkekler etkinliklerde daha sert bir tavır sergiledi.

Atölyenin ikinci günü olduğu için etkinliklerde katılımcılar arasında tam bir uyum gözlemlenmedi.

Not: Katılımcılara birinci etkinliklerde verilen durumlar aşağıda verilmiştir.

“Ahmet, sınıfındaki erkek arkadaşlarıyla hiç anlaşamıyordu. Arkadaşları ona istedikleri şeyleri zorla yaptırıyordu. Bugün çok kararlıydı, bu duruma artık bir son verecekti.”

“Hasan, yemek yemeyi çok seviyor. Biraz kilolu olduğu için arkadaşlarıyla birçok oyunu oynayamıyor. Arkadaşları onu takımlarına almak istemiyorlar. Çünkü Hasan’ın kendi takımlarında olduğunda yenileceklerini düşünüyorlar.”

“Ayşe sınıfa girdiğinde sessizce sırasına oturdu. Bütün arkadaşları heyecanla bir şeyler konuşuyor, gülüyorlardı. Kimse ona bir şey söylemedi. Kendini çok yalnız hissediyordu. Sınıfın ortasına geçti. Artık beni dinlemelisiniz, dedi. Bütün gözler ona bakıyordu.”

3.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 16.01.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Canlandırma, Fotoğraf Karesi

Araç-Gereç: 3 adet resim (Resimler ekte verilmiştir.)

3 adet A4 boyutunda kâğıt

Müzik (OMFG- Hello, Ludovico Einaudi-Oltremare)

“Kibritçi Kız Masalı” metni

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

Grup içinde birbirine güvenmenin önemini fark eder.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Kuş Kafeste

Lider, katılımcılardan ikişerli grup oluşturur. Oluşturulan gruplardaki katılımcılar el ele tutuşur. Her grubun oluşturduğu kafesin içinde bir katılımcı olur. Grubun içindeki katılımcılar diğer gruplardaki katılımcılarla göz teması kurarak yer değiştirirler. Ebe, kafeslerdeki kuşların yerine geçmeye çalışır. Oyun oynanırken kafesler ve kuşlar liderin talimatıyla yerlerini değiştirirler.

2.Oyun: Seç Bakalım

Lider, katılımcıların müzik eşliğinde sınıf içerisinde dolaşmalarını ister. Sınıfta dolaşırken yerde bulunan resim parçalarını incelemelerini ve müzik durduğunda en yakınlarındaki bir resim parçasını almalarını ister.

2.Doğaçlama

1.Oyun: Yapboz

Her öğrenci sınıf içerisinde dolaşarak kendi resminin ait olduğu grubu bulmaya çalışır. Resimlerini birleştiren öğrenciler grup olurlar.

1.Etkinlik: Bir Resim Bir Fikir

Lider, tüm grupların elindeki resimleri incelemesini ister. Lider, katılımcılara “Sizce resimdeki kız ne yaşamıştır?”sorusunu sorar. Katılımcıların fikirlerinin ifade etmesi sağlanır. Lider, “Bu resim sizce hangi masala ait olabilir?”sorusunu sorarak katılımcıların tahmin etmesini ister.

2.Etkinlik: Tahmin Et!

Lider, katılımcılara “Kibritçi Kız” masalını okuyacağını söyler. Masalı belli bir yerde okumayı durduracağını ve katılımcılardan devamını tahmin etmelerini isteyeceğini söyler. Ve tüm gruba aşağıdaki metni okur.

“Çok soğuk kış gecelerinden biriydi ve yılbaşı gecesiydi. Dışarıda hava çok sertti. Elbisesi yırtık ve yamalı, başı açık, ayağında hiçbir şey olmayan, sarı saçlı kibritçi kız gecenin karanlığında küçük küçük adımlarla yalın ayak yürüyordu.

Kibritçi kızın evden çıkarken giydiği terlikler, karşıdan karşıya geçmek isterken gelen arabayı gördüğünde koşarken ayağından çıktı. Terliğin biri kayboldu. Birini ise bir erkek çocuğu aldı ve eğer ileride bir çocuğum olursa bu terliği ona beşik yaparım diye söyleyerek uzaklaştı. Çünkü bu terlikler annesinin önceden giydiği terliklerdi. Küçük kızın ayağına büyük geliyordu.

Terlikler büyük gelse de en azından ayaklarını biraz da olsa soğuktan koruyordu. Terlikleri ayağında olmadığından ayakları morarmıştı. Güçlkle yürüyordu. Üzerinde bulunan eski önlüğünün cebinde bir sürü kibrit vardı. Birkaç tane de eline almış, bu şekilde kibrit satmaya çalışıyordu. Gün boyu dolaşmış, gece olmasına rağmen hala bir tane bile kibrit satamamıştı. Küçük kibritçi kızın karnı acıkmış, soğuktan donmuş halde yürüyordu. Kibritçi kız, belki bir kibrit satarım da biraz para kazanırım, diyordu. Bir taraftan da çevreyi izliyor. Yılbaşı nedeniyle bütün evlerin pencerelerinden ışıklar yayılıyor. Sokaklara ise nefis hindi kızartması kokuları geliyordu. Aileler evlerinde çocukları ile mutlu bir şekilde zaman geçiriyorlardı.

Küçük kibritçi kız: “Bu gece yılbaşı gecesiydi. ” diye aklından geçirdi.

Artık yorgunluktan bitap düşmüştü. O küçük ayakları daha fazla dayanamadı ve iki bina arasında kaldırım üzerine kendini attı. Binanın duvarına doğru gitti ve üşümüş o küçük ayaklarını altına alarak oturmaya çalıştı. Ancak yine de üşüyordu. Elbisesinin dışarıda kalan kısımlarını da toplayıp ısınmaya çalışıyordu.(1)”

(1) Lider, metni kestiği bölümden itibaren ne yaşanmış olabileceğini grupların tahmin etmelerini, grupça ortak bir karar vererek bu kararlarını anlatmalarını ister. Gruplar fikirlerini ifade ettikten sonra metnin ikinci bölümüne geçilir.

“Kibritçi kız, eve gitmek istiyordu ancak daha hiç kibrit satamadığı ve para kazanamadığı için babasının ona kızacağını düşündüğünden buna cesaret edemiyordu. Gerçi eve gitse de değişen bir şey olmayacaktı. Evlerinin de sokaktan farkı yoktu, buz gibiydi.

Küçük kibritçi kız içinden: “Bu soğukta bir tane kibrit yaksam onun sıcaklığı ne kadar iyi olur.” diye düşündü. Sonra daha fazla soğuğa dayanamadı ve kibrit kutusundan bir tane kibrit çıkardı ve köşesine oturduğu binanın duvarı sürttü. Kibrit bir kıvılcım ile yandı. Kibrit ne kadar da güzel yanmıştı. Çok acayip bir ışıktı. Küçük kibritçi kızın gözlerinde kibritin alevi vardı. Küçük bir mum gibiydi. Kibritten çıkan ışık küçük kızın kalbini o kadar ısıtmıştı ki kendisini bir anda büyük süslü boruları olan bir sobanın yanında oturmuş ısınıyor gibi hissetti. Soba alev alev yanıyor ve etrafı ısıtıyordu. Üşüyen ayaklarını da bu sobada ısıtmak için uzatacağı ki kibrit bir anda söndü. Soba da kayboldu. Küçük kız, elinde yanıp bitmiş kibrit çöpü ile karşı karşıya kaldı.

Küçük kız bir kibrit daha yaktı. Bu sefer kendini büyük ve sıcak bir salonda beyaz ince dantel işlemeli örtülü masa üzerindeki hindi kızartması, türlü türlü salatalar, elma ve erik suları, meyvelerin bulunduğu yerde buldu. Tam bunlara bakarken birden hindi bir anda tabaktan indi. Üzerinde saplı çatal ve bıçak olmasına rağmen kendisine doğru gelmeye başlamıştı. Tam kendisine ulaşmıştı ki kibrit yine söndü. (2)”

(2) Lider katılımcılardan masalın devamında ne yaşanmış olabileceğini düşünmelerini ister. Bütün gruplar fikirlerini söyledikten sonra okumaya devam eder.

“Bu sırada yukarı doğru kaldırdığı elini indirirken gökyüzünden bir yıldızın kaydığını gördü. Bu yıldız gökyüzünde sanki bir çizgi bırakmış gibi bir iz vardı. İçinden “Şimdi birisi ölüyor.” dedi küçük kibritçi kız. Çünkü uzun zaman önce ölen büyükannesi ona demişti ki: “Ne zaman gökyüzünden bir yıldız kaysa, ölen birinin ruhu gökyüzüne yükseliyor demektir.”

Küçük tatlı kız bir kibrit daha yaktı. Kibritin yanmasıyla birlikte etraf yine aydınlandı. Bu aydınlıkta o çok sevdiği, merhametli büyükannesi karşısına geldi. Küçük kız bunu görünce: “Büyükanne, beni de al yanına!” diye seslendi.

Sonra büyükannesinin kaybolmaması için kibrit kutusunda ne kadar kibrit varsa onları peş peşe yakmaya başladı. Çünkü büyükannesini bırakmak istemiyordu. Büyükanne, küçük kibritçi kızı kollarına aldı ve ikisi birlikte parlayan gökyüzüne doğru mutlulukla gittiler.

Sabahın erken saatlerinden itibaren sokaklara çıkan insanlar küçük kibritçi kızı bir binanın köşesinde otururken gördüler. Önünde ise bir tomar yanmış kibrit çöpü vardı. Herkes herhalde ısınmak için yakmıştır dediler. Ancak hiçbiri küçük kızın gece ne kadar güzel düşler gördüğü bilemezdi.”

3.Etkinlik: Masal Böyle Bitmemeli!

Lider, her gruba farklı görevler verir. Birinci gruba, masalın sonunu değiştirebileceklerini söyler. Grup olarak ortak bir karar verip masala yeni bir son yazmalarını ister. İkinci gruba, masala istedikleri bir karakter ekleyip masalın gidişatını değiştirebileceklerini söyler. Üçüncü gruptan masalın öncesinde ne yaşanmış olabileceğini yazmalarını ister. Her grup çalışmasını tamamladığında grup tarafından seçilen bir kişi yazdıklarını okur. Lider katılımcılardan masalda değiştirdikleri bölümün son kısmını birer fotoğraf karesi ile canlandırmalarını ister.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Kibritçi Kız Olsaydım

Lider, katılımcılardan “Kibritçi kız olsaydım” cümlesinin devamını tamamlamalarını ister. Her katılımcı görüşünü ifade ettiğinde etkinlik sonlandırılır.

Not: Atölye görselleri aşağıda verilmiştir.

Raportör Notları: Katılımcılar, ısınma oyunun daha eğlenceli olduğunu ve ısınma oyunu süresinin uzun olmasının onları mutlu edeceğini söyledi. Gruplar yazma sürecinde ortak karar almada zorlandı. Grup olarak çalışma etkinliklerinin süreç içerisinde gelişeceği göz önüne alınarak öğrenciler birlikte çalışmaya teşvik edildi.

4.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 05.02.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Canlandırma, Fotoğraf Karesi

Araç-Gereç: 3 adet resim (Resimler ekte verilmiştir.)

3 adet A4 boyutunda kâğıt

Kimlik Kartları

Müzik (Soner Arıca-Karadut)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Kaç Bakalım!

Lider, öğrencileri karşılıklı ikişerli sıra yapar. Öğrencilerden biri sıranın başına geçer. Karşılıklı olan öğrenciler ellerini öne ve arkaya doğru sallarlar. Birinci sıradaki öğrenciler ellerini öne doğru sallarken ikinci sıradaki öğrenciler ellerini arkaya doğru sallarlar. Sıranın başındaki öğrenci arkadaşlarının ellerine dokunmadan sıranın sonuna gelmeye çalışır. Sıranın sonuna geçince başka bir öğrenci sıranın başına geçer. Aynı şeyi tekrarlar. Eğer sıranın ortasından geçerken arkadaşlarına çarparsa elenir. Beş oyuncu kalana kadar oyun devam eder.

2.Oyun: Ressamın Fırçası

Lider, katılımcılara “Sizler ünlü bir ressamın fırçaları olacaksınız ve çok değerli bir resim çizeceksiniz, sizin yaptığınız resim sergilenecek ve dünyaca ünlü ressamlar gelip sergiyi gezecekler.”der. Lider, katılımcılardan tek sıra olmalarını ister. Fırça olduklarını ve hep birlikte yavaşça tuvale doğru ilerlemelerini ister. Bu esnada tuvale ne çizeceklerini düşünmelerini ister. Lider, katılımcılara artık biraz daha hızlı yürüyebileceklerini söyler. Katılımcılar, yavaşlar, zıplaya zıplaya tuvale doğru yürümeye devam ederler. Yavaş yavaş resmi yapmaya başlarlar. Önce kâğıdı başlarıyla boyamaya başlarlar. Kollarıyla boyamaya devam ederler. Elleri ve ayakları ile ince detayları yaparlar. Akan boyaları parmaklarıyla silerler. Resme sırtlarını kullanarak devam ederler. Diz kapakları ve topukları ile resmi boyarlar. Son düzeltmeleri kirpikleri ile yaparlar. Lider, katılımcılara resmin sergilenmek üzere hazır olduğunu söyler. Lider, katılımcılardan resimlerinin karşısına oturup resimlerini izlemelerini ister.

Ara Değerlendirme: Lider, katılımcılara “Resminizde ne anlatmak istediniz?” sorusunu sorar. Bütün katılımcıların fikrini alır.

2.Doğaçlama

3.Oyun: Bedri, Rahmi, Eyüboğlu

Lider, katılımcılardan halka olmalarını ister. Liderin seçtiği katılımcıdan itibaren başlayarak “Bedri, Rahmi, Eyüboğlu” kelimeleri söylenerek grup oluşturulur.

Not: Bu oyun, Başak Uysal’ın “Dinleme ve Konuşma Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Temelli Bir Model Önerisi” doktora tezinden alınmıştır.

1.Etkinlik: Tablonun İçinde

Lider, her grubun isminin yazılı olduğu tablonun önünde toplanmasını ister. Her grubun tablosunu dikkatlice incelemesini ister. Lider, her gruba “Tablonun içinde bir karaktersiniz.” der. Bütün gruplar, “Tablonun içinde ne yaşamış olabilirsiniz?” sorusundan hareketle bir metin oluşturur. Her gruptan seçilen kişi metinlerini okur.

2.Etkinlik: Bizim Tablomuz

Bütün gruplar oluşturdukları metinden hareketle bir tablo düşünürler. Tabloyu donuk imge yöntemiyle canlandırırlar. Diğer katılımcılar, tabloda üyelerin neyi ifade ettiğini tahmin ederler.

3.Etkinlik: Geçmişten Ziyaret

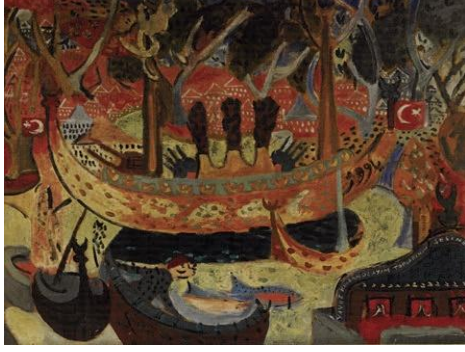
Lider, katılımcılara “Bugün bizi geçmişten ziyarete gelen biri var. Kendine ait bilgilerin yazılı olduğu kartı sizin okumanız için sınıfa bıraktı. Müzik durduğunda herkes geçmişten gelen ziyaretçinin bize bıraktığı mektubu okusun.” der. Katılımcılar, kartları okuduktan sonra lider, geçmişten gelen ziyaretçinin onlara ne söyleyebileceğini düşünmelerini ister. Cümlesini bulan her öğrenci kendine sınıfta bir köşe kapar. Tüm katılımcılar bir köşe kapınca herkesin kendi cümlesini söylemesi sağlanır.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Ne oldu?

Lider, öğrencilerden halka olmalarını ister. Tüm katılımcıların bugünkü derse yönelik bir neden sonuç cümlesi düşünmesini ister. Bütün katılımcıların düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır.

Not: Atölye görselleri aşağıda verilmiştir.

 BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU (Şair-Ressam)	20.01.1970 Sevgili Çocuklar, Uzun zamandır size mektup yazacağım günü bekliyordum. Nihayet bu mektup vesilesiyle sizinle tanışabileceğim. Ben Bedri Rahmi Eyüboğlu. Sizinle yüz yüze karşılaşmasak da siz beni şiirlerim ve resimlerim sayesinde tanıyabilirsiniz. Şiirlerimde de ressam kişiliğime ait izler bulabilirsiniz. Halk edebiyatının masal, şiir, deyiş gibi türlerine karşı duyduğum hayranlığı şiirlerimde görebilirsiniz. Sizinle şiir ve resimlerde karşılaşmak dileğiyle, sizi sevgiyle gözlerinizden öperim.
---	---

Raportör Notları: Grup içerisinde yaşanan çatışmalarda azalma görüldü. İş birliği içerisinde çalışmanın grubun yararına olacağını fark ettiler. Tablolar katılımcıların ilgisini

çekti. Aynı zamanda Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hem ressam hem de edebiyatçı yönü öğrencilerin farklı alanlarda da başarılı olunabileceğini fark etmelerini sağladı.

5.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 12.02.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Canlandırma, Doğaçlama

Araç-Gereç: 3 adet A4 boyutunda kâğıt

Müzik (Barış Manço-Nane Limon Kabuğu)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

Lakap takma/isim takmanın yansımalarını görür.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: El Aynası

Lider, katılımcıları ikiyeşerli eşleştirir. Eşleşen katılımcılardan biri sağ ya da sol elini ayna vazifesi görmesi için havaya kaldırır. Diğer eş yüzünü uzaktan aynada görüyormuş gibi arkadaşının eline bakar. Ayna olan katılımcı elini istediği biçimde hareket etmeye başlar, diğer eş aynada görüntüsünü kaybetmemek için uğraşır. Bir süre oynandıktan sonra diğer eş ayna olur. Müzik eşliğinde oynanır.

2.Oyun: Biz Kimiz?

Lider, katılımcılardan çember olmasını ister. Bir ebe seçilir. Ebe bir süreliğine gruptan uzaklaştırılır. Lider, bir katılımcıyı seçer. Ebe tekrar gruba çağırılır. Ebe, sırayla herkese sorular sorarak seçilen kişinin kim olduğunu tahmin etmeye çalışır. Ebe, dolaylı sorular sormalıdır. Ebe, “Bu kişi bir çiçek olsaydı ne olabilirdi?”, “Bu kişi bir renk olsaydı ne olabilirdi?” gibi sorular sormalıdır. Ebe grubun seçtiği kişiyi bulana kadar soru sormaya devam eder. Ebe grubun seçtiği kişiyi bildiğinde yeni bir ebe seçilir.

2.Canlandırma/Uygulama

1.Etkinlik: Devamı Sende

Lider, katılımcılardan halka olmasını ister. Bir cümle söyleyeceğini ve cümleyi sırayla devam ettireceklerini böylece bir öykü oluşturacaklarını söyler. Lider, “Güneşli bir gündü. Bir anda yağmur bastırınca küçük tavşan nereye gideceğini şaşırdı, hızlıca koşmaya başladı.” cümlesini söyler. Sağ tarafındaki katılımcıdan başlayarak öğrencilerin sırayla devam etmesini ister. Bütün katılımcılar öyküye katkı sağlar.

2.Oyun: Sayışmaca

Lider, katılımcılardan birini seçer. “Portakalı soydum, başucuma koydum, ben bir yalan uydurdum, duma duma dum.” tekerlemesini söyler. Öğrenciler üçer gruba ayrılır.

2.Etkinlik: Bizim Fikrimiz

Lider, bütün grupların salonda istedikleri yerde çalışabileceğini söyler. Tüm gruplar oluşturulan hikâyenin sonunu değiştirerek hikâyeye yeni bir son yazarlar. Her grup oluşturduğu hikâyenin sonunu okur her gruba canlandırma hazırlığı yapması için süre tanınır. Bütün grupların canlandırmalarını yapmaları sağlanır.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Bugün ne yaptım?

Katılımcılar, yapılan etkinliklerle alakalı “Ne öğrendim?”, “Grup olarak amacımız neydi?”, “Bugün gruba ne gibi katkılar sağladım?” sorularına yanıt verir. Bütün katılımcıların fikri alınır.

Raportör Notları: “Biz kimiz?” etkinliğinde katılımcılar sınıf içerisinde kullanılan lakaplara yer verildi. Öğrenciler bu davranışın olumsuz olmadığını samimiyet nedeniyle kullandıklarını ifade ettiler. Canlandırma etkinliğinde katılımcılar salondaki eşyaları farklı işlevlerde kullandılar. İçine kapanık öğrenciler canlandırma etkinliğinde daha aktifti. Tesadüfî yöntemle oluşturulan erkek öğrencilerin yoğun olduğu grupta iş birliği içerisinde çalışıldı ve amaca yönelik istekli çalışıldı. Bütün gruplar iş birliği içinde çalışınca daha iyi ürünler sergilediklerini fark ettiler.

6.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 19.02.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Canlandırma, Doğaçlama

Araç-Gereç: 15 adet A4 boyutunda kâğıt

15 adet kalem

15 adet balon

1 adet asetat kalemi

1 adet torba

15 adet küçük kâğıt

Müzik (Stromae-Papaoutai)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Bu, Şu, O Oyunu

Lider, katılımcılardan çember olmalarını ister. Lider bir ebe seçeceğini ve o ebenin katılımcılardan birini seçtiğinde “bu” diyeceğini söyler. Seçilen kişinin sağındaki kişi “şu”, solundaki kişi de “o” demelidir. Yanlış söyleyen kişi ebenin yerine geçer. Oyun birkaç tur oynanır.

2.Oyun: Balonu Yakala!

Lider, tüm katılımcılara birer balon dağıtır. Lider, katılımcılardan balonlarını şişirmelerini, katılımcıların balonlarının üzerine isimlerini ve ileride yapmak istedikleri mesleği yazmalarını ister. Müzik çalmaya başlar. Katılımcılar balonları havaya atarak karışmasını sağlar. Müzik durana kadar amaç olabildiğince fazla balonu havada tutmaya çalışmaktır. Müzik durduğu zaman herkes en yakınındaki balonu yakalayarak ellerindeki balonun üzerinde yazan kişiyi bulmaya çalışır. Oyun birkaç kez tekrarlanır.

2.Canlandırma

1.Etkinlik: Eşini Bul!

Lider, katılımcılardan isimlerini kâğıtlara yazmalarını ve kâğıtları torbaya atmalarını ister. Sonra katılımcılar torbadan isim çekerler. Katılımcılar, torbadan çektikleri isimler ile ikişerli grup olurlar. İkişerli gruplar karşılıklı ikişerli sıra oluşturur.

2.Etkinlik: Röportaj

İkişerli oluşturulan gruplardan bir taraf A grubu diğer taraf B grubu olur. A grubu muhabir grubu, B grubu röportaj yapılan grup olur. Muhabirler, B grubundaki eşleri hakkında bilgi toplarlar. Muhabirler, röportaj yapılanlara sorular sorar ve notlar alırlar. “Kendini nasıl tanımlarsın?”, “Bu mesleği seçmende sebep nedir?”, İleride bu mesleği yapmak seni mutlu eder mi?” gibi soruları sorarlar. Bir müddet sonra A grubu röportajı yapılan B grubu muhabir olur.

3.Etkinlik: Arkadaşımı ne kadar tanıdım?

Bütün grup röportajlarında arkadaşları hakkında öğrendikleri bugüne kadar bilmedikleri bir şey söylerler. Lider, bütün grubun katılımını sağlar.

4.Etkinlik: Sahne Sizde

Lider, grubun ikiyeşerli eşler olarak röportaj sahnesini canlandırmasını ister. Gerekli hazırlık yapıldıktan sonra canlandırmalar yapılır.

3.Değerlendirme

5.Etkinlik: Gün Sonu

Lider, katılımcılardan halka olmalarını ister. Bütün katılımcılar “Bugündikkatimi çekti.”, “Bugün öğrendim.”cümlelerini kendilerine uygun şekilde doldurur. Her öğrenci fikrini belirtince etkinlik sonlandırılır.

Raportör Notları: Yakın arkadaş olmayan katılımcıların aynı grupta olması etkinlik sürecini yavaşlatsa da genel olarak uyum içerisinde etkinlikler tamamlandı. Farklı oyun ve etkinliklerle karşılaşan katılımcılar, bilgisayar oyunu dışında da oyunlar oynayarak eğlenebileceklerini fark ettiklerini söylediler. Yapılan etkinliklerin grup üzerinde olumlu etkilerinin giderek arttığı gözlemlendi.

7.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 26.02.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Canlandırma, Doğaçlama, Fotoğraf Karesi, Bilinç Koridoru

Araç-Gereç: 1 adet küçük top

Boya kalemleri

3 adet resim kâğıdı

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Tekrar Et!

Lider, katılımcılardan daire şeklinde ayakta durmalarını ister. Lider, ellerini çırpıtığında katılımcıların da ellerini çırparak “aaa” sesini çıkarmalarını ister. Lider, kollarını yana açtığında katılımcılar da kollarını yana açıp “sss” sesini çıkarırlar. Yanlış yapan ebe olacaktır. Lider, bir ebe seçer ve oyun birkaç tur oynanır.

2.Oyun: Top Kimde?

Lider, öğrencileri karşılıklı iki gruba ayırır. Lider, bir gruptaki öğrencilerin birine avuç içine sığabilecek büyüklükte bir top verir. Topun olduğu gruptaki öğrenciler, topun kimde olduğunu karşı gruba belli etmemeye çalışırlar. Karşı gruptaki öğrenciler ise beş haklarını kullanarak topun olduğu öğrenciyi bulmaya çalışırlar. Bilemezlerse top karşı gruba geçer. Diğer grup topun hangi öğrencide olduğunu tahmin etmeye çalışır.

2.Canlandırma/Uygulama

1.Etkinlik: Ressamın Resmi

Lider ve katılımcılar çember oluşturur. Sayışmaca yaparak katılımcılar gruplara ayrılır. Lider, tüm gruba aşağıdaki metni okur.

“Usta ressamın evinde mutsuz bir gece yaşıyordu. Ressam aylardır Lord Buckingland’in sarayındaki büyük duvar resmini bitirmek için çalışmıştı. Sonunda resmi bitirmişti nefes kesici güzellikte bir eser çıkmıştı ortaya. Herkes resmi görmek için koşup gelmiş, resme hayran kalmıştı. Ressam ne zamanından ne malzemedan cimrilik etmiş, parlak renkler yaratmak için en iyi boya ları kullanmıştı ve sonuç büyüleyiciydi. Ancak sıra parasını almaya geldiğinde Lord sonuçtan memnun olmadığını söylemiş, gözünün yaşına bakmadan kovmuştu usta ressamı. Lord küstah bir gülümsemeyle şöyle demişti: “Senin sözde

sanatına tek bir kuruş bile ödeyecek değilim, istersen çıkmadan yaptığını söylebilirsin. Benim için zaten göz zevkimim bozan değersiz bir şey.”

Lider, katılımcılardan ressamın çizdiği resmin ne olduğunu tartışmalarını ve ortak bir kararla grup resmini çizmelerini ister. Bütün gruplar çizdikleri resmi fotoğraf karesi yöntemiyle canlandırır. Diğer gruplar katılımcıların fotoğraf karesindeki görevini tahmin ederler.

Lider, metni okumaya devam eder. Katılımcılardan metni dikkatlice dinlemelerini ister.

“Böylece ressam kalbi kırık bir şekilde eve gelip durumu karısı ve çocuklarına anlattı. Bekledikleri parayı alamayacaklardı. Borçlarını ödemeyeceklerdi. Zor zamanlar onları bekliyordu. Akşam en küçük oğlu çekingen bir şekilde ressamın durumu tekrar gözden geçirmek için çekildiği atölyesine geldi. “Baba, anlamıyorum. Lord çok zengin. Bu duvar resmini yapmak için ne kadar çok çalıştığını, ne kadar malzeme harcadığını biliyor olmalı. Kararının bizi fakirliğe sürükleyeceğini nasıl bilmez? Neden bizi hiç düşünmüyor?” Usta ressam şefkatli gözlerle oğluna baktı. Sonra bir cam parçasını kaldırıp yüzüne doğru tuttu. “Söyle oğlum, ne görüyorsun?” diye sordu. Eh, dedi oğlu. Tabi ki camın ardından senin yüzünü görüyorum. Yaşlı ressam bir fırçayı gümüş boyanın olduğu kaba daldırdı. Ve camın arka yüzünü dikkatle boyadı. Gümüş boyasıyla boyanmış camı oğlunun yüzüne doğru kaldırdı. “Şimdi, ne görüyorsun?” Oğlu, “Cam şimdi ayna oldu, sadece kendi yüzümün yansımasını görüyorum.” diye cevap verdi oğlu. “İşte sorun bu oğlum. Para ve gümüş insanların gördüğü şeyi değiştirir. Para olunca insanın tek gördüğü kendisidir.”

Not: Etkinlikte kullanılan metin Judith Malika Liberman’ın Masal Terapi adlı kitabından alınmıştır.

2.Etkinlik: Devamı Bizde

Lider, bütün gruplardan metnin devamını getirip canlandırmalarını ister. Gruplara hazırlıkları için gerekli süre verilir. Canlandırmalarla ilgili katılımcılarla konuşulur.

3.Değerlendirme

3.Etkinlik: Ressamın İç Sesi

Lider, katılımcıların ikişerli sıra olmasını ister. Ressam olan katılımcı, iki sıra arasında yürürken diğer katılımcılar ressamın duygu ve düşüncelerini yansıtan birer cümle kurar. Katılımcılar, ressamın vicdanının sesi olurlar. Ressam olan katılımcı koridorun sonunda bir karara varır. Bu kararı diğer katılımcılarla paylaşır.

8.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 05.03.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Pantomim

Araç-Gereç: 1 adet torba

3 farklı renkte küçük kâğıt (Grup sayısı kadar)

3 adet A4 boyutunda kâğıt

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Yerim Boş

Lider, katılımcılardan halka şeklinde oturmalarını ister. Lider, bir ebe seçer. Katılımcılar göz teması ile anlaşarak yer değiştirirler. Ebe, yer değiştiren katılımcıların yerini kapmaya çalışır. Ebe, hangi katılımcının yerini kaparsa o katılımcı ebe olur. Oyun birkaç tur oynanır.

2.Oyun: Eşini Yakala!

Lider, katılımcıları ikişerli eşleştirir. Katılımcılar, ikişerli sıra halinde sırt sırta otururlar. Ebenin amacı eşli olanlardan önde olan katılımcılara göz kırparak kendine eş bulmaktır. Arkada bulunan eş ise ebenin kendi eşini almak istediğini anladığı zaman onu belinden yakalayarak gitmesini engeller. Ebe, kendine eş bulduğu zaman yalnız kalan kişi ebe olur. Oyun birkaç tur oynanır.

2.Doğaçlama

1.Etkinlik:

Lider, katılımcıların halka şeklinde oturmasını ister. Birlikte bir karakter oluşturacaklarını söyler. Lider “Hikâyemizin kahramanı öğrencidir.”der. Katılımcılar da sırayla karakterin özelliklerini söylerler. Bu şekilde bütün grup fikrini belirtir. Yer, zaman, kişiler ve olayı belirlemek için lider tüm grubu yönlendirir.

2.Etkinlik: Hikâyemi Yazıyorum

Katılımcılar torbanın içinden kâğıtlar seçerek gruplara ayrılır. Her grup halkada konuşulan hikâyeye unsurlarından hareketle kendi hikâyesini oluşturur.

3.Etkinlik: Sessiz Oyun

Katılımcılar oluşturdukları hikâyeyi sözsüz bir şekilde canlandırmak için hazırlanırlar. Katılımcılar hikâyeyi sözsüz bir şekilde canlandırırken grubun bir üyesi de hikâyeyi okur. Okunan bölümle canlandırmaların aynı anda yapılmasına dikkat edilir.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Üç Parmak

Lider, katılımcıların halka olmasını ister. Katılımcılar üç parmaklarını havaya kaldırır. Katılımcılar başparmaklarını havaya kaldırdıklarında “Neyi beğendim?”, işaret parmaklarını havaya kaldırdıklarında “Neyi öğrendim?”, serçe parmaklarını havaya kaldırdıklarında “Beni ne rahatsız etti?” sorusuna yanıt verirler. Bütün grubun katılımı sağlanır.

Raportör Notları: Katılımcılar sessiz oyun etkinliğinde mekânda bulunan eşyaları canlandırmalarına uygun şekilde kullandılar. Grup çalışmalarında bütün katılımcılar daha aktif rol almaya başladı.

9.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 12.03.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Pantomim

Araç-Gereç: 45 adet küçük kâğıt

3 adet A4 boyutunda kâğıt

Müzik (Barış Manço-Domates Biber Patlıcan)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Selamlaşma

Lider, katılımcılara müzik eşliğinde sınıfta gezinebileceklerini söyler. Müziğin temposuna göre hareket etmelerini ister. Katılımcılar müzik durduğunda en yakınındaki kişiyle eşleşir. İstedikleri şekilde selamlaşabilirler. Tokalaşma, el içlerini birbirine vurma, ayaklarını birbirine dokundurma vb. şekilde selamlaşabilirler. Oyun bir müddet oynanır.

Ara Değerlendirme: Lider, katılımcılardan selamlaşma esnasında ne hissettikleri hakkında konuşur.

2.Oyun: Bedenden Bedene

Lider, öğrencileri iki gruba ayırır. Sırt sırta sıra olmalarını ister. İlk sıradaki öğrenci kendine özgü bir hareket belirler. İkinci sıradaki öğrenciyi döndürerek ona hareketi gösterir. Bütün öğrenciler sırayla hareketi yapar. İlk öğrencinin yaptığı hareketle son öğrencinin yaptığı hareket karşılaştırılır. Aradaki farklar bulunur. Hareketi en çok benzeyen grup kazanır.

2.Canlandırma/Uygulama

1.Etkinlik: Fiil, Yer, Nesne

Lider, katılımcıların halka olmasını ister. Liderin sağındaki katılımcıdan başlayarak A, B, C demelerin ister. A'lar bir grup, B'ler bir grup, C'ler bir grup olur. Lider, bütün katılımcılara kâğıt dağıtır. İstedikleri bir fiili kâğıda yazmalarını söyler. Kâğıtları topladıktan sonra yeni kâğıtları verir. Lider, verilen kâğıtlara bir yer adı yazmalarını ister. Lider, katılımcılara yeni kâğıtları dağıtıp bir nesne ismi yazmalarını ister. Her grup oluşan kâğıtlardan sırayla fiil, yer ve nesne seçer. Bütün gruplar kâğıtlarını alınca seçtikleri kâğıtlardan hareketle bir metin yazarlar.

2.Etkinlik: En Sevdığım Bölüm

Lider, katılımcılardan yazdıkları metnin seçtikleri bir bölümünü canlandırmalarını ister. Lider, katılımcılara hazırlık yapmaları için süre verir. Katılımcılar canlandırmalarını sergilerler.

3.Değerlendirme

3.Etkinlik: Neden-Sonuç

Lider, katılımcıların canlandırmalarına yönelik bir neden sonuç cümlesi düşünmesini ister. Bütün katılımcılar, cümlelerini söyledikten sonra etkinlik sonlandırılır.

10.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 19.03.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Canlandırma

Araç-Gereç: 3 adet A4 boyutunda kâğıt

3 adet resim (resimler ekte verilmiştir.)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Tırtıl Kaç!

Lider, katılımcılardan tek sıra olmalarını ister. Bütün katılımcılar önündeki arkadaşının belinden tutar. En öndeki katılımcı en arkadaki katılımcıyı yakalamaya çalışır. Yakalanan katılımcı elenir. Üç katılımcı kalana kadar oyun devam eder.

2.Canlandırma/Uygulama

1.Etkinlik:Yapboz

Lider, sınıfta yere resim parçaları bırakır. Katılımcılara müzik eşliğinde sınıfta gezinebileceklerini söyler. Katılımcılardan müzik durduğu anda yerde bulunan resim parçalarından kendilerine en yakın olanını almalarını ister. Her katılımcı aldığı resim parçasını arkadaşlarıyla eşleştirip resmi tamamlamaya çalışır. Resmini tamamlayan katılımcılar grup olur.

Ara Etkinlik: Lider, bütün gruplardan oluşturdıkları resimlerde neyin anlatıldığını ifade etmelerini ister.

2.Etkinlik: Gılgamış

Lider, katılımcılara “Gılgamış Destanı” metnini okur. Katılımcılardan metni dikkatlice dinlemelerini ister.

“(Gılgamış kibirli ve bencil tavırlarıyla halkını kızdırır. Tanrılar, ona alçakgönüllülüğü öğretmesi için Enkidu’yu yaratırlar.)

Kentimiz Uruk’un güçlü surlarına dikkat et! Bu duvarlar eski zamanlarda ülkemize büyük bilgi getiren yedi akıllı adam tarafından atılan bir temelin üstüne Gılgamış tarafından inşa edilmiştir. Hiçbir ölümlü, hatta bir kral bile Gılgamış’ın yarattığı kadar güzel bir yapı inşa edemez.

Bu kadar kalıcı üne sahip bu surları, bu en görkemli tapınağı inşa eden Gılgamış kimdi? Gılgamış Uruk kentinin ünlü kralıydı. Halkı içinse Gılgamış, sonradan büyük bir kahraman olsa da zalim bir hükümdardı.

Gılgamış, ölümden nasıl kaçabileceğini öğrenmek için kentten ayrıldı ve nasıl yaşanacağını öğrenerek geri döndü. Yolculuğu sırasında toprak üzerindeki her şeyi gördü. Gördükleri hakkında düşünüp kafa yorduğu için, bir insanı bilge yapan her şeyi öğrendi.

Gılgamış döndüğünde yolculuğunu ve düşüncelerini taş tabletler üzerine yazdı ve bu tabletleri Uruk’un sağlam surları üzerine yerleştirdi. Büyük tufandan önceki ve tufan sırasındaki zamanı betimledi. Sonsuza dek sürecektir yaşam arayışının uzun ve yorucu yolculuğunu anlattı. Yaşama ve ölüme dair keşfettiği gizli sırları açıkladı. Bilgisinin, insanların yaşamlarını daha iyiye götürmelerinde yardımcı olmasını istedi.

Gılgamış üçte iki tanrı ve üçte bir insandı. Annesi, bilge tanrıça Ninsun; babası, aynı zamanda Uruk’un krallığını da yapmış bir ölümlü olan soylu Lugalbanda idi.

Gilgamiş, öylesine tanrısal bir insandı ki, halkı onun tanrılar tarafından desteklendiğini biliyordu. Gilgamiş, tanrı değil bir insandı. Bunun için, onun sonu da bütün insanların ortak kaderi olan ölümü paylaşmaktı.

Gilgamiş genç bir kralken, vahşi bir boğa kadar hırslı ve korku saçan bir kişiydi. Üstün bir güreşçi ve savaşçıydı. Korku nedir bilmezdi. Geleneklere saygısı yoktu. Başkalarına zarar verip onları incitse de her istediğini yapardı.

Sonunda Uruk'taki soylular, Gilgamiş'in davranışlarından son derece rahatsız oldular. Birbirlerine şikâyetle bulundular, "Gilgamiş gece gündüz inanılmaz derecede kibirli. Bizim kralımız böyle mi davranmalıydı? Güçlü surları olan kentimizin çobanının gözüpek olması gerektiği doğru olabilir. Ama bir kral ayrıca haşmetli ve akıllı olmalıdır."

Gökteki tanrılar Uruk soylularının şikâyetlerini duydular ve Gilgamiş'in davranışlarını tartışmak için mecliste toplandılar. Tanrıların babası Anu, Ana Tanrıça'yı meclisin huzuruna çağırdı ve şöyle dedi: "Kahraman Gilgamiş'i güçlü ve vahşi boğa gibi bir insan olarak yarattın. Şimdi de eşit ölçüde güçlü ve cesur bir insan olan Enkidu'yu tıpkı Gilgamiş gibi olacak şekilde yarat. Enkidu'nun kalbindeki ruhu, savaşçı tanrı Ninurta'nın gibi yap ki Gilgamiş'in kalbindeki vahşi ruha denk olsun."

"Sonra Enkidu'yu Uruk'a yolla. Bu iki insan devin birbirleriyle savaşmalarını sağla. Enkidu Gilgamiş'a dünyada bulunması gereken yeri öğretecektir. Gilgamiş'in bir tanrı değil, tanrısal bir insan olduğunu öğrenmeye zorlanması gerekiyor. Her insan gibi bazı sınırlarının olduğunu öğrenince, güçlü surlara sahip Uruk kentinde yaşayan insanlar huzurlu bir yaşam sürebileceklerdir."

Not: Gilgamiş Destanı metni <https://www.mitolojisi.com> sitesinden alınmıştır.

Lider, her gruba farklı görevler verir. Birinci grup, metinle ilgili bir bilgi yarışması hazırlayacaktır. İkinci grup metinle ilgili sessiz sinema hazırlayacaktır. Üçüncü grup, metindeki karakterleri değiştirip yeni karakterler ekleyeceklerdir.

3.Değerlendirme

3.Etkinlik: 5'li Değerlendirme

Lider, katılımcılardan halka olmalarını ister. Katılımcılar, başparmaklarını kaldırdıklarında “En beğendiğim şey ne?”, işaret parmaklarını kaldırdıklarında “En çok dikkatimi çeken şey ne?”, yumruk yaptıklarında “Derste hoşuma gitmeyen şey ne?”, yüzük parmaklarını kaldırdıklarında “Dersi geçmişte hangi konularla ilişkilendirebilirim?”, serçe parmaklarını kaldırdıklarında “Bu derste benim dikkatimi çeken şey ne?” sorularına yanıt verirler. Bütün katılımcılar sırayla fikirlerini sunarlar.

Not: Atölye görselleri aşağıda verilmiştir.

Raportör Notları: Katılımcılar, liderin yönlendirmesi olmadan grup etkinliklerini birlikte uyum içerisinde yaptılar. Hazırlanan etkinlikler katılımcıların aktif rol alması ve iş birliği içinde çalışmasıyla sergilendi.

11.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 4 Ders Saati (40+40+40+40+)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 26.03.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma, Akışkan Heykeller

Araç-Gereç: 3 adet A4 boyutunda kâğıt

3 farklı renkte balon (Grup sayısı kadar)

Müzik (Rachel Portman-The Road to the Workhouse, Ray Charles-Hit the Road Jack)

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Grup arkadaşlarıyla uyum içinde çalışır.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Sırt Sırta Dans

Lider, katılımcıları sırt sırta gelecek şekilde ikili gruplara ayırır. Müzik eşliğinde temas kaybetmeden dans etmelerini ister. Bütün katılımcılar tempoya uygun dans etmeye çalışır.

2.Oyun: Oyna, Don!

Lider, katılımcılara müzik eşliğinde sınıf içerisinde oynayabileceklerini söyler. Müzik durduğunda tüm katılımcılar donarlar, hareket eden katılımcı elenir. Müzik başladığında oynamaya devam ederler. Son iki katılımcı kalana kadar oyun devam eder.

2.Doğaçlama

3.Oyun: Balonunu Seç!

Lider, katılımcıların sınıfta müzik eşliğinde serbestçe dolaşabileceklerini söyler. Lider, üzerinde “Pal Sokağı Çocukları” romanının karakterlerinin adlarının yazılı olduğu balonları yere bırakır. Lider, katılımcılara müzik durduğunda bir balon seçmelerini söyler.

Ara Değerlendirme: Lider, katılımcılara balonları üzerindeki isimleri daha önce duyup duymadıklarını sorar. Katılımcılardan bu isimleri neden balona yazmış olabileceğini tahmin etmelerini ister.

1.Etkinlik: Resimler Ne Diyor?

Lider, katılımcıları balon renklerine göre gruplara ayırır. Her grup kendi renginin bulunduğu köşeye geçer. Her katılımcı grubuna ait köşede bulunan görselleri inceler.

Ara Değerlendirme: Lider, katılımcıların görsellerle ilgili fikirlerini belirtmelerini ister.

2.Etkinlik: Pal Sokağı

Lider, katılımcıların halka olmasını ister. Katılımcılara “Pal Sokağı Çocukları” romanından bir bölüm okur.

“...Pasztor’lar, geldiler ve bilyalara bakmaya başladılar. Ben dedim ki Kolnay’a “Bana bak, bunlar bilyalarımıza sulanacak!” En akıllımız da Weisz’di. O çünkü hemen olacakları tahmin etti: “Geliyorlar! Bunun sonu einstand olacak, görürsünüz!” Ama ben yine de ihtimal vermedim. Çünkü biz onlara hiç zarar vermedik ki... Hiçbir şey yapmadık onlara. İlk başta gerçekten bize bir şey yapmadılar. Orada durup oyunumuzu seyrettiler. Kolnay kulağıma fısıldadı: “Bana bak, Nemecsek, bence oyunu bitirelim artık.” Ben de dedim ki “Yok ya, sen tam attın ve tutturamadın, tam da şimdi mi bitirelim! Şimdi sıra bende. Eğer kazanırsan bitirebiliriz. O an sıra daha Richter’deydi. Ama onun zaten elleri titremeye başlamıştı. Bilyasını atarken göz ucuyla da Pasztor’ları süzüyordu, tutturamadı tabii ki. Ama Pasztor’lar kımıldayamıyorlardı bile. Elleri ceplerinde, orada öyle duruyorlardı.

Bunu anlamak için einstand’ın ne olduğunu bilmek lazım. Bu Budapeşte çocuklarının çok sevdiği bir kelimeydi. Eğer güçlü ve yapılı bir oğlan çevresinde kendinden daha zayıf çocukların bilya attığını, top oynadığını görürse ve onların oynadığı şeyler el koymak isterse einstand demesi yeterliydi. Kulağa hiç hoş gelmeyen bu Almanca kelime güçlü olanın bilyaları savaş ganimeti olarak gördüğünü, kavgaya hazır olduğunu anlatırdı.”

Lider, katılımcılardan dinledikleri bölümden hareketle birinci grubun okunan bölümün öncesinde ne yaşanmış olabileceğini, ikinci grubun okunan bölümün sonrasında ne

yaşanmış olabileceğini, üçüncü grubun da okunan bölümü farklı bir şekilde yazmasını ister. Bütün gruplar metinlerini okurlar.

3.Etkinlik: Heykeltıraş

Lider, katılımcılardan oluşturdukları metinden hareketle akışkan heykel hazırlamalarını ister. Gruplardaki katılımcılar akışkan heykellere karar verip sırasıyla uygularlar.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Sloganım Ne?

Bütün gruplar, oluşturdukları metinle alakalı bir slogan geliştirir ve sloganı arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Not: Atölye görselleri aşağıda verilmiştir.

12.Çalışma Haftası Atölye Planı

Ders: Türkçe

Grup: 6-D

Süre: 5 Ders Saati (40+40+40+40+40)

Yer: Mustafa Kemal Ortaokulu Spor Salonu

Tarih: 02.04.2019

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol İçinde Yazma,

Araç-Gereç: 3 adet A4 boyutunda kâğıt

3 farklı resim (Resimler ekte sunulmuştur.)

3 adet resim kâğıdı

Boya kalemleri

Kazanım: Grup arkadaşlarıyla iş birliği yapar.

Siber zorbalığı tanımlar.

Siber zorbalığın özelliklerini bilir.

1.Hazırlık/Isınma

1.Oyun: Katil Kim?

Lider, katılımcılardan halka şeklinde oturmalarını ister. Bütün katılımcılar gözlerini kapatır. Lider, katılımcılardan bir katil bir de polis seçer. Lider, katılımcılardan gözlerini açmalarını ister. Katil olan katılımcı polise yakalanmadan diğer katılımcıları göz kırparak öldürür. Katilin göz kırptığı öğrenci “Ben öldüm.” diyerek oyun dışında kalır. Katil bütün katılımcıları öldürene kadar oyun devam eder. Polis, katili yakalarsa yeni bir polis ve katil seçilerek oyuna devam edilir.

2.Oyun: Alkıştan Bul!

Lider, katılımcılardan halka olmasını ister. Bir ebe seçilerek sınıftan çıkarılır. Lider, öğrencilere bir resim saklayacaklarını söyler. Ortaklaşa kararlaştırılan yere resim saklanır. Ebe sınıfa çağırılır. Ebe, resmin bulunduğu yere yaklaşınca katılımcılar kuvvetlice alkışlarlar, ebe resmin bulunduğu yerden uzaklaşınca katılımcılar hafifçe alkışlarlar. Üç resim bulununcaya kadar oyun devam eder. Bulunan resimler üç farklı köşeye konur.

2.Doğaçlama

1.Etkinlik: Ne Anlatıyor?

Lider, katılımcılardan halka olmalarını ister. Sayışmaca ile gruplar oluşturulur. Her grup kendi resminin bulunduğu alana gider. Resimlerini inceler.

Ara Değerlendirme: Lider, katılımcılardan resimlerde ne anlatıldığını düşünmelerini ister.

Katılımcılar sırayla fikirlerini ifade ederler.

2.Etkinlik: Çözüm Bizde

Bütün gruplar sosyal medyada yaşanan hangi olayın bu resimlerdeki durumlara sebep olduğunu düşünürler. Lider, katılımcılara “Siber zorbalıkla nasıl mücadele edebiliriz?” sorusunu yöneltir. Her grup, resimlerdeki durumların yaşanmaması için en az beş çözüm önerisi düşünür. Bütün gruplar çözüm önerisini katılımcılarla paylaşır.

3.Etkinlik: Siber Zorbalık

Bütün gruplar siber zorbalıkla ilgili bir reklam metni hazırlarlar. Lider, katılımcıların reklamlarını canlandırması için hazırlık süresi verir. Katılımcılar, metinlerini canlandırırlar.

3.Değerlendirme

4.Etkinlik: Reklam

Lider, her grubun hazırladığı reklamlara yönelik bir afiş tasarlamasını ister. Bütün gruplar afişlerini katılımcılarla paylaşır.

Not: Atölye görselleri aşağıda verilmiştir.

EK.4 Deney Grubu Yarı Yapılandırılmış Görüşme Konuşma Kayıtları Deşifresi

D.1

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Başka insanları küçük görüp onlara eziyet etmektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen hissediyorum. Kendimi zorba olarak görüyorum. Mesela arkadaşlarıma vuruyorum, bazen de çok sinirleniyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım hocam, çok.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Dürüst olmak gerekirse istemeden zarar vermedim. Hepsini isteyerek verdim. İstemeyerek de oldu tabi bazı yanlış anlaşılmalarda, üstüme iftira attıklarında oluyor. Birisi bana karıştığında karşılık vermek zorunda hissediyorum.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Bazı etkinlikler vardır erkeklerle daha güzel geçer bazı etkinlikler vardır kızlar daha güzel yapar.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla. Tek bir kız arkadaşım.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Şişman olana bir şey diyemem, onlar da insan ama kirli olanın gruba zarar vereceğini düşündüğüm için ya da mızıkçı insanların istemem. İçine kapanığı söylemedim çünkü içine kapanık birini dışarıya açık şekilde bize benzetebiliriz.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Çok seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Beni okula bağlayan şeyler olmasa okul çok kötü.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Hayır. Eski sınıfımı özleyorum. O sınıfta arkadaşlarımla güzel anılarım vardı.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

İnsanlara kötü davranıp insanları hor görmektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen hatalı davrandığım durumlarda zorba olarak görüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet. Ama arkadaşlarımı üzmemek için söylemedim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet. İsteyerek zarar verdiğim zamanlar da oldu. Karşı taraf hep beni kışkırttığı için zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle etkinlik yapmayı severim ama grupta kız arkadaşlarım da olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle oynamayı seviyorum, oyunlarda kızlar daha yavaş koşuyor.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsiyle aynı grupta çalışırım.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bazen çok iyi bazen çok kötü. Derslerde sıkıldığımda okul eğlenceli değil.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bu sınıfımı da sevmeye başladım ama eski sınıfımdaki arkadaşlarım daha çok yakın bana.

D.2

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bilmiyorum.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Arkadaşımı ittiğimde kendimi zorba olarak hissediyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

İstemeyerek zarar verdim arkadaşlarıma.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Aşırı şişman biriyle aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Zaman geçiyor ve ders var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Arkadaşlarım var.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Arkadaşlarına kötü davranmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Arada sırada olabilir.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet. Arkadaşlarımın taktığı lakaplardı ben de onları söylüyordum. Arkadaşlarımı kırmak istemedim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Karışık.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve sivilceliyle aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet. Arkadaşlarımı seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bazen eğlenceli bazen de değil.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum, sınıfta iyi anlaştığım çok arkadaşım var.

D.3

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Zorlamak, tehdit etmek demektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kendimi zorba olarak görmüyorum. Ama karşı taraf bir şey yaparsa kendimi zorba olarak görebilirim.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Arkadaşlarıma zarar vermiyorum.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve kirli.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Beden dersi olduğu için.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Çünkü arkadaşlarımı seviyorum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye zorla bir şey yaptırmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım ama arkadaşımın rahatsız olmadığı bir lakaptı.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Vermedim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle ama biraz da kızlarla vakit geçirebilirim.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet. Arkadaşlarım genel olarak eğlenceli.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlendiğim derslerin olduğu günler daha güzel.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

D.4

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bir insanı döverek parasını almak, onun ailesini öldürmekle tehdit etmek. Bir şey daha eklemek istiyorum hocam. Zorba olma kanka ol.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kendimi zorba olarak görmüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Ben hiç vermedim. (Diğer arkadaşları gülerler.) (D1: Hocam o psikolojik zarar veriyor.)

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hocam ben sadece içine kapanık olmasını istemem. Vazgeçtim hocam, hepsinin grubunda olmasını isterim. Hiçbirini grubumdan ayırmam çünkü hepsi insan.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Hep ders çalışıyoruz. (D3:Hocam dürüst davranmıyor.) Hayır, hocam. Hem geleceğimizle ilgili geleceğimi güzelleştiriyorum. Hem arkadaşlarımla oyun oynuyorum. Beden dersinde futbol oynuyorum. Dürüst olmak için ders çalışma kısmını çıkarıyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum. Çünkü hayat güzel. Okula gelince de eğlenceli. Bir de hayattan zevk almayanlar için bir şey söyleyeceğim. Hayat sizi güldürmüyorsa espriyi anlamamışsınız demektir.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Birilerine vuran kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Vermişimdir.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Genellikle erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet. Birlikte oyun oynayınca seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Genel olarak eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

D.5

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Birisini hiçbir şey yapmadığı halde vurmak, dövmeaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Zorbalığın z'sini bile görmüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

İstemeden zarar vermiş olabilirim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli ve içine kapanık aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Ders boşsa daha çok eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Arkadaşlarım var.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiyi dövmek, tehdit etmek, zorla bir şey yaptırmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım. Ama arkadaşlarımı rahatsız edecek lakaplar değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle daha yakın olduğum için etkinlikleri onlarla yapmayı tercih ederim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

Hepsiyle aynı grupta olmak isterim.

Arkadaşlarınızla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet. Arkadaşlarımla güzel vakit geçiriyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum. Dersler eğlenceli geçiyor.

D.6

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bir insanı küçük düşürmektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kendimi zorba olarak görmüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktım mı?

Bir kere taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Arkadaşlarıma zarar vermedim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

İkisi de olur.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

()Aşırı şişman ()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

Kirli ve içine kapanık.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bazen. Güzel günler geçirince eğlenceli, kötü günler geçirince eğlenceli değil.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Hayır. Çünkü etrafımda derste konuşuyorlar.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir insana zorla bir şey yaptırmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır. Kimseye zarar vermiyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Takmış olabilirim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Arkadaşıma zarar vermem.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Etkinlikleri hep birlikte yapabilirim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Genellikle kızlarla ama erkekler olursa da rahatsız olmam.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet. Bir şeyler paylaşmak, birlikte bir şeyleri yapmayı seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Ama bazen arkadaşlarım beni rahatsız ediyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Anlaşamadığım arkadaşlarım var ama sınıfımı seviyorum.

D.7

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Başkalarının haklarını kısıtlamak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kendimi zorba olarak görmüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet. Hocam, bana Van kedisi diyorlar.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Bence de fark etmez.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli ve içine kapanık.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli. Tek sıkıntı sabah kalkınca erken saatte ders işlemek eğlenceli değil.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Çünkü arkadaşlarım var, sevdiklerim yanımda olduğu için mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Birisinin kalbini kırmak ve ona eziyet etmektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen zorbaca davranmış olabilirim.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım ama arkadaşım seviyordu.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Oyunlarda fiziksel şiddet uygulamış olabilirim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle ama kızların da grupta olması beni rahatsız etmez.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve kirli.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet, arkadaşlarımla futbolu sadece okulda oynayabiliyoruz.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

D.8

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Zorba şey yapmak... Zorla bir şey yaptırmak. Oyunda yanmasa da onu dövmek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Ben de kendimi zorba olarak görmüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Çok fazla.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet. İstemeyerek yapmış olabilirim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli ve çalışkan.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli ama duruma göre.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum. Çünkü Alperen var.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiyi durduk yere arkadaşlarının yanında rencide etmektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım ama kötü bir şey değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirliyle aynı grupta olmak istemezdim.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Her zaman değil.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet, arkadaşlarım var.

D.9

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Arkadaşlarının yanında onu küçük düşürmek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

İstmeden arkadaşlarımı kırıncı kendimi zorba olarak hissediyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet. Bir şey diyebilir miyim? Buradaki herkes lakap takmıştır bence. Bana da lakap taktılar.

Bir arkadaşına istmeden de olsa zarar verdin mi?

Vermişimdir.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her türlü oynarım.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Çoğunlukla erkeklerle ama kızlarla da vakit geçiriyorum.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Ben hepsiyle oynarım.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü evde eğlenceli olmuyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Ara sıra mutluyum. Dersine göre mutsuzum. Dersi doğru düzgün dinleyebildiğimde mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

İnsanları küçük düşürmektir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Çok değil.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Vermiş olabilirim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grupta da çalışmak isterim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Benim her ikisiyle de aynı.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Sadece kirli olanla vakit geçirmek istemezdim.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet. Ama bazı arkadaşlarım benimle dalga geçince üzülüyorum bazen.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet, sevdiğim arkadaşlarım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

D.10

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bir şey yapmasa bile birini dövmek, kötü davranmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kendimi zorba olarak görmüyorum. Ama eğer biri bana bir şey yaparsa aynı şekilde karşılığını veririm.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet. Bana da lakap taktılar.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her ikisiyle de.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Ortak.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık olan ve kirli olan.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Arkadaşlarımla vakit geçiriyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Arkadaş ortamım olduğu için mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye zorla bir şey yaptırmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Nitelendirmiyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Hayır hatırlamıyorum.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır, zarar vermedim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grupta da eşit seviyede vakit geçiririm.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Her iki grupta da çalışmak isterim.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

()Aşırı şişman ()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve kirliyle aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, eğlenceli zaman geçiriyoruz.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet, sevdiğim arkadaşlarım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

D.11

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Yaşımızdaki kişiyle aynı yaşta olmamıza rağmen kendisini daha üstün görmek, kibirlenmek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Eğer benim karşımdaki kişi beni çok zorluyorsa, bana karşı davranışları beni üzüyorsa ben de ona karşı aynı şekilde davrandığımda zorba hissediyorum. Ama onlar yaptıktan sonra ben de bir şeyler yapıyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktım mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Başkanken istemeyerek zarar verdim. Ama başkanlığımın haricinde isteyerek verdiğim zamanlar da oldu. Bir kişi bana zarar verdiği zaman benim ne çektiğimi o da anlasın diye ben de ona aynı şekilde davranıyorum.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Eğer karşımdaki kişinin yani etkinliği tam olarak yapabileceğini düşünüyorsam erkeklerle de kızlarla da yaparım. Benim için fark etmez.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

()Aşırı şişman

()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli

()Maddi durumu yetersiz

☐İçine kapanık ☐ Çalışkan

İçine kapanık çünkü projede onun fikrini almak istesek de içine kapanıyor ve fazla bir şey söylemiyor. Benim de canımı sıkıyor bu durum.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Okulda güzel bir arkadaş ortamım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Sınıfın durumuna göre değişiyor. Bazen çok komik bir şey olduğunda ve onun devamı geldiğinde mutluyum. Bazen de çok şikâyet edildiğinde mutsuzum. (D4: Sen de çok şikâyet ediyorsun.)

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Karşısındaki insanı küçük görüp kendini büyük göstermek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazı durumlarda evet.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Ben takmadım, arkadaşlarım takmıştı ben de söyledim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grupla da çalışabilirim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Genellikle kızlarla ama erkeklerle de oynarım.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

☐Aşırı şişman ☐Kirli/temiz olmayan

☐Sivilceli ☐Maddi durumu yetersiz

☐İçine kapanık ☐ Çalışkan

İçine kapanık biriyle.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli ama bazen sınıftaki erkekler benim moralimi bozuyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum, arkadaşlarımla vakit geçirmek, oyun oynamak, birlikte bir şeyler yapmak hoşuma gidiyor.

D.12

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Birini tehdit etmek, ona zorla bir şey yaptırmak, aynı yaşta oldukları halde ondan kendini üstün görmek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Nadiren zorba olarak görüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktım mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Biri benim alnımı tahta kalemiyle boyamıştı. Ben de onun alnını boyayacakken gözüne tahta kalemi sokmuştum.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Karma olmasını tercih ederim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

()Aşırı şişman ()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

Ben oradakilerin hepsini alırdım ama bencil olanı istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bence gününe göre değişir. Sevdiğim derslerin olduğu günler daha eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Arkadaşlarımla güzel vakit geçiriyorum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Kendisini güçlü sanarak birine bir şeyi zorla yaptırmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Ara sıra.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet. Ama güzel bir şeydi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Ben de zarar verdim ama yanlışlıkla olmuştu.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Genellikle erkeklerle vakit geçiririm ama kızlarla da etkinlik yaparım.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsiyle aynı grupta olmak isterdim.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli, güzel zaman geçiriyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Duruma göre değişiyor, bazen kötü şeyler olunca üzülüyorum.

D.13

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişinin isteği dışında ona zorla bir şeyler yaptırmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazı zamanlarda...

Örnek verebilir misin?

Arkadaşıma da dediği gibi biri bir şey yaptığında ben de ona karşı aynı şekilde davranınca kendimi zorba olarak görebiliyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

İstemeyerek vermişimdir.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkek olabilir ama seçtiğim erkek arkadaşlarım olmalı.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli ve içine kapanık olan kişiyle. Bizim eğlendiğimiz ortamda geride kalırsa benim de moralim bozulur. Bazı ortamlarda onun da bize uyması gerekir.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bence güzel. Bazı arkadaşlarımla sadece burada görüşüyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Bazı durumlara göre değişiyor. Sevmediğim derslerde mutsuzum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişinin isteği dışında ona zorla bir şeyler yaptırmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet ama kötü değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet, zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Daha çok erkeklerle etkinlik yapmak isterim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Çoğunlukla erkeklerle vakit geçiririm ama kızlarla da vakit geçirmeyi seviyorum.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve kirli.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, okulda iyi anlaştığım çok arkadaşım var.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli ama bazı derslerde sıkılıyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

D.14

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Küçük düşürmek, kötü davranmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Karşılıklı şekilde zorbalık yapabilirim. Biri bir şey yaparsa aynen karşılık veririm.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her ikisiyle de.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Her iki grupta.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Hem bazı dersler hem de arkadaşlarım olduğu için eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Arkadaşlarımla iyi anlaşıyorum ve öğretmenlerimi seviyorum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Zorla bir şey yaptırmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Arada sırada.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet, verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grupta da çalışırım.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

İki grupta da çalışırım.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirliyle.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, okulda iyi anlaştığım arkadaşlarım var.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet, çok mutluyum.

D.15

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Herkesin önünde rezil etmeleri.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Birisi bana yaptığı zaman ben de ona yaparım.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hem isteyerek hem istemeyerek zarar vermişimdir.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Hem erkekler hem kızlar.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Her iki grupta.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanı istemiyorum. İçine kapanığı istemiyorum çünkü içine kapanık her zaman içine kapanık ne yaparsak değişmez.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet. Arkadaşlarımla çok iyi vakit geçirdiğim için ve dersler eğlenceli geçtiği için.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet. Çünkü dersler eğlenceli geçiyor.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiyi zorla tutmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grupta da çalışırım.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Genellikle kızlarla vakit geçiririm.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve kirli.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet, okulda samimi arkadaşlarım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet, öğretmenlerim ve arkadaşlarım çok iyi.

EK.5 Kontrol Grubu Yarı Yapılandırılmış Görüşme Konuşma Kayıtları Deşifresi

K.1

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Arkadaşlarını iten kişi olabilir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Vermedim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Genel olarak seviyorum. Sınıfta iyi anlaştığım arkadaşlarım var.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli, hiç sıkılmıyorum bazı dersler hariç.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bazen beni sinir eden şeyler oluyor onun haricinde mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye zorla bir şey yaptıran kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım ama karşımdaki kişiler rahatsız olmuyorlardı.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet. Onlar da bana zarar vermişti.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla çünkü erkeklerle o kadar iyi anlaşamıyorum.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla çünkü kızlarla oynamayı seviyorum.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Ařırđ şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık kişiyle anlaşamayacağım için grubumda olmasını istemem.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bazen evet bazen hayır.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Genel olarak mutluyum.

K.2

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Zorla yapılan bir şeydir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim. Fiziksel bir zarar değildi.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Karışık olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

()Aşırı şişman ()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli okulu, öğretmenlerimi ve arkadaşlarımı seviyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum ama bazen kavgalar olunca hoşlanmıyorum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Zorla bir şey yaptıran kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet ama amacım üzme değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Vermiş olabilirim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

İki grup da olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Genellikle kızlarla zaman geçiriyorum.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olan kişinin grubunda olması beni rahatsız eder.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

K.3

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Arkadaşlarını dövmek, tehdit etmek, dalga geçmek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır. Kötü şeyler yapmadım ama bazen şaka yapıyorum. Bu arkadaşlarımı rahatsız ediyor olabilir.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Takıyorum ama kötü değil.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

İstemeden de olsa verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla aynı grupta olmak istemem.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü arkadaşlarım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet, mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye zarar vermek, onu dövmek.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet, taktım ama kötü değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Belki istemeden olmuş olabilir.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Daha çok kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

Hepsi grubumda olabilir.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, çok seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü yakın arkadaşlarım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

K.4

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Ona istemediği hareketleri yapan, istemediği somut veya soyut hareketleri yapan kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Çünkü bir arkadaşımın istemediği ona yazılan şarkıları söylüyorum. Bir de lakabını söyleyince de sinirleniyor ama ben bazen söylüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Sevdiğim bir arkadaşım var ona lakap takıyorum. Bu da arkadaşımı biraz sinirlendiriyor.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim. Ama istemeden değil bilerek zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

()Aşırı şişman ()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık ve kirli olanla aynı grupta olmak istemem. Çünkü o zaten bizimle arkadaşlık kuramazdı içine kapanık olduğu için.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, seviyorum. Sadece beni rahatsız eden bir arkadaşım var onunla hiç zaman geçirmiyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli, bazı durumlarda da sıkıcı oluyor. Derslerde gereksiz konuşan arkadaşlarım rahatsız ediyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Belki bazı kişiler olmasa daha mutlu olabilirdim.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye bilerek ve isteyerek zarar veren kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Birine isteyerek zarar verdiğim durumlarda zorba olduğumu düşünüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Bazen arkadaşımı sinirlendirmek için söylüyorum çünkü sinirlenince beni kovalıyor.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle ama bazı kızlar da grubumuzda olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle birbirimizi anladığımız için erkeklerle vakit geçiririm.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

()Aşırı şişman ()Kirli/temiz olmayan

()Sivilceli ()Maddi durumu yetersiz

()İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık olanın bize ayak uyduramayacağını düşünüyorum o yüzden onu istemezdim.

Arkadaşlarınızla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bazen mutluyum.

K.5

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Çevresindeki kişileri rahatsız eden çevresindeki kişilere rahatsız edici davranışlarda bulunan kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen evet. Genelde kavga ediyorum, sinirliyim.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet, takıyorum ve ara sıra kötü şeyler olabiliyor.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlar biraz ağlayıp sızladığı için ben daha çok erkeklerle etkinlik yapmayı severim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Karışık olabilir.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman

() Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli

() Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık

() Çalışkan

İçine kapanık.

Arkadaşlarınızla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, iyi anlaştığım arkadaşlarımla vakit geçirmeyi seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Genel olarak eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Beni rahatsız eden birkaç kişi olmasa daha mutlu olurdum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Etrafındaki insanlara zarar veren onları üzen kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen zorbaca davranıyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet. Bazen de isteyerek zarar veriyorum çünkü beni sinirlendiriyorlar.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Daha çok erkeklerle eğlendiğim için erkeklerle etkinlikleri yapmayı seviyorum.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Karma olabilir.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık biriyle anlaşılamayacağım için içine kapanığın olmasını istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Sevdiğim derslerin olduğu günler daha eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

K.6

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Kavga çıkarmak, tehdit etmek zorbalıktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Evet. Bazen arkadaşlarıma lakap takıyorum bazen de sinirlendiğimde kavga ediyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Bazen takıyorum ama arkadaşlarımı kırmam.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Ben de istemeden de isteyerek de zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Genellikle erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Ben de içine kapanık ve kirliyle aynı grupta olmak istemem. İçine kapanık olan zaten bizimle arkadaş olmak için çaba harcamayacağı için arkadaş olamayız.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, arkadaşlarımla oyun oynamak çok eğlenceli.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü sınıfta çok iyi anlaştığım birçok arkadaşım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum ama beni rahatsız eden biri var o olmasa daha mutlu olurum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Kötülük yapan ve başkalarına zarar veren kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen olabilir. Çünkü çabuk sinirleniyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım. Bana da lakap taktılar.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Kavga ederken isteyerek de zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle daha eğlenceli olduğu için.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık biriyle anlaşılamayacağım için onun olmasını istemem.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Futbol oynadığım günler çok eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Genel olarak mutluyum.

K.7

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

İnsanlara zorla istemediği bir şeyi yaptırmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Ben de evet diyeceğim. Bazen şaka olsa bile arkadaşlarıma vuruyorum. Lakap da takıyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Lakap takarım. Arkadaşlarım bana lakabımla seslenirse ben de onlara lakaplarıyla seslenirim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet, zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Ben de erkeklerle çalışmayı severim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

☐ Aşırı şişman	☐ Kirli/temiz olmayan
☐ Sivilceli	☐ Maddi durumu yetersiz
☐ İçine kapanık	☐ Çalışkan

Kirli ve içine kapanık olanın arkadaş grubumda olmasını istemezdim.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, severim.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Sınıfta çok eğlendiğim için okula gitmek benim için eğlencelidir.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiyi istemediği bir şeyi yaptırmak için zorlamaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen, kavga edince olabilir.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım. Bana lakabımla seslenince ben de onlara lakaplarıyla seslendim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Daha çok erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli ve içine kapanık.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

K.8

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Karşısındaki kişinin istemediği bir şeyi yapıyorsa zorbalıktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Şu an yanımızda bulunan arkadaş ortamında çok değil ama sınıfta olursak zorba olabilirim.

Beni sınıfta kışkırtan arkadaşlarım var. Ben de kendimi tutamıyorum. Ve o arkadaşımı hiç sevmiyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Ben çok fazla lakap takıyorum.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Benimki biraz daha fiziksel bir zarardı.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Sınıfımızdaki bir erkek hariç onun dışındaki bütün erkeklerle etkinlik yapmayı severim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Bir kişi hariç erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Fark etmez benim için.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Genellikle eğlenceli sadece erken kalkmak çok zor oluyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bir arkadaşım olmasa daha mutlu olurum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişinin istemediği bir şeyi ona yapmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kavga edince olabilir.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Kavga ederken zarar verdim. Ama kavga için beni kışkırttılar.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle ama sınıftaki bir erkek arkadaşım olmasın.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsiyle aynı grupta olurum.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Beden dersinin olduğu günler eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bir arkadaşım olmasaydı daha mutlu olurdum.

K.9

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye istemediği bir şeyi yapmak ya da ona istemediği bir şeyi yaptırmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Evet. Genellikle beden dersinde oluyor. Çok sinirleniyorum. Evrim geçiriyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Ben de kullanıyorum.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet, zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Ben de bir kişi hariç erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Benim için fark etmez. Hepsi olur ama kirli olanı istemezdim.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, birlikte oyun oynamayı seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Zaman çabuk geçtiği için eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet, mutluyum ama beni sinirlendirdiklerinde daha çok kızıyorum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye kötü davranmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Kavga ettiğimde ve sinirlendiğimde zorbalık yaparım.

Hiç kimseye isim/lakap taktım mı?

Taktım hem de çok.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet, verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle kafam daha çok uyuşuyor o yüzden erkeklerle etkinlik yapmayı severim.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsi de olur.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Bazen evet bazen hayır.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

K.10

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Mesela oyun oynarken gelip zorla topu alan kişi zorbadır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazı zamanlarda evet. Küçükken başkalarının yerini alıp oyun oynarken hile yapmışım.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Evet, bazen isteyerek de zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle çünkü çok fazla fikir ayrılığına düşmeyiz.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

En çok erkeklerle ama bazen sınıftaki bazı kız arkadaşlarımla da vakit geçiriyorum.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsiyle aynı grupta olmak isterim. Benim için çok önemli değil. Fikirlerimiz aynı olursa zaten bizim gruba dâhil olur.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, beni sinirlendirmedikleri müddetçe seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli, zaman güzel geçiyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Karşısındakini üzme, hakaret etmek, elindekini zorla almaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Bazen evet.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım hem de çok.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim. Kavga ederken isteyerek de zarar verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle çünkü kızların bizi anlamadığını düşünüyorum.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsi olabilir. Kimseyi bunlardan dolayı yargılayamayız.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Sıkıcı derslerin olduğu zamanlar eğlenceli değil.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

K.11

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kişiye şaka da olsa sevmeyeceği bir şeyi yapmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır, arkadaşlarımızla birlikte vakit geçirmek çok güzel bir şeydir. Zorbaca davranmayı uygun bulmuyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Evet, taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

İllaki yapmışımdır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Benim için fark etmez.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Bence hepsi benimle aynı grupta olabilir.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Seviyorum çünkü zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü her gün yeni bir şey öğreniyoruz.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Bir kimsenin kalbini kırıp onun istemediği şeyleri yapmak.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır. Zorbalığın doğru olduğunu düşünmüyorum.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım ama arkadaş grubumuzda herkes söylüyor.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grup olabilir çünkü herkesin farklı bir yönden katkısı olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle çünkü sevdiğimiz oyunlar aynı.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsiniz.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsi benim grubumda olabilir.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü güzel bir arkadaş grubum var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Genel olarak evet.

K.12

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

İnsanlara kötü davranıp insanları üzecek şeyler yapmaktır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır. Ben zorbalık yapmam çünkü arkadaşlarımı çok seviyorum. Onlarla oyun oynamak, fikir almak bana güzel geliyor.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Hayır, hiç takmadım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır ama beni sinirlendirirse yavaşça kafasına vurabilirim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık olmasını istemezdim. Belki benim hakkımda konuşabilir.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet, seviyorum.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü çok güzel şeyler yapıyoruz.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bazen beni üzen şeyler oluyor onun haricinde mutluyum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Kavga eden kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım ama kötü şeyler değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim ama çok hafif.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsi grubumda olabilir.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü samimi arkadaşlarım var.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Evet.

K.13

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Karşısındaki kişiyi inciten, tehdit eden kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Takmadım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Karma bir grup olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsinin grubumda olmasını isterdim.

Arkadaşlarınla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü bizi geleceğe hazırlıyor.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum çünkü arkadaşlarımı seviyorum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Zorla bir şeyler yaptıran kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır, insanlara zarar vermek istemem.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Hayır.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Hayır.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Her iki grup da olabilir.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Hepsinin olmasını isterim.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum. Çünkü samimi arkadaşlarım var.

K.14

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Karşısındaki kişiye kötü davranandır.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Takmış olabilirim.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Sinirlenince verdim. Ama çok isteyerek olmadı.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Daha çok kızlarla.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

- () Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan
() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz
() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla aynı grupta olmak istemezdim.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum çünkü iyi arkadaşlarım var.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Kötülük yapan kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır. İnsanlara zarar vermek istemem.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Bazen taktım ama üzecek şeyler değildi.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Kızlarla.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Kızlarla çünkü daha çok eğleniyoruz.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

Kirli olanla.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli çünkü sınıfımı seviyorum.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum, zaman hızlı geçiyor.

K.15

Ön Test

Sence zorba ne demektir?

Karşısındakini döven kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Verdim. Çünkü bazen kavga ederken kendimi korumam gerekiyor.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık olsun istemem çünkü anlaşılamam. Bir de kirli grubumda olmasın.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Evet.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Bir arkadaşım olmasa daha mutlu olurum.

Son Test

Sence zorba ne demektir?

Kötülük yapan ve karşısındakine zarar veren kişidir.

Kendinizi zorba olarak niteliyor musunuz?

Hayır.

Hiç kimseye isim/lakap taktın mı?

Taktım.

Bir arkadaşına istemeden de olsa zarar verdin mi?

Oyun oynarken kaybedince verdi.

Etkinlikleri kızlarla mı erkeklerle mi yapmayı tercih edersin?

Erkeklerle.

Teneffüslerde kızlarla mı erkeklerle mi vakit geçirirsin?

Erkeklerle.

Hangisinin arkadaş grubunda olmasını istemezsin? (Birden çok seçebilirsin.)

() Aşırı şişman () Kirli/temiz olmayan

() Sivilceli () Maddi durumu yetersiz

() İçine kapanık () Çalışkan

İçine kapanık olmasın.

Arkadaşlarıyla birlikte vakit geçirmeyi seviyor musun?

Evet.

Okula gitmek sizin için eğlenceli mi?

Eğlenceli.

Sınıf ortamında mutlu musun?

Mutluyum.

EK.6 Deney Grubu Katılımcı Günlüklerinden Örnekler

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.
Sabah kahvaltıda hoşuma gitti.

2. Ben olsaydım
Sesi daha çok idarardım.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:
Alperen, Sezer, Yağmur

4. Keşke
Erekliler ve kızlar ayrı grupta olsaydı.

5. Bugün şu hoşuma
gitmedi: Hafuma gitmeyen bir şey olmadı.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.
Sabah burada değil aynı ve hocanın verdiği konularla hareket ettimiz.

2. Ben olsaydım
Daha önce hiç düşünülmemiş ve değişik ayarlar olan daha çok konuları çok daha idarardım.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:
Artem, Feri, Osman, Şahit.

4. Keşke
Herkes aynı içinde çalışabiliyor olsaydı.

5. Bugün şu hoşuma
gitmedi: Geçmiş arkadaşlarımızın benim için beni beğenmeye kendi arkadaşlarımla yazmaları.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.
Kış günü.

2. Ben olsaydım
Daha çok aynı oynatırdım.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:
Sezer, Sultan, Alp, İsmail, Feri.

4. Keşke
Daha çok aynı oynatırdım.

5. Bugün şu hoşuma
gitmedi: İstediğim kişilik aynı grupta değildi.

Daha çok aynı oynandı, istediğim aynı grupta olmadı ve arkadaşlarımla şarkı söyletirdi Elvide hocamda birlikte oynadık.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Sapta ilk oyunla oyun

2. Ben olsaydım

Daha çok rol oyun oynatılır.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Feyyaz

4. Keşke

Diğerlerin bir şey yolsa

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Oyunu hiç bir şey tatlıması

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Öğrendiğim bütün şeyler

2. Ben olsaydım

Bir çok şey öğrendi, çok bulmayı bildim.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Ayşe, Alkan, Ayşe, Ali, Kağan, Gökçe

4. Keşke

Keske dediklerim bir şey yolsa

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Her şeyi hep

Neler öğrendim: Birlik olmayı ve düzen içinde yürümeyi.

Grup olarka önemimiz: Birlikte olma, hepimizin birbirini kulaklık ile yazma ve güzel bir şekilde çalışma.

Gruba katılm: Arkadaşımın bazı görevlerini verdim. enutkubini katırladana yardım eden ve bazı yazıyı ben yazdım.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Birçok oyunla hoşuma gitti. Bide as oyunla

2. Ben olsaydım

Daha çok oyun oynatılır.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Hana, Çetin, Ayşe

4. Keşke

Daha çok oyun oynatılır.

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Yok

Teatro başladığından beri heyecanım azaldı ve insanların gülmeğini veya dalgıç geçmelerini? artık önemseniyorum.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Arkadaşlarımın uyuma

2. Ben olsaydım

Arkadaşlarımın birsey yok

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Arkadaşlarımın birsey yok

4. Keşke

Arkadaşlarımın birsey yok

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Arkadaşlarımın birsey yok

Savajli Günü;

Bugün çok güzeldi, çok eğlendim geçti.
Ayrıca arkadaşlarımla uyum içinde olabilmen,
alın bana uyumu benimde alba uyulmen
çok hoşuma gitti.

Yeni günümüz
Günlük...

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Tutulmuş

2. Ben olsaydım

Daha çok eğlenirdim.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Arkadaşlarımın birsey yok

4. Keşke

Daha çok eğlenirdim.

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Arkadaşlarımın birsey yok

Savajli günü

Bugün çok güzeldi. Eski günlere göre
bugün daha güzeldi. Keşke her gün böyle
olsaydı dedikten birgün oldu. Ama daha çok
eğlenirdik daha güzel olurdum. Bu kadar
çok seviyorum.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Reklam yapmadım.

2. Ben olsaydım

Okulda etkinlik yaptırırdım.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Getin, Osman, Nerve, Yğmur dışında herkes

4. Keşke

Okulda olsaydık.

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Her şey henüz gitti.

Sevgili Gönül

Bu tiyatroya bana çok şey kattı. Örn: "Birlik olarak her şeyi yapabiliriz." kati ve eskiden heyecanlanıyordum artık artık heyecanlanmıyorum.

YAPILANDIRILMIŞ GÜNLÜK

1. Bugün en çok şu hoşuma gitti.

Katil oyun

2. Ben olsaydım

Her oyun oynatılmalı ve oynardın.

3. Bugün şu arkadaşlarımla ayrı gruptaydım:

Ekber, Serkan, Serkan

4. Keşke

Okulda

5. Bugün şu hoşuma

gitmedi: Alpin

Sevgili Gönül! İlk tiyatroya geldiğimizde çok heyecanlanıyorduk. İlk gün sahne psikolojisi tedquideydik gibi rahatlanıyorduk. Çok zevkliydi buce önümüzdeki yıllarda yapmalıyız. Artık daha fazla özgüvenim var, daha fazla eğleniyorum. Bana kısaca çok yararlı bir etkinlik oldu.

EK.7 Atölye Uygulama Görselleri

Doğaçlamaya Hazırlık

Fotoğraf Karesi Tekniği Uygulaması

Donuk İmge Tekniği Uygulaması

Doğaçlama Etkinliği Öncesi Hazırlık Uygulaması

Doğaçlama Etkinliği Uygulaması

EK.8 Kurum Sorumlusunun Bilgilendirildiğine Dair Belge

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONU FORM-3

T.C:
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU

KURUM SORUMLUSUNUN BİLGİLENDİRİLDİĞİNE DAİR BELGE

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONUNA

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Elvide KANTAR'ın, Doç. Dr. Başak UYSAL'ın danışmanlığında yürüttüğü Metin Türlerine Dayalı Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Akran Zorbalığı Algısına Etkisi isimli tez çalışması hakkında bilgilendirildim.

Bilgilerinize arz ederim.

Tarih: 04.07.2019

Kurum: Başçılar Mustafa Kemal Ortaokulu

Unvan: Okul Müdürü

Ad ve Soyad: Hüseyin YAPAR

İmza:

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..